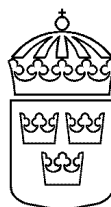

Riksdagens protokoll 1995/96:78

Fredagen den 29 mars

Protokoll
1995/96:78

Kl. 9.00 – 13.41

1 § Information från regeringen om förhandlingsläget beträffande Sveriges deltagande i Schengensamarbetet

*Information från
regeringen*

Anf. 1 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s)

Herr talman! Den 14 juni förra året lämnade dåvarande statsrådet Mats Hellström information här i kammaren om regeringens avsikt att ansöka om observatörskap för Sverige i Schengensamarbetet med sikte på fullt medlemskap. Den svenska ansökan överlämnades till Schengensamarbetets dåvarande ordförandeland Belgien i slutet av juni. Den innehöll två förebehåll: för det första, att den nordiska passfriheten måste bevaras, dvs. att även Island och Norge – som till skillnad från de tre nordiska EU-länderna inte har någon automatisk rätt att delta i Schengensamarbetet – måste kunna medverka samt, för det andra, att de s.k. kompensatoriska åtgärder som är en förutsättning för att personkontrollerna vid de inre gränserna skall kunna avvecklas även uppfyller svenska krav på kontroll och skyddsåtgärder, särskilt med avseende på narkotika.

Samtidigt med Sverige lämnade Finland in sin ansökan. Danmark ansökte om anslutning till Schengensamarbetet redan i maj 1994. Både Finland och Danmark gjorde, liksom Sverige, förbehåll för att samtliga nordiska länder måste kunna medverka så att den nordiska passunionen kan bevaras.

Förhandlingsprocessen inleddes i höstas med en noggrann genomgång av Schengensamarbetets regelverk och motsvarande lagstiftning i de nordiska länderna. En rad möten ägde rum med Schengensamarbetets ordförandeskap och sekretariat liksom med ett flertal enskilda Schengenländer samt i den nordiska kretsen. Detta förberedande arbete, som syftade till att identifiera eventuella problem samt viktigare förhandlingsfrågor, resulterade i att samtliga fem nordiska länder förklarade sig kunna acceptera Schengensamarbetets grundläggande regelverk.

Schengenländerna gjorde på ett tidigt stadium klart att de som utgångspunkt för förhandlingarna accepterade de nordiska ländernas krav att kunna behålla den nordiska passunionen. Den fria rörligheten i Norden betraktas som ett viktigt bidrag till ett utvidgat europeiskt samarbete i gränskontrollfrågor. Vid Schengenministrarnas möte den 20 december fattade man beslut om att inleda formella förhandlingar om observatörskap i Schengensamarbetet för samtliga fem nordiska länder

Prot. 1995/96:78
29 mars

*Fel! Okänt
växelargument.*

fr.o.m. den 1 maj i år. Det slutliga målet för dessa förhandlingar angavs vara fullt medlemskap för de tre EU-länderna Danmark, Finland och Sverige samt samarbetsavtal för Island och Norge. Jag vill här inskjuta att observatörskap är ett första steg på vägen mot fullt medlemskap för Sverige och de två övriga nordiska EU-länderna. För Island och Norge är det fråga om ett förberedande stadium inför den associerade anslutning som blir aktuell för dessa båda länder.

Herr talman! Vi är nu inne i slutskedet av den första fasen av våra förhandlingar om anslutning till Schengensamarbetet; den som syftar till att de nordiska länderna skall kunna gå in i samarbetet som observatörer. Även om detta inte innebär några förpliktelser från vår sida att redan på detta stadium slopa personkontrollerna vid de inre gränserna eller att i övrigt tillämpa Schengenreglerna är det ett viktigt politiskt steg som markerar att vi vill gå vidare och förhandla om de slutliga villkoren för ett fullt medlemskap. Det är närmast mot denna bakgrund som regeringen nu vill lämna denna information om det aktuella förhållingsläget till riksdagen.

Vi har i vår ingående granskning av Schengensamarbetets regelverk inte funnit några hinder för en svensk anslutning. Schengensamarbetet syftar ju till att genomföra den inre marknaden med avseende även på personers fria rörlighet och till att förstärka de yttre gränskontrollerna liksom samarbetet för att bekämpa illegal narkotikahandel och annan gränsöverskridande brottslighet. Vi har i förhandlingarna med Schengenstaterna understrukit att Sverige avser att delta särskilt aktivt i samarbetet på just narkotikaområdet.

Redan i samband med förhandlingarna om vårt medlemskap i EU tog Sverige, liksom de övriga kandidatländerna, ställning för att förverkliga den fria rörligheten för personer under förutsättning att de kompensatoriska åtgärderna under den tredje pelaren genomförs samt fungerar. Schengensamarbetet är ju ett provisorium i avvaktan på att samtliga länder i EU kan enas om att införa motsvarande regler i hela unionen. Detta är också en svensk målsättning, vilken vi klart har deklarerat i olika sammanhang i EU-arbetet. Att i nära samarbete med andra europeiska länder effektivt kunna bekämpa gemensamma problem som illegal handel med narkotika och andra former av organiserad brottslighet är en förstarangsfråga för Sverige och en av de viktigaste frågeställningarna för EU-ländernas regeringskonferens, som inleds i dag.

I avvaktan på att ett samarbete kan komma till stånd på EU-nivå erbjuder Schengenavtalet ett viktigt samarbetsinstrument. Genom en samverkan mellan de nuvarande tio medlemsstaterna i Schengensamarbetet och de fem nordiska länderna uppnår vi en väsentlig utvidgning av den fria rörligheten för enskilda människor i Europa och bidrar därmed till att förverkliga målsättningen om "medborgarnas Europa". Att inom denna ram kunna bevara den fria rörligheten inom hela Norden, en omistlig del av det nordiska samarbetet sedan mer än 40 år, är ett angeläget mål i sig.

Herr talman! Schengenstaternas ministrar har vid ett möte i måndags den 25 mars enats om att inbjuda sina nordiska kolleger till ett

gemensamt möte i Haag den 18 april. Avsikten är att ministrarna vid det mötet skall konstatera att förutsättningar föreligger för samtliga fem nordiska länder att inleda observatörskapet i Schengensamarbetet den 1 maj, alltså enligt gällande tidtabell. Därmed har vi nått fram till ett viktigt etappmål.

Som observatörer kommer de nordiska länderna att inbjudas till samtliga möten inom Schengensamarbetet, med full yttranderätt och med rätt att lägga fram förslag. Vi deltar däremot inte i de formella besluten. Detta ger oss en värdefull möjlighet dels att vinna erfarenheter av hur Schengensamarbetet fungerar redan innan vi blir medlemmar, dels att påverka samarbetets inriktning.

Efter den 1 maj vidtar förhandlingar om själva anslutningsfördragen för Sverige, Danmark och Finland samt om samarbetsavtal för Norge och Island. Målsättningen är att dessa förhandlingar skall kunna avslutas före årets slut och att medlemskapet i Schengensamarbetet skall kunna träda i kraft under 1998. Regeringen kommer att hålla riksdagen fortlopande informerad om hur dessa förhandlingar fortskrider.

Anf. 2 GUSTAF VON ESSEN (m)

Herr talman! Vi framför ett tack till justitieministern för denna information, som vi från moderat håll tycker är väldigt glädjande. Vi stöder regeringens strävan att genomföra avtalet och ro det i hamn.

Det är några saker som kanske ändå borde klarläggas. Ett observatörskap, om det nu kan träda i kraft här i maj, innebär i praktiken att det syftar till ett medlemskap. Detta måste klarläggas. Även om givetvis en överenskommelse så småningom skall ratificeras i parlamentet räknar vi med att det blir ett medlemskap i ett senare skede. Vi utgår då också från att alla de fem nordiska ländernas parlament kommer att kunna ratificera avtalet. Det hänger på att alla fem verkligen gör det om även vi skall gå in, har det sagts.

När det gäller Schengenavtalet finns det delar av det som kommer att kunna ersättas av Dublinkonventionen. Det gäller just på asylområdet. Det kunde vara intressant att höra om det finns en tidsplan och när i så fall Dublinkonventionen kommer upp till ratifikation här i parlamentet.

Anf. 3 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s)

Herr talman! När det gäller vår ansökan om observatörskap formulerade vi den på det viset att det var ett första steg som syftade till ett fullt medlemskap. Den tid vi behöver under observatörskapet är den tid det tar att förhandla fram de särskilda villkoren för medlemskapet.

Tiden fram till nu har vi använt till att bedöma vilka problem som kan vara förenliga med samarbetet inom Schengenramen. Den tiden har använts för att kunna komma fram till att Sverige nu kan gå in som observatör, med syfte att senare bli medlem.

Jag tror att samma procedur har genomförts i alla de fem nordiska länderna. En förutsättning för arbetet har varit att man har haft stöd i de parlament som så småningom skall ratificera avtalen.

Prot. 1995/96:78
29 mars

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:78
29 mars

*Fel! Okänt
växelargument.*

Sverige har i förhandlingarna åtagit sig att underteckna Dublinkonventionen. Den kommer alltså även att ratificeras i Sverige. Ett förslag kommer att föreläggas riksdagen. Jag kan inte ange den exakta tidpunkten för detta.

Anf. 4 MARIANNE SAMUELSSON (mp)

Herr talman! Schengenvtalet bygger på något helt annat än den nordiska passfriheten – nämligen helt öppna gränser inom området och en stärkt yttre gräns.

När det gäller narkotikaproblematiken är vi klart medvetna om att ett av Schengenländerna har en otroligt liberal narkotikasyn, nämligen Holland. Det finns också en stor produktion av narkotika inne i landet. Jag skulle vilja veta hur ministern har tänkt sig att kontrollen av narkotika – framför allt gentemot Holland – skall ske när gränserna skall vara helt öppna inom området.

Det är inte fråga om att hjälpa till med narkotikabekämpningen inom området genom att stärka den yttre gränsen, t.ex. den utanför Norge. Det är framför allt gränsen mot Holland som vi fortfarande bör ha kontroll på. Enligt regelverket skall det inte finnas någon sådan kontroll.

Anf. 5 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s)

Herr talman! Detta är en mycket grundläggande frågeställning, som måste klaras ut. Det föreligger ett missförstånd i parlamentet och dess värre även ute i landet. Det handlar om vad Schengensamarbetet går ut på. När man talar om öppna gränser inom ramen för Schengensamarbetet menar man personers fria rörlighet.

Det handlar om att göra det möjligt för människor att passera de inre gränserna utan att behöva uppvisa pass t.ex. Men det betyder inte att narkotika fritt skall flöda över våra gränser. Schengensamarbetet tar över huvud taget inte sikte på varor och tjänster, utan enbart på personer. Mot den bakgrunden är det självklart att den gränskontroll Sverige har i dag för att fånga upp den narkotika som kommer in i vårt land skall fortsätta.

Schengensamarbetet handlar just om ett samarbete. Vi tycker att samarbetet är viktigt för att kunna utveckla Sveriges möjligheter att på ett bättre sätt än i dag stoppa och hindra narkotikaflödet inom EU. En av Schengenvtalets viktigaste uppgifter är att förbättra detta samarbete och hindra narkotikahandel över gränserna. Detta gäller naturligtvis också i förhållande till Nederländerna.

Anf. 6 MARIANNE SAMUELSSON (mp)

Herr talman! Frankrike har skrivit på Schengenvtalet, men där stängdes gränsen på grundval av att man inte klarade den problematik som uppstod när man inte längre fick kontrollera personer. Varken narkotika eller vapen transporteras i någon större utsträckning utan att personer finns med i bilden. På grund av det uppstod ett problem.

Var i detta sammanhang har Sverige drivit frågan om en annan typ av kontroll, som inte finns med i nuvarande avtalstext?

Anf. 7 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s)

Herr talman! När Sverige ansökte om observatörskap var ett av förbehållen att de kompensatoriska åtgärderna inte på något sätt fick innebära en försämring av den kontroll av bl.a. narkotika som Sverige bedriver i dag. Det är utgångspunkten.

Samarbetet skall inte leda till att någonting i det avseendet försämraras. Vi skall utnyttja de möjligheter som finns inom ramen för Schengensamarbetet till att ytterligare förhindra den fria rörligheten av narkotika.

Anf. 8 ULLA HOFFMANN (v)

Herr talman! Vi håller trevande på att försöka hitta former för hur vi skall öka parlamentets inflytande. Vissa beslut som fattas av Exekutivkommittén vad gäller nya tillämpningsföreskrifter kommer att vara långtgående.

I samband med ratificeringen ställde parlamenten i Holland och Belgien krav på inflytande. Det betyder att innan några lagändringar blir bindande måste de föreläggas parlamenten för ställningstagande. Parlamenten har två månader på sig för detta.

Har regeringen för avsikt att förhandla fram något liknande för Sveriges del?

Anf. 9 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s)

Herr talman! Innan ett avtal av detta slag träder i kraft i Sverige skall det självfallet ratificeras av den svenska riksdagen.

Anf. 10 ULLA HOFFMANN (v)

Herr talman! Det förstår jag också, men jag vill veta mer om det fortlöpande arbetet.

Kommer parlamentet att få något inflytande liknande det som de holländska och belgiska parlamenten har fått?

Anf. 11 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s)

Herr talman! Vår ambition har varit att i det internationella samarbetet hålla parlamentet så informerat som möjligt i varje enskilt led. Regeringen har nämligen behov av att veta om det finns stöd i riksdagen för åtgärderna. Denna information är ett led i det arbetet.

Anf. 12 MICHAEL STJERNSTRÖM (kds)

Herr talman! Justitieministern berättar om två förbehåll som gjordes när Sverige skickade in ansökan om Schengenmedlemskap – passunionen och att personkontrollen inte skulle avvecklas vid inre gränser innan de kompensatoriska åtgärderna vidtagits.

Passunionen verkar vara klar nu, men vad händer med åtgärderna? Det kommer att ta lång tid innan de gemensamma åtgärderna fungerar på plats. Vilka nationella kompensatoriska åtgärder kommer Sverige att vidta i samband med medlemskapet i Schengen?

Prot. 1995/96:78

29 mars

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:78
29 mars

*Fel! Okänt
växelargument.*

Anf. 13 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s)

Herr talman! Vid genomgången av Schengenavtalets regelverk har vi under den tid som har förflutit kunnat konstatera att det inte föreligger några större problem med svensk lagstiftning i förhållande till regelverket. Vissa tekniska justeringar kan dock komma i fråga.

Jag vill åter understryka att avvecklingen av personkontrollen inte innebär att vi behöver avveckla delar av någon annan kontroll. Sveriges reservation i ansökningshandlingarna skall ses mot den bakgrunden. Vi kan konstatera att vi inte behöver förändra eller försämma den kontroll vi bedriver i dag vid de inre gränserna för att komma åt t.ex. narkotika, vapen och andra typer av varor. Vi kommer att fortsätta att vidmakthålla denna numera permanenta lagstiftning i Sverige.

Vi skall utnyttja detta tillfälle till att förbättra det samarbete som kan uppnås mellan Polisen, Tullen och andra myndigheter för att på ett ännu bättre sätt än i dag kunna hindra det fria flödet av otillåtna varor.

Anf. 14 MICHAEL STJERNSTRÖM (kds)

Herr talman! Jag fick inget svar på frågan om vilka konkreta åtgärder Sverige nationellt kommer att vidta. Jag får vänta på det.

Jag vill varna för att man gör det litet för enkelt för sig när man säger att Schengenavtalet inte inverkar menligt på narkotikakontrollen. Man säger att Tullen ansvarar för varor och tjänster och att Polisen sköter personkontrollen. Men narkotikan går inte av sig själv över gränsen – det är personer som bär den med sig. Därför hänger personkontrollen ihop med varukontrollen när det gäller narkotika. Det får man inte bortse ifrån.

Anf. 15 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s)

Herr talman! Jag tror att det föreligger ett problem med ord här. När man säger personkontroll avses i de här sammanhangen kontrollen av vilken person det är fråga om och om han eller hon har rätt att komma in i landet. Det är den typen av kontroll som avses.

Jag har en känsla av att Michael Stjernström menar något helt annat när han säger personkontroll – nämligen kontroll av om en person som kommer in i landet bär med sig något han eller hon inte får. Schengensamarbetet handlar inte om detta, utan här gäller den lagstiftning vi har av kontroll av införsel till Sverige. Den typen av ”personkontroll” har vi möjlighet att göra med gällande lagstiftning, och så kommer det att vara även i fortsättningen.

Anf. 16 ANNIKA NORDGREN (mp)

Herr talman! Jag vill vända mig till justitieministern. Schengenavtalet betyder fri rörlighet – men fri rörlighet under hård kontroll. Det gäller inte i den bemärkelse vi talat om tidigare, men det gäller för narkotika.

Flyktingar och personer som enligt Schengenavtalet är oönskade inom Schengenterritoriet skall däremot kunna registreras. Det oroar mig att justitieministern inte har nämnt någonting om flyktingarna och om polisregistren. Hur ser justitieministern på detta?

Vi fick höra att regeringen har ställt krav avseende den nordiska passfriheten och om kompensatoriska åtgärder. Vilka fler krav har ställts i förhandlingarna? Har man fått gehör för dem? Ministern sade att Sverige skall påverka samarbetets inriktning. Jag undrar hur och vad Sverige skall påverka.

Prot. 1995/96:78
29 mars

*Fel! Okänt
växelargument.*

Anf. 17 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s)

Herr talman! Sverige är liksom alla andra länder intresserat av att skydda sig mot personer som är efterlysta för brottslighet och av att personer som är utvisade och inte har rätt att vara i vårt land också hålls utanför landets gränser. Inom ramen för Schengensamarbetet finns det möjlighet att effektivisera det arbete som Sverige nationellt redan bedriver. Det är en ambition som vi fortsättningsvis kommer att upprätthålla, och vi hoppas att genom Schengensamarbetet kunna bli effektivare på att hålla de oönskade personerna utanför våra gränser.

Ännu så länge har inte de formella förhandlingarna inletts, och därigenom har vi inte ställt några krav utöver de två som vi ställde i samband med ansökan om observatörskap. Det är nu som förhandlingarna påbörjas.

Den påverkan vi vill utöva går i riktning mot att göra de instrument som finns inom ramen för Schengensamarbetet så effektiva som möjligt, så att de möjligheter som vi tillmäter så stor betydelse, nämligen att på ett effektivt sätt kunna angripa narkotikahandel och annat av det slaget, utnyttjas fullt ut. Vi vill i det avseendet vara vid frontlinjen och se till att detta samarbete utvecklas.

Anf. 18 ANNIKA NORDGREN (mp)

Herr talman! Jag noterar att justitieministern tyvärr fortfarande inte nämner någonting om den problematik för flyktingarna som enligt min mening uppstår genom de höga murarna gentemot tredje land. Vi skall när förhandlingarna påbörjas ställa ytterligare krav, och riksdagen kommer då att få reda på vilka dessa blir. Jag vill då anknyta till vad Ulla Hoffmann tidigare sade. Det är oerhört viktigt att just nu vända sig till riksdagen för att få reda vilka ytterligare krav som man kan få stöd för att föra fram. Man skall i sin fortlöpande information inte bara ställa riksdagen inför fullbordat faktum.

Anf. 19 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s)

Herr talman! Jag har en känsla av att Annika Nordgren på något vis sätter likhetstecken mellan oönskade personer och asylsökande, men det gör vi inte i Sverige. Det sker definitivt inte i vår lagstiftning och i vår hantering av de här frågorna. Att vi vill skydda oss mot människor som vi inte vill ha i vårt land är en fråga för sig, och det finns möjligheter att effektivisera denna strävan inom ramen för Schengensamarbetet.

Flykting- och asylfrågorna är en helt annan sak. Det är vår nationella lagstiftning som avgör i vilken utsträckning vi vill ta emot flyktingar, och därvidlag förändras ingenting genom Schengensamarbetet.

Prot. 1995/96:78
29 mars

*Fel! Okänt
växelargument.*

Anf. 20 MARIANNE ANDERSSON (c)

Herr talman! Jag återkommer till narkotikafrågan, som ju diskuteras väldigt mycket. Jag skulle vilja fråga hur vi kommer att kunna förbättra polissamarbetet mellan de olika länderna och vilka krav och förslag Sverige har fört fram för att utöka och förbättra samarbetet för att förhindra illegal handel med narkotika och naturligtvis även annan illegal handel.

Anf. 21 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s)

Herr talman! Det är just på samarbetsområdet som vi tror att förbättringar finns att göra när det gäller att i Europa effektivare kunna förhindra att grov brottslig verksamhet förekommer och går över ländernas gränser.

Vi har ju ännu inte ställt några krav. Förhandlingarna har inte inletts, utan detta kommer senare. Vi har bara gjort en genomgång för att se om det finns några problem ur svensk synvinkel vad gäller den lagstiftning och de ambitioner som vi har i förhållande till Schengenregelverket, och vi har kunnat konstatera att så icke är fallet.

Vår ambition är att se till att samarbetssystemen, som framför allt gäller informationsutbyte, både fungerar på ett sådant sätt att de tillgodoser våra krav på verklig effektivitet och hanteras på ett för oss acceptabelt sätt. Det handlar i första hand om informationsutbyte, om att utnyttja den information som varje land redan har i enlighet med sin lagstiftning i ett utbyte av information länderna emellan och om att göra det på ett sätt som respekterar personers integritet och som innebär att man utsätter människor för obehagliga situationer genom att information som inte skall komma ut kommer ut eller kommer till personer som inte skall ha tillgång till den. Den typen av frågeställningar kommer vi att vara mycket engagerade i.

Anf. 22 KIA ANDREASSON (mp)

Herr talman! Schengenavtalet är ju ett färdigt avtal. Att nå samma mål i Maastrichtavtalet kommer att ta mycket längre tid genom att man i detta måste genomföra konvention efter konvention. I Schengenavtalet är allt redan färdigt. Men vi måste vidta mycket ingripande åtgärder för att åstadkomma den fria personliga rörligheten. Vi kommer att som kompensatoriska åtgärder få tillåta gränsöverskridande polisingripanden och att få bygga upp ett datoriserat informationsprogram. Våra rättsliga grundfrågor kommer att ställas på sin spets.

Det har pågått väldigt litet av debatt om detta. Jag hoppas att den kommer i gång nu när vi har ansökt om observatörskap.

Jag vill ställa en fråga. Sverige befinner sig i ytterzonen, och vi har ett fungerande fritt och rörligt system mellan våra nordiska länder. Schengenavtalet har uppkommit genom att Frankrike, Tyskland och Beneluxländerna har haft en annan problematik. Jag undrar varför vi har så bråttom med detta system. Varför kan vi inte vänta? Samma mål finns redan i Maastrichtavtalet och är föremål för en långsiktig diskussion. Varför skall Sverige rusa in i detta samarbete?

Anf. 23 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s)

Herr talman! Ibland får jag en känsla av att man upplever Schengensamarbetet som ett hot i stället för den möjlighet som det utgör. Det är ju kopplat till den grundläggande fråga som hela EU-medlemskapet vilar på, nämligen vår önskan om att riva gränserna mellan EU:s länder och att öppna dem för de människor som lever i EU. Det är ju den positiva strävan som vi har och som vi anser vara väldigt önskvärd.

Det är helt riktigt att Schengensamarbetet är ett snabbspår inom ramen för EU för att åstadkomma den fria rörligheten även för personer, inte bara för varor och tjänster. Anledningen till att frågeställningen har kommit upp för vår del är att Danmark har en direkt gräns mot Schengenländerna och att Danmark stod inför valet att acceptera att få långa köer på den sida av sin gräns som vetter mot Tyskland eller att få dem på den sida som vetter mot Sverige. Danmark valde att vilja vara med i Schengensamarbetet men önskade då mot bakgrund av att man ville upprätthålla den nordiska passfriheten att även resten av Norden skulle vara med.

Vi övervägde då vilket som var bäst: att utvidga den nordiska passfriheten till större delen av EU eller att i praktiken avskaffa den nordiska passfriheten. Det var det som valet stod emellan, och jag tror att vi alla kan vara överens om, att eftersom vi anser att den nordiska passfriheten är så värdefull skall vi rädda den inom ramen för Schengensamarbetet.

Anf. 24 KIA ANDREASSON (mp)

Herr talman! Den nordiska passfriheten anförs här som ett argument, men det måste ha funnits vägar att bevara den utan att gå in i ett sådant här väldigt ingripande avtal. Jag hoppas slutligen att frågan om innebörden av de kompensatoriska åtgärderna nu förs ut till en riksfattande debatt, så att alla människor blir upplysta om detta.

Anf. 25 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s)

Herr talman! Jag skulle gärna vilja se att det fördes mera debatt i dessa frågor, för att lyfta fram skälet till att vi över huvud taget gör detta. Vi gör det inte av tvång, inte trots att vi inte vill det, utan därför att vi ser det oerhört värdefulla i det.

Vi har under 40 år levt med den nordiska passfriheten och sett positiva effekter av den, och vi vill se den som en förebild för resten av Europa. Det är utgångspunkten.

Det finns dessutom ytterligare ett positivt moment, nämligen att detta samarbete ökar våra möjligheter att angripa det som vi inte vill ha i våra länder, nämligen bl.a. gränsöverskridande grov brottslighet. Man framställer de kompensatoriska åtgärderna som ett nödvändigt ont, men de är en del av den positiva effekt som vi får av ett utvecklat samarbete mellan Europas stater.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 1995/96:78

29 mars

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:78
29 mars

*Fel! Okänt
växelargument.*

2 § Ledighet

Tredje vice talmannen meddelade att *Ingegerd Sahlström* (s) ansökt om fortsatt ledighet under tiden den 1 april – den 16 september.

Kammaren biföll denna ansökan.

Tredje vice talmannen meddelade att *Hans Hoff* (s) skulle fortsätta att tjänstgöra som ersättare för *Ingegerd Sahlström*.

3 § Meddelande om plan för kammarens sammanträden

Tredje vice talmannen meddelade att plan för kammarens sammanträden den 15 april – den 12 juni hade delats ut till kammarens ledamöter.

4 § Meddelande om svar på interpellation

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelse:

Interpellation 1995/96:134

Till riksdagen

Beträffande interpellation 1995/96:134 av *Chatrine Pålsson* (kds), Polisverksamheten, får jag meddela att jag inte kan besvara denna inom föreskrivna två veckor.

Skälet härtill att riksdagen har två plenifria veckor (veckorna 14 och 15), tidsbrist i riksdagen den 16 april samt på grund av tjänsteresor veckorna 16 och 17.

Jag kommer att besvara interpellationen den 25 april 1996.

Stockholm den 26 mars 1996

Laila Freivalds

5 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades

Motioner

1995/96:U33 till utrikesutskottet

1995/96:N25 till näringsutskottet

1995/96:U34–U38 till utrikesutskottet

1995/96:Ju20 och Ju21 till justitieutskottet

1995/96:Ub21–Ub26 till utbildningsutskottet

1995/96:Fö15 och Fö16 till försvarsutskottet

1995/96:K30–K32 till konstitutionsutskottet

1995/96:Kr7 yrk. 1–11 till kulturutskottet

yrk. 12 till konstitutionsutskottet

1995/96:Kr8–Kr10 till kulturutskottet
1995/96:A20–A25 till arbetsmarknadsutskottet
1995/96:Jo17–Jo19 till jordbruksutskottet
1995/96:L32 till lagutskottet
1995/96:Ju22 till justitieutskottet
1995/96:Ub27–Ub33 till utbildningsutskottet

Prot. 1995/96:78
29 mars

Meddelande om samlad votering

Tredje vice talmannen meddelade att samtliga ärenden på dagens föredragningslista skulle avgöras i ett sammanhang efter avslutad debatt.

6 § (forts. från prot. 77) EU:s regeringskonferens (forts. UU13)

*EU:s regerings-
konferens*

Anf. 26 LARS HEDFORS (s)

Herr talman! Jag tänkte begränsa mitt anförande till att gälla enbart skatter och tullar eftersom det var uppe till diskussion under gårdagens långa debatt.

Om skattesystemen i Europa kan man rent allmänt säga att harmoniseringen på den punkten inte har kommit särskilt långt. Det är egentligen bara på momsens område som harmoniseringen har blivit fullständig. Man tar ut skatt på i stort sett samma varor, och man tar ut skatt på samma tjänster. Här i Sverige anpassade vi oss till de gemensamma reglerna på det området redan när vi beslutade om den stora skattereformen 1990 och 1991.

Nu tycker vi socialdemokrater att det är tid att gå vidare på det här området, och det gäller speciellt skatterna på kapital. Det är inte rimligt att man skall kunna konkurrera om kapital mellan de olika länderna genom att sätta extremt låga skattesatser på det. Det skulle kunna bli ett stort problem för Sverige på sikt. Därför måste vi när det gäller kapitalbeskattningen sträva efter minimiskattesatser även på det området. Det är faktiskt ett område som förutvarande finansministern väldigt ofta har talat sig varm för, t.ex. när det gäller gemensamma regler för beskattning av sparande.

Även när det gäller skattekontrollen behövs det en ökad och förbättrad samordning inom Europa. Visserligen finns det ett stort antal dubbelbeskattningsavtal som stipulerar ett utbyte av information mellan skatteförvaltningar, och visserligen har Europarådet och OECD en konvention om ömsesidig handräckning i skatteärenden. Den konventionen har undertecknats av Sverige och ett antal andra länder. Det finns också ett särskilt s.k. handräckningsdirektiv inom EU som reglerar just informationsutbytet på skattekontrollområdet i Europa.

Allt det här är gott och väl, men instrumenten som jag har nämnt har sina begränsningar. Vissa länder ställer sig faktiskt utanför, och i direktivet finns det en rätt att vägra att genomföra efterforskningar eller

Prot. 1995/96:78
29 mars

***Fel! Okänt
växelargument.***

tillhandahålla information. Därför måste samarbetet och informationsutbytet mellan EU-ländernas skatteadministrationer ökas.

Herr talman! När det gäller de miljöstörande aktiviteterna och skattefrågorna i det sammanhanget är det ju så att miljöstörande aktiviteter inte tar några hänsyn till landgränser eller gränser mellan stater över huvud taget. Den allra största delen av de försurande utsläppen över Sverige kommer från andra länder, och den s.k. växthuseffekten är till sin natur global. Därför är det också på detta område viktigt att man samordnar sin miljöpolitik.

Vi tycker för vår del att de ekonomiska styrmedel som man diskuterade i går, t.ex. miljöskatter, är viktiga vapen i den kampen. Vi måste försöka få till stånd gemensamma regler om minimiskattesatser på miljö- och energibeskattningsområdet.

Vi vet alla att Göran Persson också på den punkten har varit väldigt aktiv och lagt fram förslag som i mycket stor utsträckning tillgodoser reservanternas önskemål.

Däremot är vi tveksamma till att införa majoritetsbeslut, dvs. att frångå kravet på enighet när det gäller skatter över huvud taget. Skatterna är en nationell fråga. Det handlar om att se till att den svenska ekonomin fungerar. Det handlar om att se till att debet och kredit går ihop. Det är en i högsta grad nationell fråga, i vilken vi inte kan lämna ifrån oss bestämmanderätten.

I det här sammanhanget skulle jag också vilja säga några ord om den s.k. skatteväxlingen, dvs. tanken på att höja skatter på miljöstörande utsläpp och i motsvarande grad sänka skatterna på t.ex. arbete. På det viset skulle man så säga slå två flugor i en smäll – man verkar för en bättre miljö samtidigt som man också ökar möjligheterna till sysselsättning i Sverige.

Det är naturligtvis en oerhört tilltalande tanke, som vi alla ställer upp bakom. Men jag tror att man skall akta sig väldigt noga för att överdriva betydelsen av detta med skatteväxling. Det finns ett antal problem som måste lösas och som inte har lösts.

Ett sådant problem är att det är så stor skillnad mellan skattebaserna. Skattebasen för miljöaktiviteter är ju relativt liten, medan skattebasen för produktionsfaktorn arbete är oerhört stor. Det betyder att inte ens en gång en mycket stor höjning av miljöskatterna kan åstadkomma någon större sänkning av t.ex. arbetsgivaravgifterna. Dessutom finns det ett problem som de som har talat sig varma för skatteväxling har bortsett från helt och hållet, nämligen att skattebasen för de miljöstörande utsläppen och aktiviteterna per definition försvinner – det är ju själva meningen med att höja skatten på just de aktiviteterna – samtidigt som skattebasen för arbete växer, eftersom sysselsättningen, per definition också det, skall öka.

Inget politiskt parti i Sverige är egentligen motståndare till skatteväxling, men frågan är under utredning i Sverige. En stor och viktig utredning pågår om det här. Jag för min del och Socialdemokraterna kan inte se någon som helst anledning att föregripa denna utredning. Varför skulle vi göra det, när det finns så oändligt många frågetecken

som måste rätas ut? Först måste utredningen vara färdig, och sedan tar vi ställning. Därefter kan vi agera nationellt och internationellt.

Därför skall jag be att få yrka avslag på reservationerna 23, 24, 25 och 26.

Skatteutskottet har också i sitt yttrande till utrikesutskottet haft synpunkter på tullens roll inom den europeiska unionen. Det gäller först och främst utformningen av den s.k. inre gränskontrollen.

Det är en oerhört viktig fråga, eftersom det handlar om just det som vi alldeles nyss diskuterade, nämligen att vi till varje pris och med alla till buds stående medel måste försöka stoppa inflödet av narkotika och andra farliga saker till Sverige.

Den inre gränskontrollen skall på sikt, förmodligen på mycket lång sikt, avskaffas. Den skall ersättas med andra åtgärder, som är minst lika effektiva som den inre gränskontrollen – de mångomtalade kompensatoriska åtgärderna. Vi har faktiskt sett väldigt litet av dem hittills. Därför menar vi socialdemokrater att gränskontrollen inte kan avskaffas. Den måste vara kvar under överskådlig tid. Därför är det också bra att regeringen nu lägger fram en proposition om den inre gränskontrollen.

Det är väl ingen hemlighet att det i den propositionen föreslås att vi skall behålla exakt de åtgärder som finns i dag och dessutom förstärka den inre gränskontrollen.

Därmed är kraven i reservation 39 mer än väl tillgodosedda. Jag yrkar därför avslag på den reservationen.

Herr talman! Nu har jag kommenterat i stort sett alla de reservationer som finns till betänkandet och som behandlar just skatteområdet. Jag skall be att få yrka bifall till utskottets hemställan i dess helhet.

Anf. 27 BIRGER SCHLAUG (mp) replik

Herr talman! När vi hade folkomröstningen kunde vi från socialdemokratisk sida höra att EU skulle bli ett stort miljöprojekt och att man skulle använda de verktyg som fanns för att påverka EU i miljövänlig riktning.

En av de viktigaste sakerna för att påverka är att låta kvalificerad majoritet gälla när det handlar om att sätta lägsta nivå på miljöskatter, någonting som Miljöpartiet i Sverige har drivit, någonting som den gröna gruppen i Europaparlamentet och hela den internationella miljörörelsen driver. Jag undrar vad Socialdemokraterna menade när de inför folkomröstningen sade att man skulle använda alla de till buds stående verktygen för att vrida EU rätt. En enad internationell miljörelse menar att just det här är ett av de allra viktigaste verktygen. Det intressanta är att det bara är Socialdemokraterna och Moderaterna som motsätter sig detta. Alla andra i denna kammare är överens om att det är viktigt.

Dessutom får man ofta höra att vi inte kan höja miljöskatter i Sverige därför att det är konkurrenssnedvridande gentemot andra länder. Här har vi en möjlighet att faktiskt minska konkurrenssnedvridningen.

Vi har i vårt parti aldrig varit emot överstatlighet i miljöfrågor – det vet säkert Lars Hedfors. Det drev vi i denna kammare långt innan EU-konceptet fanns.

Prot. 1995/96:78

29 mars

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:78
29 mars

*Fel! Okänt
växelargument.*

När det gäller skatteväxling är jag förvånad över det resonemang Lars Hedfors för. I konvergensprogrammet fick vi in en text om att regeringen skulle arbeta för skatteväxling.

Det stora scoopet för de journalister som eventuellt lyssnade på Lars Hedfors är att skattereformen 1990/91 var en anpassning till EU. Det hävdade vi då, men det förnekade Socialdemokraterna. Jag hoppas att hela den svenska politiska journalistkåren lyssnade på Lars Hedfors. Skattereformen 1990/91 var alltså en anpassning till EU.

Anf. 28 LARS HEDFORS (s) replik

Herr talman! Birger Schlaug är sannerligen en utomordentligt dålig lyssnare. Vad jag sade var att det svenska momssystemet hade anpassats till EU. Det kan ingen bestrida, inte ens en gång Birger Schlaug. Det har varit oerhört viktigt för oss, därför att det har underlättat handeln över gränserna och bidragit till att vi har fått en så bra handel med andra länder.

Sedan för Birger Schlaug ett mycket egendomligt resonemang om majoritetsbeslut. I den första reservationen till huvudbetänkandet uttalar sig Birger Schlaugs partikamrat mycket kategoriskt mot överstatlighet. Efter vad jag kan förstå är det fråga om att släppa efter en del på det kravet när man nu kräver kvalificerad majoritet, som Birger Schlaug har varit med om att kräva i bl.a. en avvikande mening till skatteutskottets betänkande. Han är alltså inte riktigt konsekvent på den punkten.

Skatter är, som jag sade, någonting som vi bestämmer själva. Det handlar om vår ekonomi, våra möjligheter att få ordning och reda i finanserna.

När det sedan gäller skatteväxling är vi intresserade av att arbeta med den frågan, men det finns ett stort antal frågetecken som måste rätas ut. Är det över huvud taget möjligt att genomföra en skatteväxling tekniskt och praktiskt? Det vet vi inte. Vilka skatter är det som vi skall sänka och vilka skall vi höja? Miljöpartiet vill genomföra skatteväxling både gentemot arbete och gentemot fastighetsskatt. Man skall avskaffa fastighetsskatten. Det kostar 20 miljarder kronor, och det skall tas på miljöskatter. Hur skall det gå ihop? Det är en omöjlighet att klara.

Anf. 29 BIRGER SCHLAUG (mp) replik

Herr talman! Både Naturvårdsverket och vi menar att skatteväxling är någonting väldigt stort. Det handlar nämligen om 100 miljarder kronor. De totala skatteinkomsterna inklusive de sociala avgifterna på arbete är på 400 miljarder. Ändå kommer skatten på arbete att vara väldigt hög i fortsättningen.

Vår politik när det gäller överstatlighet stämmer, helt konsekvent, precis överens med vad vi har sagt sedan partiet startade 1981: När det gäller miljöfrågor vill vi ha överstatlighet, och när det gäller EU vill vi t.o.m. att lägsta miljönormer skall antas av Europaparlamentet, dvs. att vi går längre i denna fråga än Lars Hedfors. Vi tycker nämligen att miljöfrågorna gärna skall klaras på en ännu högre överstatlig nivå, i en internationell miljödomstol. Det här har vi drivit sedan partiet startade.

Det intressanta är att argumentet från Socialdemokraterna när det gäller miljöskatter alltid varit att de kan snedvrider konkurrensen. Nu har man ett verktyg, nämligen EU, som Socialdemokraterna själva hävdar är ett verktyg. Då använder man inte det. Då skall Sveriges regering, som en av de regeringar som påstår sig värna miljön, gå emot sådana förslag som hela den internationella miljöörelsen ber och bönar att den svenska regeringen skall genomföra. Socialdemokraterna har stöd av bara Moderaterna. Borde det inte förskräcka, Lars Hedfors?

Prot. 1995/96:78
29 mars

*Fel! Okänt
växelargument.*

Anf. 30 LARS HEDFORS (s) replik

Herr talman! Att vi skulle vara motståndare till miljöskatter är ett ganska fantastiskt påstående. Den s.k. skattereformen var en enda jättelik skatteväxling. Vi höjde skatterna på miljöområdet i många avseenden, införde skatter på svaveldioxid, införde moms på drivmedel. Samtidigt sänkte vi skatten på arbete. Skatteväxling är inget nytt. Vi har alltså genomfört en mycket omfattande skatteväxling på det området. Vi håller på att diskutera att höja koldioxidskatten – det har vi inte dragit oss för att göra.

Birger Schlaug påstår att det skulle vara möjligt att genomföra en skatteväxling på 100 miljarder kronor. Såvitt jag vet är det mer än vad hela skattebasen för just miljöstörande aktiviteter utgör. Varifrån skall Birger Schlaug ta de 100 miljarder kronorna? Det skulle vara väldigt intressant att veta.

Anf. 31 BO KÖNBERG (fp) replik

Herr talman! Jag lyssnade med intresse på Lars Hedfors, hans oro för miljö, förurning, växthuseffekt m.m. Där är vi överens. Jag lyssnade på hans plädering för ekonomiska styrmedel för att minska miljöproblemen. Där är vi också överens. Han var angelägen om att få till stånd gemensamma regler inom EU på det här området, något slags minimiregler. Där är vi också överens.

Sedan hörde jag honom yrka avslag på och argumentera mot de fyra reservationer där man vill få till stånd den ändring som skulle göra det möjligt att få gemensamma regler, dvs. att ta bort vetorätten mot att införa en lägsta nivå för miljöstörande verksamhet.

Jag själv och många andra har försökt att förstå hur det hänger ihop, vad det är som gör att socialdemokratin, tillsammans med Moderaterna, så hårt kämpar emot tanken på att man skulle fatta beslut om skatt på miljöförstöring inom EU med kvalificerad majoritet. I går ställde jag den frågan till statsrådet Björn von Sydow. Jag fick då svaret att det hade att göra med att det kunde vara svårt i samband med förtida kärnkraftsavveckling. Hur det gick ihop begrep jag aldrig riktigt. I dag har jag lyssnat på Lars Hedfors och fått höra att det har att göra med att man måste få debet och kredit att gå ihop i ett land. Vi är överens om att detta är angeläget. Men jag har inte förstått det heller.

Därför har jag två frågor till Lars Hedfors. På vilket sätt skulle ett gemensamt beslut om minimiregler för miljöförstöring i Europa försämra de svenska möjligheterna att få debet och kredit att gå ihop? Vad

Prot. 1995/96:78
29 mars

**Fel! Okänt
växelargument.**

är det som gör att den danska regeringen inte tycks bekymra sig om detta?

Anf. 32 LARS HEDFORS (s) replik

Herr talman! Det är fullständigt klart för alla att vi socialdemokrater är *för* en samordning av miljöskatterna med minimiregler. Däremot har vi svårt att acceptera att det skall ske genom majoritetsbeslut, av bl.a. det skäl som jag anfört tidigare: Skatter är en nationell angelägenhet. Dem skall vi sköta själva och inte lämna över till andra. Svenska folkets urgamla rätt att sig själv beskatta skall vi inte ge avkall på, Bo Könberg.

Sedan uppstår det naturligtvis ett antal problem. Den ena skattebasen är så stor och den andra är så liten. Då kommer vi in på skatteväxlingen. Det är ju ett problem. Men när det gäller miljöskatt måste vi – innan vi uttalar oss för majoritetsbeslut, skatteväxling etc. – fundera över vad en miljöskatt är för någonting. Var går gränsen mellan miljöskatter och icke miljöskatter?

Jag skall ta upp ett exempel som jag hoppas att Bo Könberg vill kommentera. Det gäller den mångomtalade beskattningen av s.k. tjänstebilar eller förmånsbilar. Är det en miljöskatt eller är det en skatt som är till för att dra in pengar till samhället, en skatt som skall bidra till en likformig beskattning av alla inkomster? Om Bo Könberg anser att det är en miljöskatt, hur skall vi då avgränsa den skatten i förhållande till andra förmånsskatter? Det skulle vara väldigt intressant att höra hur Bo Könberg vill göra den gränsdragningen.

Anf. 33 BO KÖNBERG (fp) replik

Herr talman! Nu dök det upp som jag var rädd för att det skulle dyka upp, nämligen den obotfärdiges förhinder.

När Lars Hedfors skulle försöka svara på min fråga på vilket sätt en gemensamt beslutad regel om miljöskatter i Europa skulle försämra möjligheterna att få debet och kredit att gå ihop, tog han upp frågan om avgränsning. Det är alldeles uppenbart att det finns gränsdragningsproblem, men det finns det nästan jämt – det borde en person som sysslar med skatter vara mer medveten om än de allra flesta.

Frågan gäller helt enkelt: Skall vi kunna åstadkomma ett gemensamt golv i Europa utan att ett eller ett par länder kan sätta stopp för detta? Det enda svar som jag har fått av Lars Hedfors i den här debatten är att skatter är en nationell angelägenhet. Ja, det var ju den frågan som jag ville diskutera. Är det möjligt att – som den danska regeringen föreslår och som föreslås i reservationen – åstadkomma en tingens ordning där man i detalj slår fast vilka miljöskatter som får användas, att pengarna skall hamna hos landet i fråga och att det rör sig om ett golv eller inte? Den danska regeringen tycker det. De flesta partier i denna kammare tycker det. Lars Hedfors, de övriga socialdemokraterna och moderaterna tycker inte det. Det är beklagligt.

Anf. 34 LARS HEDFORS (s) replik

Herr talman! Bo Könberg gör det väldigt enkelt för sig genom att tala om den obotfärdiges förhinder. Han bortser helt ifrån de praktiska och tekniska problem som finns. Dem struntar han i. Dessutom bortser han från att det är oerhört viktigt att vi på det här området har en självbestämmanderätt när det gäller vår egen interna ekonomi.

Angående ett gemensamt golv är vi fullständigt överens. Det kan vi naturligtvis sträva efter på andra sätt. Det har Göran Persson gjort – inte utan framgång, skulle jag vilja påstå. Den frågan förs framåt.

Eftersom Bo Könberg tar upp detta med skatteväxling vill jag något ytterligare kommentera det. Det skulle vara intressant att höra hur Bo Könberg vill lösa problemet när den ena skattebasen – den som skall finansiera den andra – krymper medan den andra växer. Hur skall vi lösa det problemet? Det finns kanske lösningar, Bo Könberg, och dessa skall plockas fram av en utredning, Skatteväxlingskommittén, där Folkpartiet är representerat. Varför skall vi föregripa denna utredning? Låt den få arbeta färdigt. Sedan kan vi ta ställning. Det finns ingen anledning att skynda på. Vi kommer att få massor av chanser och tillfällen att verka för skatteväxling, både nationellt och internationellt. Ta det därför lugnt!

Anf. 35 KIA ANDREASSON (mp)

Herr talman! De rättsliga frågorna, som jag kommer att tala om här i dag, ingår i tredje pelaren i Maastrichtfördraget. De är alltså mellanstatliga. Miljöpartiet vill att dessa frågor skall ligga kvar där. Många krafter strävar efter att överföra dessa frågor till första pelaren och därmed göra dem överstatliga, t.ex. asylrätt, flyktingfrågor, narkotika, polis och tull.

I regeringens skrivelse föreslås också att kommissionen skall ges initiativrätt på det området inom tredje pelaren där kommissionen för närvarande inte har sådan rätt. Det gäller alltså straffrättsligt samarbete samt tull- och polissamarbete. Institutionernas roll skall också stärkas.

Vi har nu sökt observatörsskap när det gäller Schengensamarbetet, och det är ju väldigt tragiskt. Då skyndar vi på allt det som egentligen borde bearbetas på ett mycket djupare sätt.

Man talar om att det är så besvärande med inre gränskontroll. Där har vi reserverat oss genom vår reservation 39. Kontroll låter negativt. I stället har man skapat positiva ord: fri rörlighet för personer och kompensatoriska åtgärder. Det är ju ingen människa som begriper vad det ordet betyder. Om man går ut och frågar vanligt folk vad som menas med kompensatoriska åtgärder, är det ingen som kan svara på det.

Sedan säger man att det hela skall bli effektivare och systematiskt. Men vad som i själva verket gömmer sig bakom dessa ord talas det inte om. Jag tycker att det är väldigt fegt att vi inte har fått i gång denna debatt. Men eftersom två stora partier – Socialdemokraterna och Moderaterna – är så fruktansvärt eniga vill de ju inte ha en debatt om dessa frågor. Det är därför som jag försöker lyfta fram dem i dag.

De kompensatoriska åtgärderna innebär att man skall inrätta register, ett stort databasregister där nästan alla människor i Europa kommer

Prot. 1995/96:78

29 mars

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:78
29 mars

*Fel! Okänt
växelargument.*

att vara registrerade. Så är målen. Först skall det föras register i varje land. Jag som sitter i justitieutskottet har under en kort tid fått ta del av flera propositioner där man kommer med förslag om dessa nationella register.

Brottslingar som är dömda är redan registrerade i dataregister. Men förra året godkände vi ett register där misstänkta människor kan registreras. Sedan sitter det en utredare som kommer att föreslå att man skall kunna registrera sådana människor som *kan* komma att begå brott. Det handlar om olika grader av misstanke, och det hela är väldigt diffust. En sådan proposition är nu på gång.

Det skall också inrättas ett analysregister med bestämda brottsområden och särskilda filer. Där skall man kunna få information utöver andra kriterier, t.ex. uppgifter om vittnen, offer och andra uppgifter om personer. Det kan röra sig om mycket känsliga uppgifter.

När vi har inrättat alla dessa nationella register kan de då kopplas ihop med ett stort dataregister som Europol skall ha förfoganderätt över.

Det är inte nog med dessa register, utan det finns också planer på ett DNA-register, och det skulle ju vara kronan på verket.

Dessutom är våra svenska pass väldigt lätta att förfalska. Det är också målet med detta samarbete, att vi skall få ett ID-kort med fingeravtryck som kan kopplas till detta elektronisksystem.

Detta är vad de kompensatoriska åtgärderna innebär.

Det har inte heller förts någon riktig diskussion om vad polissamarbetet innebär. Men det innebär, när vi nu går in i Schengensamarbetet, att poliser kan gå in i olika länder över gränserna. Det råder också en helt annan kultur på det rättsliga området och för polissamarbete i andra länder. I Europols konvention står det t.ex. att tjänstemän skall ha tystnadsplikt, avhålla sig från varje handling och yttrande som skulle få negativa konsekvenser eller göra så att Europol framstod i dålig dager. Det låter för svenska förhållanden väldigt konstigt och inte som en önskvärd utveckling.

Det finns kulturella skillnader mellan polis i de olika länderna. Hur skall vi kunna tackla detta? Synen på data och datakvalitet är också väldigt olika.

Skall sedan denna polisorganisation ingå i första pelaren och bli överstatlig, så utgör det ju rent av ett hot. Då kan alltså Europol gå in i svenska dataregister och spaningsregister utan att Sveriges myndigheter vet om det. Detta är en realitet som vi måste diskutera. Men varje gång man för sådana här ämnen på tal heter det att man är negativ och att man svartmålar. Men när nu Sverige är på väg att skriva under Schengenavtalet har vi märkt att det inte är svartmålning. Det är ju så här det är, men det är få människor som känner till det.

I och med att man nu bygger upp Europol får man gemensamt kontor, gemensam utrustning och man talar om gemensam straffrätt. Hur långt är det då till den gemensamma operativa styrkan? Det är ju bara en tidsfråga. Tyskland har också föreslagit detta inför regeringskonferensen, och Europaparlamentet antog i sin rapport inför regeringskonferensen att Europol bör ges operativa befogenheter. Även i Sverige

har partier – Folkpartiet, kds och Moderaterna – skrivit motioner om att vi skall ha en gemensam operativ organisation.

Vi vill alltså ha en gränskontroll, därför att vi tycker att ett samhälle där personer kontrollerar andra människor och där det finns personlig kontakt är mycket humanare än ett samhälle där man bygger upp elektroniska övervakningssystem. Dessutom har den svenska regeringen nu godkänt hemliga övervakningskameror, och det kommer ytterligare förslag om övervakningskameror på allmänna platser. Nu är vi alltså långt ifrån just personlig kontakt och omvårdnad. Allting skall ske på ett systematiskt sätt. Är det detta samhälle vi vill ha? Den frågan har jag ställt här förut. Jag kan inte förstå att Miljöpartiet är det enda parti som reagerar så starkt medan andra bara sitter och låter detta hända.

Anf. 36 GÖRAN MAGNUSSON (s)

Herr talman! Mitt anförande formar sig närmast till en replik på det som Kia Andreasson har sagt här.

Det som är symptomatiskt för Kia Andreassons beskrivning av registerfrågorna, Europol- och Schengenresonemangen är att hon talar om hur hon tror eller anser att det skall bli och inte hur det faktiskt är tänkt att det skall fungera. Kia Andreasson målar, liksom Miljöpartiet ofta gör, upp ett slags skräckscenario kring registreringen i olika sammanhang. Mycket av den registreringskräck som Kia Andreasson här gjorde sig till tolk för handlar ju inte om huruvida vi är medlemmar i EU eller om regeringskonferensen skall göra förändringar. Det handlar mycket mer om vilka register vi anser att vi behöver ha i Sverige för att kunna utföra en effektiv brottsbekämpning.

Det är väldigt enkelt att resa tveksamhet och säga att det vore mycket bättre om vi inte hade några register, i alla fall inga elektroniska register utan i så fall enklare sådana. Jag tycker då att man egentligen borde säga att det vore mycket enklare och bättre om det inte fanns någon brottslighet att bekämpa. Det är tyvärr den omfattande brottsligheten, inte minst gränsöverskridande europeisk eller internationell brottslighet, som kräver att de medverkande nationerna skall samverka på olika sätt för att effektivt bekämpa den. Därför kan man inte inta attityden att allt vore mycket bättre om vi bara inte hade registren, utan vi måste noga diskutera vilka registreringar som behöver göras för att utföra en effektiv brottsbekämpning, både i Sverige och i samarbete med andra länder inom EU:s ram och inom ramen för Schengenavtalet, som ju är ett mer begränsat EU-samarbete.

Det är också angeläget att framhålla att de uppgifter som Sverige förbinder sig att lämna till Europolregistret skall baseras på de uppgifter och de register som man enligt svensk lag får ha i Sverige. Sverige åläggs ju inte att lämna några andra uppgifter, utan alltsammans grundar sig på den lagstiftning som Sverige har för olika slag av brottsbekämpande register.

Det finns inte någon majoritet för eller något intresse av att flytta väsentliga delar av inrikes och rättsligt samarbete från tredje pelaren till första pelaren och åstadkomma överstatlighet. De frågor som i dag

Prot. 1995/96:78
29 mars

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:78
29 mars

*Fel! Okänt
växelargument.*

finns inom tredje pelaren skall alltfört finnas där, enligt den majoritet som finns om det betänkande som vi har att behandla.

Men man måste ändå med viss sorg konstatera att samarbetet inom tredje pelaren inte varit tillräckligt effektivt hittills. Därför måste vi naturligtvis fundera över om bristen på effektivitet i samarbetet inom tredje pelaren skall få leda till att brottsligheten får ett större spelutrymme än den skulle få om vi kunde åstadkomma ett effektivare samarbete inom tredje pelarens ram. Kommissionens tänkta initiativrätt syftar ju nämligen till ett bättre och effektivare samarbete inom tredje pelarens ram.

Jag vill säga några ord också om de s.k. kompensatoriska åtgärder-na och resonemangen kring gränskontrollen. Jag kan egentligen hänvisa till vad justitieministern sade i sin redovisning av Schengenförhandlingarna och också till vad Lars Hedfors var inne på när det gäller vissa varor som vi har särskild lagstiftning om. Det är väl alldeles uppenbart att en fri rörlighet över ett stort geografiskt område för personer i grunden är positivt. Det är bra att man kan åstadkomma detta. Sedan förekommer det ju tyvärr brottslig eller annan verksamhet som man vill förhindra, och det är därför dessa kompensatoriska åtgärder behövs. När man har fått den positiva effekten fri rörlighet för personer kan man också med de kompensatoriska åtgärdernas hjälp effektivt bekämpa brottslighet eller annan verksamhet som man på olika sätt vill förhindra.

Herr talman! Jag har velat lämna dessa synpunkter, eftersom Kia Andreassons resonemang leder tanken till ett slags registrerande samhälle där allt sker opersonligt och på ett icke önskvärt sätt. Därför är det angeläget att understryka vad som faktiskt står i betänkandet. Frågorna är ju inte obehandlade, utan de har diskuterats i justitieutskottet. Utrikesutskottet har sedan i sitt huvudbetänkande tagit upp frågorna och instämt i en mycket bred majoritets uppfattning i frågorna i justitieutskottet. Det finns ingen anledning att måla upp det skräckscenario som Kia Andreasson gör beträffande själva registerförfarandet. Vad man däremot kan se, om inte med skräck så i alla fall med stor oro och stort allvar på, är den brottslighet som registren och åtgärderna avser att bekämpa. Jag hoppas att vi verkligen kan vara överens om att åtgärderna skall leda till en effektiv brottsbekämpning.

Herr talman! Allra sist vill jag ta upp något som jag har glömt att kommentera. De beslut och förslag som finns i betänkandet innebär inte att en polisstyrka får möjlighet att arbeta i ett annat land. Den frågan regleras alltfört inom ramen för tredje pelaren, vilket jag tycker är angeläget att understryka.

Jag vill med detta yrka bifall till utskottets hemställan.

Anf. 37 KIA ANDREASSON (mp) replik

Herr talman! Göran Magnusson hade precis samma argument som vanligt.

Jag har en fråga till Göran Magnusson. I propositioner och betänkanden där det föreslås att register skall inrättas internationellt står det alltid att vi måste ta itu med den svenska brottsligheten och få ett sjyst

registersystem för Polisen. Men det står över huvud taget ingenstans att dessa register kan sammankopplas med andra register. Det är ju det mål som förespråkas i både Schengenavtalet och Maastrichtavtalet. Varför talar man aldrig om att det också blir följden? Det är det jag menar vara litet sjukt och litet dolt – att man inte kan tala om vad den yttersta avsikten egentligen är.

Göran Magnusson har inte talat någonting om den operativa polisstyrkan. Nu har vi Schengenavtalet, och det skall gå mycket snabbare. Frågor till regeringen – det ställs ju frågor före ett observatörskap – gällde bl.a. detta med att gränsöverskridande övervakning och förföljande är av avgörande betydelse för det polisiära samarbetet. Regeringen har svarat: Ja visst, det är vi beredda att delta i. Det jag säger i mitt anförande är redan en realitet.

Anf. 38 GÖRAN MAGNUSSON (s) replik

Herr talman! Det är inte så att de nationella, exempelvis de svenska, registren skall sammankopplas med något centralt Europolregister för hela Europa. Det förhåller sig inte på det sättet. Sverige förbinder sig att, under vissa omständigheter, lämna uppgifter som finns i svenska register. Det är också reglerat hur Europolregistret får använda de uppgifter Sverige lämnar.

Det ligger ju i sakens natur att detta är ett integritetsproblem. För de människor som på välgrundad anledning är registrerade enligt svensk lag är det naturligtvis besvärande att uppgifter också finns i ett Europolregister. Här är det dock en avvägningsfråga. Man kan inte bara säga nej till register och tro att brottsligheten då ger sig. Man måste utgå från behovet och från verkligheten i det här sammanhanget. Man måste också utgå från vilka åtgärder och metoder som behövs för att man effektivt skall kunna utföra brottsbekämpning.

Herr talman! När det gäller frågan om gränsöverskridande polisarbete är grundinställningen att varje nationell polis skall operera inom sin egen nation. Men om man har en situation där en starkt misstänkt brottsling förföljs och passerar en gräns är väl frågan om det är bra för samhället att man av formella skäl måste sluta med förföljandet och kanske låta brottslingen gå fri. Det vore bättre att utveckla metoder för samarbete, så att man klarar brottsbekämpningen även i den situationen.

Jag tycker inte att det finns anledning att se så förenklat på frågan som Kia Andreasson gör.

Anf. 39 KIA ANDREASSON (mp) replik

Herr talman! Ändå står det i frågorna till regeringen inför Schengenavtalet att upprättandet av ett fungerande datoriserat system för utbyte av personuppgifter anses vara en avgörande förutsättning för avskaffande av kontroll av den inre gränsen. Det står också att det är viktigt att den nationella lagstiftningen tar hänsyn till de bestämmelser som finns i Schengenavtalet. Men detta sägs aldrig någonsin nu när vi inrättat de svenska registren.

Prot. 1995/96:78
29 mars

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:78
29 mars

*Fel! Okänt
växelargument.*

Jag hade några frågor: Har Sverige några automatiska databaser? Om svaret är ja, vilka är de och hur många uppgifter innehåller de? Då svarar man med precis vad vi har. Dessutom har vi i Sverige fattat beslut om att kommuner nu skall få kontrollera anställda på ett sätt som bara staten kunde förut. Kommunerna har också tillgång till vissa register, och en utökning är på gång där också.

Så visst har jag rätt i mina antaganden, och visst har jag rätt att befara det värsta!

Anf. 40 GÖRAN MAGNUSSON (s) replik

Herr talman! Ja, man kan alltid befara det värsta, och man kan måla upp olika scenarion. Jag tycker att vi som sitter i Sveriges riksdag och svarar för lagstiftningen inte bara kan måla upp svarta scenarion och säga att det kan bli på det ena eller andra sättet. Vi måste faktiskt ta vårt ansvar. Det finns en omfattande brottslighet som behöver bekämpas.

Om brottsligheten ändrar sina metoder och på olika sätt skaffar sig möjligheter till nya insatser och åtgärder, är det väl självklart att också det brottsbekämpande samhället måste skaffa sig metoder som gör att man kan bli någorlunda effektiv. Man kan inte så att säga tänka bort verkligheten och bara tycka illa om registren. Man får faktiskt konstatera hur verkligheten ser ut och bestämma sig för vilka effektiva åtgärder man är beredd att från samhällets sida vidta för att klara brottsbekämpningen.

Anf. 41 INGER DAVIDSON (kds)

Herr talman! Jag skall hålla mig till en enda fråga. Andra kristdemokrater har ju tidigare gått igenom våra ståndpunkter inom andra områden.

Om vi skall få förståelse för Europaarbetet hos människor som har en avvaktande eller negativ inställning till den europeiska unionen, är det viktigt att inte allt intresse fokuseras på "hårdvaran". Frågor som mer direkt berör och engagerar människor måste också lyftas fram. Framför allt tror jag att den europeiska unionen måste upplevas som ett instrument för att förstärka de mänskliga rättigheterna och som en möjlighet när det gäller att ta gemensamma tag mot främlingsfientlighet, rasism och kriminalitet.

Det handlar inte minst om att förbättra barnens situation. Ingen föds till rasist eller kriminell. FN:s barnkonvention har kommit till för att förstärka barnens rättigheter. Alla länder i unionen har skrivit under detta dokument, men inget land lever helt och fullt upp till det. Inte heller vi i Sverige har i detta avseende någon anledning att slå oss för bröstet med tanke på de larmrapporter om de svenska barnens situation som den senaste tiden har duggat tätt. Vi har mycket att lära av andra länder, men också mycket att tillföra.

För många barn i Europa är situationen allt annat än ljus i dag. Barn utnyttjas för barnprostitution och barnpornografi. Misshandeln av barn ökar snarare än minskar. Missbruk av alkohol och narkotika går allt längre ner i åldrarna. Flyktbarn behandlas som andra klassens barn

och bedöms inte i enlighet med samma kriterier som inhemska barn. Miljoner barn i hela Europa växer upp utan att få sina mest grundläggande behov tillgodosedda. Allt detta innebär brott mot barnkonventionen.

I regeringens skrivelse inför regeringskonferensen finns en skrivning som rör handikappfrågor. Det står att handikappaspekter enligt regeringens mening bör beaktas i alla relevanta EG-beslut, utan att EG får kompetens att lagstifta om handikapppolitiken.

Det är en utmärkt formulering, som också skulle kunna användas i fråga om barnens rättigheter. Politiken skall självfallet utformas på nationell nivå, men frågan bör lyftas upp och sanktioneras på överstatlig nivå. Det görs bäst om barnkonventionen förs in i Unionsfördraget tillsammans med andra grundläggande mänskliga fri- och rättigheter.

EU:s kommission bör också systematiskt granska alla förordningar, direktiv och förslag till beslut inom unionen utifrån de konsekvenser de får för barn och familjer.

Som en konkret åtgärd för att på ett tydligt sätt placera barnfrågorna centralt i den europeiska unionen, bör Sverige också verka för att en barnombudsman tillsätts på europeisk nivå.

Herr talman! Jag yrkar bifall till reservation 10. Eftersom denna reservation är tvärpolitisk, utgår jag från att den också kommer att få stöd av kammaren.

Anf. 42 EVA ERIKSSON (fp)

Herr talman! Miljöpolitiken handlar om livschanser, om så grundläggande frågor som rätten att andas frisk luft och dricka rent vatten.

Vi som lever och verkar nu måste lämna en värld i ekologisk balans till våra barn och barnbarn, så att även de får vara med och uppleva hagmarker och humlans surr.

För mig som liberal är det uppenbart att det behövs samarbete mellan alla Europas folk för att klara uppgiften att rädda miljön. Genom ett tätt nätverk av handel, kultur och politisk samverkan säkrar vi en stabil utveckling av ekonomin, demokratin och freden. Det är en förutsättning för en positiv utveckling också på miljöområdet. Ingenting är nämligen så miljöförstörande som fattigdom, ofred, ofrihet och en allmän hugg-sexa om naturresurserna. Men då krävs det också något mer. EU måste bli världens bästa miljöorganisation. Det ställer en hel del krav på förändringar av unionen. Det ställer också stora krav på Sveriges regering att gå före och visa vägen. Folkpartiet anser att det är nu som Sverige måste kämpa för att de här förändringarna genomförs. Det är nu på regeringskonferensen som vi kan sätta agendan för framtiden. Det är nu som vi kan förse unionen med de verktyg som behövs för att man skall kunna ta itu med miljöproblemen.

Det första kravet, herr talman, är att hänsyn tas till miljön och att det bör slå igenom på samtliga politikområden. Vi måste se till att man för in kravet på en hållbar utveckling i de grundläggande fördragen. Eftersom regeringskonferensen framför allt handlar om ändringar av grundläggande regler, vilket vi har hört under gårdagens och förmid-

Prot. 1995/96:78
29 mars

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:78
29 mars

*Fel! Okänt
växelargument.*

dagens debatt, är det viktigt att man skriver in viktiga principer i fördragstexterna och att man genomför ändringar av beslutsregler.

När riksdagen för ett år sedan behandlade regeringens skrivelse om det svenska miljöarbetet i EU, föreslog Folkpartiet att kravet på en hållbar utveckling skall skrivas in i fördragstexterna. Besluten från FN:s miljökonferens i Rio 1992 innebär ett åtagande att verka för en hållbar utveckling. I skrivelsen om regeringskonferensen omnämns besluten från Rio. Det sägs att de bör påverka EU:s fördrag. Men regeringen blir inte mer konkret om hur det skall gå till än att den säger att ett miljömål för jordbruket bör skrivas in i Romfördragets artikel 39. Det är bra. Vid behandlingen av förra årets skrivelse om miljöarbetet i EU anförde emellertid jordbruksutskottet: "Enligt utskottets mening bör Sverige verka för att principen om en hållbar utveckling införs i EU:s grundläggande fördragstexter." Tydligt hade det beslutet i utskottet, som var enhälligt, inte någon betydelse när regeringen utförde den skrivelse som vi nu diskuterar.

Nu har vi tillfälle att konkretisera oss här i kammaren. Folkpartiet anser att principen måste komma till uttryck i fördragstexten genom ett tillägg i artikel 2 om hållbar utveckling och medborgarnas rätt till en god miljö som ett av EU:s mål.

Det andra kravet, herr talman, är att miljöarbetet effektiviseras genom att man låter fler beslut fattas med majoritet. EU skall kunna införa gemensamma miljöskatter med kvalificerad majoritet.

Bo Könberg har för Folkpartiets del redovisat den ståndpunkten tidigare. Jag skall därför inte gå in på detta i detalj. Men av ändringen i fördraget bör det framgå vilka föreningar som kan avgiftsbeläggas. Det bör också framgå att intäkten tillfaller det enskilda medlemslandet och att avgifterna i fråga är minimiavgifter. Den allmänna skattepolitiken faller självklart även i fortsättningen under den nationella kompetensen. Det här är ingen motsättning. Om vi vill vara de som påpekar och som styr och stöder utvecklingen av miljöpolitiken, så måste miljöskatter och avgifter ändå vara miljöpolitiska frågor i EU-sammanhang.

En sådan regeländring som vi har skisserat skulle göra att frågan om en gemensam nivå på koldioxidskatt förs närmare sin lösning. Växthuseffekten är ett av de stora hoten mot jordens människor och ekologiska system. Vi vet inte hur snabbt och hur mycket klimatet kommer att förändras. Men vi vet att växthuseffekten kan leda till ökade temperaturer, stormar, översvämningar och torka. Den hotar miljön och en balanserad ekonomisk och social utveckling i hela världen. Den är ett hot mot människors frihet och människors rätt att växa. Kampen mot växthuseffekten förs bäst om så många länder som möjligt samverkar. Helst bör alla länder i världen delta med liknande åtgärder. Men det vore en fördel om EU kunde gå före i dessa frågor. Det skulle ha en enorm effekt för viljan att agera globalt om en stor grupp avancerade industriländer tog ett gemensamt initiativ i denna fråga.

Koldioxidskatten liksom andra miljöskatter kan också bli en bra bas för konkreta försök med skatteväxling. En grön skatteväxling gynnar inte bara miljön utan skapar också sysselsättning och nyskapande.

Höjda miljöskatter skapar åtminstone tillfälligt utrymme för att sänka vissa andra strategiska skatter.

Herr talman! När de här förändringarna genomförts, finns det också kraft nog i EU att vidta de konkreta åtgärder för en bättre miljö som organisationen genast skall börja med. Det är att minska koldioxidutsläppen, förbättra luftmiljön och att ta in länder i Öst- och Centraleuropa som medlemmar.

Hur stor är då chansen att vi skall få se de här förändringarna genomföras? Ja, om man ser vilka majoriteter som kan bildas i denna kammare ser framtiden ganska dystert ut.

Trots att riksdagen för ett år sedan var positiv till att krav på en hållbar utveckling skulle föras in i fördragen är inställningen i dag betydligt svalare. Trots att det troligen är väldigt många av kammarens ledamöter som inser värdet av en gemensam europeisk koldioxidskatt verkar det som om Sverige kommer att motarbeta att sådana regler skall införas med majoritetsbeslut. Detta är märkligt, eftersom vi hade en debatt i kammaren i onsdags då en av Moderaternas ledamöter aktivt i debatten talade om hur viktigt det var att man skulle kunna vidta åtgärder mot växthuseffekten och koldioxidutsläppen. Men genom sitt envetna försvar av miljösyndarnas rätt att blockera framsynta beslut spelar regeringen nu tillsammans med Moderaterna Storbritannien och John Major i händerna. Då är Danmarks socialdemokratiskt ledda regering mycket mer progressiv. I regeringens förhandlingsuppläggning är nämligen just ett upphävande av vetorätten mot miljöavgifter en viktig del. Kommer Sverige att förhålla sig till det danska förslaget på ett sådant sätt att man kommer att rösta ned det?

Herr talman! Jag måste ställa ännu en fråga i detta sammanhang: Är koldioxidutsläppen inte lika farliga i dag som de var i onsdagens debatt för Moderaterna? Kommer Sveriges regering att rösta nej till Danmarks förslag att avskaffa vetorätten mot miljöavgifter? Även om jag kanske inte får något svar i denna debatt, kommer vi ändå att få en första indikation när vi skall gå till votering senare i dag.

Herr talman! Jag vill med det anförda yrka bifall till reservation 20 från Folkpartiet och kds samt till reservation 24 från Folkpartiet.

Jag vill avsluta med att säga att det är glädjande för oss som arbetar med miljöfrågor att debattens sista del hålls i dag, eftersom det nog är första gången som vi talar under ljusets inflytande i denna kammare om miljöfrågor.

Anf. 43 BIRGER SCHLAUG (mp) replik

Herr talman! Jag tycker att det som Eva Eriksson sade var mycket bra och mycket intressant. Hon sade att det är nu som det finns en livschans, att vi måste andas frisk luft, att vi måste ha ekologisk balans, att vi skall ha hagmarker och kunna höra humlans surr, att vi skall ha samarbete i Europa, att det är nu som Sverige kan sätta agendan och att EU måste bli världens bästa miljöorganisation.

Jag tycker att det mesta av det som hon sade var väldigt bra. Men frågan är hur det kommer sig att Folkpartiet just i den viktiga skärningspunkten mellan miljö och en mer fundamentalistisk syn på frihan-

Prot. 1995/96:78
29 mars

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:78
29 mars

*Fel! Okänt
växelargument.*

del backar. Hela den samlade internationella miljörelsen har ställt ett krav som är större än alla andra på regeringskonferensen, nämligen att man skall låta varje land gå före, dvs. att ha en generell rätt att ställa hårdare miljökrav på varor, eftersom just varor är Västeuropas kanske största problem, större än skorstenar och annat.

Med tanke på Eva Erikssons fantastiska argumentation för miljön i EU undrar jag varför hon inte kan acceptera att varje land har den rätten att gå före. Om man kopplar detta till "galna ko-sjukan" kan man också fundera på varför Folkpartiet är en sådan motståndare till ett fullödigt konsumentkrav, nämligen att man kan lagstifta i olika länder om exempelvis ursprungsmärkning. Det är ju på det sättet som vi kan få en riktig konsumentupplysning. Varför är Folkpartiet så rädd för alla miljö- och konsumentfrågor så fort de strider mot en mer fundamentalistisk frihandelsprincip?

Anf. 44 EVA ERIKSSON (fp) replik

Herr talman! Birger Schlaug! Vi i Folkpartiet tycker inte alls att det är något fel i att ge människor information om varor och att märka varor. Jag förstår inte varifrån Birger Schlaug fått att vi har sagt att det är något som vi inte kan gå med på och att det skulle vara ett hinder i handeln. Om detta pågår ju nu en djup debatt i EU. Också i Sverige diskuteras detta ingående, utifrån bl.a. genteknikfrågorna.

Vi har inte ställt oss på nämnda sida och sagt att konsumenterna inte skall få information om vad varorna innehåller.

Anf. 45 BIRGER SCHLAUG (mp) replik

Herr talman! Jag förstår att Eva Eriksson och Folkpartiet tycker att det är mycket bra om t.ex. olika livsmedelskedjor arbetar med ursprungsmärkning och en bra innehållsdeklaration. Jag har dock förstått att Folkpartiet är starka motståndare till att vi får en lagstiftning som innebär att ursprungsmärkning *krävs*. Min kommentar till Eva Eriksson gällde huvudsakligen miljögarantin.

Den samlade internationella miljörelsens största krav på oss politiker inom EU var ju att ge varje land generell rätt att gå före och ställa hårdare miljö- och hälsokrav. Varför kan Folkpartiet inte acceptera det?

Det finns, tror jag, två reservationer till betänkandet, en från Centern och en från Miljöpartiet. Det vore bra om vi fick stöd från så många som möjligt. Vi i den internationella miljörelsen behöver det stödet. Vi behöver alltså Eva Erikssons stöd.

Anf. 46 EVA ERIKSSON (fp) replik

Herr talman! Det är viktigt, Birger Schlaug, att man gemensamt i EU, när miljöproblemen skall bekämpas, har minimiregler. Det är grunden för att vi skall kunna åtgärda de problem som finns. Jag har i mitt huvudanförande pekat på flera sådana viktiga punkter.

Om vi hela tiden skulle låta länder gå före, skulle de motsträviga länderna komma ännu mera efter. Både Birger Schlaug och jag vet, att om England var motsträvigt och inte införde de miljöregler som de

länder skulle införa som gick före och England därmed hela tiden kom efter, skulle vi påverkas av det. Englands skorstenar blir inte bättre av att Sverige går före. Däremot blir de bättre om vi gemensamt i EU kan besluta om minimiregler. Det är viktigt att gemensamt i EU fatta minimibeslut i miljöfrågorna.

Prot. 1995/96:78
29 mars

*Fel! Okänt
växelargument.*

Anf. 47 MAGGI MIKAELSSON (v)

Herr talman! Det är en något märklig tågordning. Flera har under debattens gång berört att vi står här fredag den 29 mars, och diskuterar det som vår statsminister redan har börjat lägga fram Sveriges linje kring nere i Turin. Det är en konstig demokratisk ordning, men det är kanske inte så märkligt. Ordningen besannar ju mycket av det som flera av oss har sagt som varit kritiska till EU-systemet som sådant. Ordningen här bevisar nämligen att det demokratiska underskottet har spritt sig till Sveriges riksdag.

Det finns en klart uttalad motvilja från regeringens sida att få några som helst anvisningar eller riktlinjer från Sveriges riksdag, den folkvalda församlingen. Samma motvilja visas av utskottsmajoriteten. Det framgår av alla möjliga betänkanden. Oftast handlar det om Socialdemokraterna, med stöd av Moderaterna. Man visar en ovilja att ge riksdagen det inflytande som skulle vara nödvändigt som en styrka för regeringen när de olika kraven drivs nere i Bryssel.

Jag har alltså litet svårt att förstå denna totala motvilja mot att ge tillkännagivanden eller riktlinjer. Det är ju nästintill tabu att få igenom ett tillkännagivande även där vi är överens. I stället blir det luddiga formuleringar om att man förutsätter att regeringen aktivt verkar för osv. Vi vet att det är till intet förpliktande. Jag begriper inte detta. Det leder ju till att det blir ett mesigt betänkande. Jag tänker ge tre exempel på det.

Det första exemplet, och det har flera här varit inne på, gäller detta med en hållbar utveckling. Vi driver kravet att artikel 2 skall ändras. Eva Eriksson gjorde det nyss, och jag vet att Miljöpartiet också driver det kravet. Det finns ett brett stöd för en ändring av fördragstexten på så sätt att en text om en hållbar utveckling skrivs in. I stället säger regeringen i sin skrivelse: Det är viktigt att de principer för en hållbar utveckling som man enats om vid konferensen på ett tydligare sätt än som sker i dag återspeglas i EU:s fördrag.

Det är bara en massa ord, som på något sätt förtar styrkan i det hela. Detta tycker jag är olyckligt.

Det andra exemplet gäller just miljögarantin – kravet på att Sverige skall kunna gå före på miljöområdet. Där tycker jag att man t.o.m. har backat från tidigare uttalanden gjorda av bl.a. ministrar. I betänkandet står det: Ett övergripande svenskt mål är att Sverige inte skall behöva sänka miljöstandarden. Det tycker jag är ett steg bakåt. Det är faktiskt motsatsen till vad som sades innan vi röstade om medlemskap i EU.

Vi i Vänsterpartiet har lyft fram detta som en viktig fråga. Vi har krävt ändringar, och även pekat på var det skall ändras, i traktaten. Det handlar om artiklarna 36 och 100 a 4. Det här är ju inga nya frågor. Det

Prot. 1995/96:78
29 mars

*Fel! Okänt
växelargument.*

är alltså väldigt viktigt att man är tydlig och att man talar om var man vill ha förändringar.

Det tredje exemplet – även här finns det ett brett stöd – gäller djurskyddsfrågorna. Jag tycker att man uttrycker sig dåligt i betänkandet. Vi i Vänsterpartiet har tillsammans med flera andra partier i riksdagen, en bred djurskyddsopinion och flera stora djurskyddsorganisationer krävt att djurskyddsfrågorna skall ha en särskild artikel i fördraget som klargör att djur inte är varor och där utgångspunkten är att djur är känande varelser som inte skall behöva bli behandlade på ett plågsamt sätt. Vidare handlar det om att djurskyddsregler och även transportbestämmelser skall vara minimiregler som tillåter ett land att ställa hårdare krav osv. och att kvalificerad majoritet gäller beträffande de här reglerna.

När vi diskuterar de frågorna i jordbruksutskottet är vi överens om detta. Ändå skrivs det att det är viktigt att man ger djurskyddsintresset en starkare ställning. Det står så här: Ett sätt att uppnå detta är att kraven förs in i Romfördraget.

Men det finns ju andra sätt än att föra in kraven i fördraget. Jag tycker att man har backat litet grand. Egentligen begriper jag inte alls varför vi inte kan vara tydliga och varför varken regeringen eller socialdemokraterna i riksdagen kan se det som en styrka att en enig riksdag kan ställa sig bakom tydliga riktlinjer för hur regeringen skall agera i Bryssel.

Detta är, tycker jag, ett bevis för att det demokratiska underskottet i EU också har spritt sig till Sveriges riksdag. Jag tror att det är olyckligt, eftersom det ökar människors motvilja till politik och en demokratisk beslutsordning som på sikt kanske t.o.m. är mycket större än ändringen av EU:s fördrag.

Anf. 48 BIRGER SCHLAUG (mp) replik

Herr talman! Jag har bara en kort fråga till Maggi Mikaelsson: Kan Vänsterpartiet i frågan om överstatlighet när det gäller lägsta normer för miljön och lägsta miljöskatter, liksom vi, tänka sig en överföring från ministerrådet till EU-parlamentet?

Anf. 49 MAGGI MIKAELSSON (v) replik

Herr talman! Det är en svår fråga. Principiellt är vi emot att mera makt förs över till parlamentet, eftersom vi inte tror på parlamentet när det gäller att lösa de här frågorna. Ökad makt i parlamentet skulle också innebära ett steg vidare mot en federal utveckling, något som vi är motståndare till.

Anf. 50 BIRGER SCHLAUG (mp) replik

Herr talman! Skall det vara överstatlighet, måste denna begränsas väldigt tydligt. Det skall klart definieras vad som skall vara överstatligt. Då är det rimligt att tala om att det skall vara lägsta miljönormer och lägsta miljöskatter. Det handlar om den typen av mycket klart begränsade frågor. Vi i den gröna rörelsen menar att detta helt enkelt bör föras

över till EU-parlamentet. Det är faktiskt en större demokrati – om det nu skall vara överstatlighet.

Anf. 51 MAGGI MIKAELSSON (v) replik

Herr talman! Jag är inte så säker på att det blir ”en större demokrati” i och med att mer av beslutsmyndighet förs över till EU-parlamentet, så som detta i dag fungerar. Birger Schlaug vet lika väl som jag att flera av de beslut som fattas i parlamentet fattas av en väldigt liten andel av medlemmarna närvarande. Det tycker inte jag är ett steg framåt. Men det betyder inte att jag tycker att det är bra att beslut fattas av kommissionen eller ministerrådet. Där har vi lagt fram andra krav på hur det enligt vår mening skulle gå att få en bättre demokratisk ordning.

Anf. 52 GUDRUN LINDVALL (mp)

Herr talman! Många hävdar i debatten att EU skulle vara en fantastisk miljöunion. Vi i Miljöpartiet anser att vi måste samarbeta internationellt om miljöfrågorna i alla sammanhang där vi kan för att få miniregler som gör att vi tar steg framåt mot en hållbar utveckling, ett ekologiskt samhälle, ett samhälle där kommande generationer kan få ha det välbefinnande vi har i dag.

Tyvärr kan man se att EU hittills inte alls har fungerat så – tvärtom. EU har visat sig vara en union som sätter handeln med varor i främsta rummet, på miljöns bekostnad. Jag tänker ta några exempel på vad som har hänt under den tid vi har varit med.

Sverige fick, som vi vet, fyraåriga undantag för en mängd kemikalier – det var t.ex. klororganiska föreningar, asbest, arsenik- och kvicksilverföreningar, organiska tennföreningar. Det här är ämnen som vi inte har i varor – vi har substituerat dem. Vi vet att det finns ersättningskemikalier som är mer miljövänliga än dessa ämnen. Av undantagen är det enbart kadmium som EU har börjat titta på och se om man kan substituera. När det gäller resten har det inte hänt någonting, och det har nu gått ett och ett halvt år. Det finns en stor risk att vi när den här fyraårsperioden har gått inte har kunnat gå framåt ens med arbetet med kemikalier i varor, som vi vet är det största miljöproblemet i dag, utan att vi har tvingats att ta steg bakåt.

På samma sätt förhåller det sig med djursjukdomar, där Sverige fick ettåriga undantag för att kunna säga nej vid gränsen till införsel av djur med sjukdomar. Vi begärde undantag för ett tjugotal sjukdomar – vi fick undantag för tre, och det gäller t.o.m. 1997. Sedan säger EU att man skall se över ytterligare fyra djursjukdomar, men vi får inte säga nej till import av djur som har resten av dessa sjukdomar.

Det är oerhört allvarligt. Det visar att vi i EU skall dela på allt, inklusive djursjukdomar. Det är viktigare att djur får föras över gränserna än att Sverige kan hålla sig fritt från sjukdomar. Det visar också att man inte sätter miljö- och hälsokrav speciellt högt på listan.

Av dessa sjukdomar finns en del som Sverige inte har haft på länge. Vi har inte haft paratuberkulos hos nötkreatur på ett bra tag. Nu har vi fått det; vi har importerat det från Frankrike via Danmark. Besättningar

Prot. 1995/96:78
29 mars

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:78
29 mars

*Fel! Okänt
växelargument.*

i Skåne har slagits ut, och det finns på Gotland. Här delar vi miljöproblemen lika, kan man säga.

Det finns vidare en sjukdom på nötkreatur som heter leptospiros som vi inte har haft. Den innebär att korna kastar sina kalvar. Den kan dessutom gå över på människa. Det är också en sjukdom som vi inte kommer att få undantag för.

Det är intressant att lyssna på argumentationen från EU för varför vi inte kan få behålla tilläggsgarantier, som det heter, för de här djursjukdomarna. Man säger: Nej, det kan vi ju inte ha, för ni har ju inga planer på hur vi skall kunna bli av med sjukdomarna. – Det är klart att vi inte har! Vi har ju aldrig haft de här sjukdomarna.

Vi måste alltså ha åtgärdsplaner för att komma till rätta med sjukdomarna för att få undantag, trots att vi inte har sjukdomarna. Det är fullkomligt absurt. Det visar att EU sätter miljö- och hälsoproblemen i sista hand. Det är den fria rörligheten för varor och tjänster som gäller.

Det är alltså oerhört angeläget att på IGC ta tillfället i akt att lyfta de här miljöfrågorna, att se till att varje land har rätt att gå före. Vi har hört flera tala om att vi måste få en ändring i artikel 100 a, som säger att det fria flödet av varor går före, även om varorna innehåller kemikalier som vi inte vill ha. Vi måste kunna säga nej tack till de problem som i dag faktiskt inte transporteras via luft och vatten utan i stor utsträckning med tåg och lastbil i varor. Vi vill också ha in en hållbar utveckling i artikel 2, som också har anförts.

Vi anser vidare att skrivningen runt djurskyddet är alldeles för svag. Vi menar att vi skall försöka få in ett krav på djurhänsyn i Romfördraget. Vi hade önskat att vi hade kunnat få till stånd en betydligt skarpare skrivning i betänkandet, så att regeringen hade fått i uppdrag från riksdagen att se till att vi nu får in djurskyddet i Romfördraget. Så har Englands parlament hanterat frågan. Den engelska regeringen har fått klara direktiv att se till att det här arbetas in i Romfördraget.

Vi får verkligen hoppas att den svenska regeringen inte faller till föga. I betänkandet står det: Ett sätt att uppnå detta är att krav på en god djuromsorg förs in i Romfördraget. Det är en alldeles för vag skrivning. Här hade vi i riksdagen chans att vara tydliga, och den chansen tog vi inte.

Många andra frågor är också angelägna. Det har också berörts tidigare. Vi måste få in substitutionsprincipen, som säger att vi skall kunna tacka nej till sådant som vi inte vill ha in.

Lars Hedfors talade om minimiskatteregler för miljöskatter. Men när det sedan kommer förslag som går stick i stäv med det här kan man se att Sverige är oerhört undfallande. Vi har faktiskt ett betänkande nu som säger att vi inte får ha miljöskatter som vi vill. I en proposition som just har lagts fram och som handlar om avgaskrav på tunga fordon sägs att det för skattelättnader mellan miljöklasserna finns ett tak, en maximigräns, för hur stor skillnaden får vara. Skillnaden får inte vara så stor att det lönar sig att installera reningsutrustningen för att få sitt fordon att platsa i en bättre miljöklass.

Här har den svenska regeringen anpassat sig. Tidigare kostade det 65 000 kr i försäljningsskatt om man hade sitt fordon i miljöklass 3.

Det föreslår regeringen skall sänkas till 6 000 kr. Det kostar nämligen 8 000 kr att montera in den reningsutrustning som finns för att man skall hamna i miljöklass 2 i stället. Skillnaden mellan miljöklass 3 och 2 måste alltså vara så liten att det inte lönar sig att sätta in den nya tekniken.

Sverige måste vara så tufft när det gäller miljöfrågor att om det kommer direktiv som går oss emot när det gäller att gå före på miljöområdet skall vi inte acceptera dem. Danmark är mycket tuffare. Där vill man fatta beslut om att förbjuda ämnen som vi kallar hormongifter – man vill alltså gå före när det gäller kemikaliehanteringen. Tyskland är också tuffare. Där säger man, har vi fått höra på nyheterna i dag, att man kommer att införa nationella regler om att allt kött skall ursprungsmärkas.

Sverige börjar bli en mycket lydig medborgare i EU. Just när det gäller miljön måste vi se till att inte vara så lydiga. I dag har EU mycket litet ambitioner på miljöområdet. Då måste Sverige visa att det finns nationer som vågar gå före trots ett medlemskap. Vi från Miljöpartiet anser att det just på grund av miljöfrågorna antagligen skulle vara bättre att lämna EU.

Jag yrkar bifall till reservation 18 från Miljöpartiet. I övrigt yrkar jag bifall till de miljöpartireservationer som finns i betänkandet.

Anf. 53 BO KÖNBERG (fp) replik

Herr talman! Jag skulle vilja ställa en fråga till Gudrun Lindvall om miljöskatter, som ju har diskuterats en hel del. Det finns en miljöparti-reservation som antyder att beslutsgången i EU bör granskas på den här punkten. Jag skulle vilja veta om det betyder att Miljöpartiet är för att man i framtiden kan fatta de besluten som majoritetsbeslut, alltså i enlighet med exempelvis Folkpartiets reservation.

Anf. 54 GUDRUN LINDVALL (mp) replik

Herr talman! När det gäller miljöskatter är det likadant som med den övriga miljöpolitiken – vi vill att det skall finnas minimiregler, men vi skall ha en chans att gå före. Vill vi nationellt ha miljöskatter som är bättre, skall vi ha den möjligheten. Men naturligtvis måste vi få minimiregler som gäller. Det är också möjligt för hela EU att gå framåt på miljöområdet. Men det får inte vara som det är nu, att vi stoppas i våra miljöambitioner. Vi skall alltså ha chans att hela tiden gå före.

Anf. 55 BO KÖNBERG (fp) replik

Herr talman! Min fråga gällde precis detta. Av de här reservationerna – nr 23–26 – handlar de som kommer från Centerpartiet, Folkpartiet och kds om att man skall kunna fatta beslut om miniminivåer med hjälp av kvalificerad majoritet. Jag noterar att Miljöpartiets reservation är vagare på den punkten, och det var närmast för att vinna upplysning som jag ställde frågan.

Prot. 1995/96:78
29 mars

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:78
29 mars

*Fel! Okänt
växelargument.*

Anf. 56 SINIKKA BOHLIN (s)

Herr talman! Efter gårdagens och dagens debatt har jag förstått att miljöfrågor verkligen är någonting som berör oss alla väldigt djupt. I går började jag faktiskt fundera över om jag inte var läskunnig eller om jag var dubbelt halvspråkig, speciellt när jag lyssnade på Miljöpartiets inlägg. Detsamma gäller i någon mån också Vänsterpartiets inlägg i dag.

Om man inte har texterna framför sig får man nämligen uppfattningen att majoriteten i Sveriges riksdag skickar Sveriges regering till Bryssel med en förhandlingsposition som skulle försämra miljön. Jag skulle därför vilja ställa en fråga speciellt till Gudrun Lindvall: Är det så Miljöpartiet läser det uppdrag som vi skickar med regeringen till Bryssel?

Som Eva Eriksson sade, är det här frågor som rör oss alla, vanliga människor. Det handlar om luften vi andas, vattnet vi dricker, maten vi äter och de problem vi har, dvs. det handlar om vår överlevnad. Därför är också en central utmaning för regeringskonferensen att inrikta EU-samarbetet mer på människors behov och problem i vardagen.

Gudrun Lindvall talar ironiskt om en "fantastisk miljöunion". Jag ser det inte så, utan jag ser miljösamarbetet som ett medel för att komma vidare.

Vi skall också veta att vi själva är en del av de människor som får ett större miljömedvetande och bättre kunskaper och därför ställer andra, nya krav hela tiden. Konsumenterna efterfrågar miljövänliga produkter, giftfria matvaror och bättre märkning. Vi fick i går i kammaren höra att vår nya jordbruksminister är mycket intresserad av de här frågorna, som hon tidigare har jobbat med.

Samtidigt blir de här miljöargumenten i allt större utsträckning också en konkurrensfaktor för företagen. Miljörelaterade varor, tjänster och produktionsmetoder kan bidra till att stimulera ekonomisk tillväxt, skapa nya, "gröna" jobb och kanske också ge nya exportmöjligheter. Men för att vi skall kunna kombinera tillväxt, ekonomi och ekologi krävs att vi har det här gränsöverskridande samarbetet i Europa men också lokalt.

Ordet Maastricht väcker säkert många känslor i det här huset men också utanför. Det är ju just Maastricht som man skall försöka utvärdera på den regeringskonferens som har startat i dag. Maastrichtfördraget innebär ändå en förstärkning av det europeiska miljösamarbetet. Man kan väl säga att dess allmänna principer i huvudsak överensstämmer med principerna för svensk miljöpolitik.

Men för att vi på ett effektivt sätt skall kunna arbeta vidare behövs, som många andra har påpekat i debatten, ytterligare åtgärder. Det handlar såväl om att stärka den gemensamma miljöpolitiken som om förpliktelsen att väga in miljön vid beslut inom alla andra politikområden. Det här var ju grundtanken i Riokonferensen.

Eva Eriksson frågade varför vi inte gör en starkare markering just genom att skriva in slutsatserna från Riokonferensen i fördraget. Jag vet inte om detta kan markeras starkare. Den här riksdagen har tidigare beslutat att huvuduppgiften för det svenska miljöarbetet i EU var att

medverka till en långsiktigt hållbar utveckling i Europa, i linje med slutsatserna från Riokonferensen. Det finns alltså ett riksdagsbeslut om detta, och ingen i regeringen kan missuppfatta det beslutet i en förhandlingsposition.

Sektorsansvaret är i detta sammanhang av stor vikt. Ett exempel är naturligtvis jordbrukspolitiken. Jordbruket är en av de sektorer som i framtiden måste ta ett större sektorsansvar för vår gemensamma miljö. Nu kommer inte CAP att direkt diskuteras under regeringskonferensen, men reformeringen av jordbrukssektorn är en viktig fråga att fortsätta arbeta med. Det är en arbetsuppgift för oss i det svenska parlamentet men också en uppgift för våra EU-parlamentariker.

Maggi Mikaelsson tog upp djurskyddsfrågorna och menade att skrivningarna på det området inte var tillräckligt starka. Jag har litet svårt att förstå den misstro som finns inom både Vänsterpartiet och Miljöpartiet, att man inom dessa partier anser att vi härifrån med våra ministrar skall skicka besked till Bryssel om att man där inte gör ett bra jobb. Det är en misstroendeförklaring. Maggi Mikaelsson säger också att det här är fråga om ett demokratiskt underskott. Jag tycker att hon skall precisera det uttrycket litet mer.

Vi måste komma ihåg att vi inte kan skicka alla frågor till en regeringskonferens. Det finns faktiskt också under det år som konferensen pågår en vanlig vardag här i riksdagen och i Bryssel. Vi ser ju själva i samband med det som hänt i Storbritannien när det gäller "galna kossjukan" hur viktigt det är att man också under den tid som regeringskonferensen pågår har möjlighet att jobba med djurskyddsfrågor och med frågor rörande djurhälsan, som påverkar oss människor.

Herr talman! Ett övergripande svenskt mål är – om det är någon som tvivlar – att Sverige inte skall behöva sänka miljöstandarden samt att vi skall vara drivande i EU:s miljöpolitik, så att nya miljöregler sätts på så hög nivå som möjligt. Miljöreglerna bör huvudsakligen vara minimibestämmelsen, som ger länder möjlighet att gå före i miljöpolitiken. Skall miljösamarbetet bli effektivt bör de flesta beslut fattas med majoritet, och miljöhänsyn bör slå igenom på alla politikens områden om vi skall kunna bidra till att uppnå målet en långsiktigt hållbar utveckling. Det här är betänkandetexter, och de har ifrågasatts av flera partier i den här kammaren.

Vad särskilt beträffar den s.k. miljögarantin enligt artikel 100 a 4 är artikeln av grundläggande betydelse när det gäller möjligheten för enskilda medlemsländer att gå före i miljöarbetet och införa eller bibehålla strängare nationella regler. Det finns en viss oklarhet i tolkningen, och vi förutsätter att man när man ser över artikel 100 a 4 också tar in artikel 36, som rör handel.

Herr talman! Som jag ser betänkandet och dess miljöinriktning som helhet kan jag konstatera att vi är väldigt eniga i den här kammaren. Det finns några enskilda reservationer, som jag ser mer som en viljeyttring, som kosmetika, än som en helt avvikande mening från en svensk position.

Härmed, herr talman, yrkar jag bifall till utskottets hemställan i utrikesutskottets betänkande.

Prot. 1995/96:78
29 mars

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:78
29 mars

*Fel! Okänt
växelargument.*

Anf. 57 BO KÖNBERG (fp) replik

Herr talman! Sinikka Bohlin avslutade sitt inlägg med att tala om att det i det här betänkande var en stor enighet på miljöområdet och att de reservationer som fanns var mest kosmetika. Jag måste göra henne besviken på den punkten, eftersom det finns en mycket materiell skillnad på miljöområdet – det finns flera skillnader, men jag skall uppehålla mig vid den som rör möjligheten att fatta beslut utan vetorätt vad gäller minimiavgifter på miljön. Det är kanske det viktigaste miljöbeslutet som den här konferensen skulle kunna fatta.

Vi har i går och i dag fått veta varför Socialdemokraterna så envetet tillsammans med Moderaterna går emot det krav som flera oppositionspartier här liksom den danska regeringen har ställt inför konferensen, nämligen att det i framtiden skall bli möjligt att gå emot ett eller ett par enskilda länder som inte vill ha minimiavgifter på miljöområdet. Nu är jag intresserad av att höra Sinikka Bohlins förklaring på varför Socialdemokraterna går emot det kanske viktigaste miljöbeslutet som kan fattas på konferensen.

Anf. 58 GUDRUN LINDVALL (mp) replik

Herr talman! Det börjar bli så i miljöpolitiken att vi får höra att vi är så ense. I Miljöpartiet menar vi att det här är en myt som vi skall akta oss för att sprida. Vi skall tala om var skillnaderna finns, Sinikka Bohlin.

Skillnaden i det här fallet är att vi är många partier som skulle ha velat ha mycket mer konkreta direktiv till regeringen. Jag skulle vilja veta vilka konkreta direktiv som egentligen finns. Allting är allmänt skrivet – ”det skulle vara bra”, ”man borde göra”, ”man tänker driva” och ”man har drivit”. Däremot finns inget konkret. Det står inte: Riksdagen anser att regeringen på regeringskonferensen skall driva den och den frågan. Det är mycket vagt skrivet, och det är det vi vänder oss mot. Vi hade velat ha klara, tydliga skrivningar.

När det gäller t.ex. djuren står det i betänkandet att ”ett sätt kan vara” att föra in djurskyddet i Romfördraget. Vi menar att det skulle ha stått klart och tydligt: Regeringen skall driva att djurskyddet skall in i Romfördraget. Då hade det stått klart vad vi tycker här i riksdagen.

Också när det gäller de andra artiklarna hade det krävts en tydligare skrivning. Vi vet ju i dag att det inom miljöpolitiken inte räcker med de här otydliga skrivningarna utan att konkreta handlingar måste till. På regeringskonferensen skulle vi ha haft en chans att från svensk sida visa konkret vad som måste ändras för att vi skall kunna gå före på miljöområdet. Det kan vi inte i dag.

Dessutom säger regeringen att transport-, energi- och jordbruksfrågor är miljöområden som skall prioriteras, men man säger ingenting om ett av de största miljöproblemen, nämligen de kemikalier som finns i varor. Är det här undfallenhet, eller vad beror det på?

Anf. 59 SINIKKA BOHLIN (s) replik

Herr talman! När jag sade att det finns en stor enighet i den här kammaren var det sant. Vi är väldigt många i Sverige som tycker lika-

dant i miljöfrågor. Sedan kan man gå ned till en detaljnivå, där oftast Gudrun Lindvall är, som kanske inte är en förhandlingsfråga för regeringskonferensen. Så menar jag också att det är med djurskyddet och djurhälsan.

Det finns väldigt många miljöfrågor och djurhälsofrågor som vi kan arbeta med hela tiden i t.ex. EU-nämnden och fackutskotten, även om ni säger att det finns ett demokratiskt underskott i det här huset. Det finns alltså andra vägar att gå. Man kan inte fastna med alla frågor just i regeringskonferensen, som pågår i ett år. Man kan inte lämna allt annat miljöarbete åt sidan under ett år.

Det är också en fråga om förhandlingspositioner. Jag vet inte om Gudrun Lindvall någon gång har förhandlat eller om hon bara kör över. Vi i det här landet är 9 miljoner av 360.

Jag tror säkert att vår regering och vår miljöminister kommer att göra allt som går att göra för att vara med och påverka miljöfrågorna i positiv riktning på regeringskonferensen. Men om man som Miljöpartiet vill leva med den här misstron – misstro alla, leta fram de negativa sakerna och inte se någonting positivt – då tror jag inte, Gudrun Lindvall, att vi kommer framåt.

Anf. 60 GUDRUN LINDVALL (mp) replik

Fru talman! Jag är mycket medveten om att allt inte kan komma upp på konferensen. Därför är vi förvånade över att Centerpartiet har en reservation där man kräver att Sverige skall ta upp det faktum att Sverige har fyraåriga undantagsregler för vissa kemikalier. Detta hör inte hemma på regeringskonferensen. Det är helt riktigt.

Jag är också övertygad om att mycket av CAP-diskussionerna kommer att föras i andra forum, även om det möjligtvis kommer att tangeras på regeringskonferensen. Det kommer antagligen också att ta ganska lång tid innan man är färdig. Därför har vi bara ett särskilt yttrande när det gäller det.

Men på regeringskonferensen skall man se över traktaten, och då måste vi naturligtvis vara konkreta när vi vill ändra just dessa. Vill vi ha in vissa saker i traktaten är det nu det skall drivas. Det är nu man gör den översynen, och det är där vi vill ha större konkretion.

Sedan vill jag upplysa Sinikka Bohlin om något som kanske kan sprida en viss oro. Sverige har ett förbud som gäller t.o.m. 1996 mot import av koembryon från Storbritannien, just på grund av "galna ko-sjukan". Efter 1996 är det alltså fritt fram att ta in embryon från England, trots att det finns en risk att vi då får in "galna ko-sjukan". Det är en *liten detalj*, men det är en ganska intressant detalj. Det visar att vi måste konkretisera oss även när det gäller detaljer ibland om vi skall klara miljön i Sverige.

Jag efterlyser fortfarande ett svar på dessa frågor: Vad i betänkan- det på miljöområdet visar konkret vad Sverige skall driva i regerings- förhandlingarna för att ändra traktaten? På vilket sätt har vi här i riksdagen stöttat regeringen i det här arbetet?

Det är precis som Sinikka Bohlin säger: Vi är 9 miljoner av 360, och om vi nu skall se till att göra EU till en miljöunion gäller det att

Prot. 1995/96:78

29 mars

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:78
29 mars

*Fel! Okänt
växelargument.*

regering och riksdag är så tydliga att de där nere förstår att vi står eniga bakom. Är det bara otydliga skrivningar vi skickar ned verkar det inte som om vi är speciellt starka och eniga i de här frågorna. Det hade funnits anledning att vara mycket tydlig i det här betänkandet för att ge regeringen råg i ryggen.

Anf. 61 SINIKKA BOHLIN (s) replik

Fru talman! Jag vill börja med Gudrun Lindvalls fråga om var de texter finns där det står att regeringen vill förändra traktaten. Jag ställer då motsvarande fråga: Var står det i betänkandet att man inte tänker göra det? Hela konferensen handlar ju om att gå igenom fördraget.

Vad gäller kemikaliefrågan hoppas jag att Gudrun Lindvall har läst betänkandet och även yttrandet från jordbruksutskottet om kemikalier. Där står det nämligen så här: "Enligt tidigare riksdagsbeslut är kemikaliekontrollen ett prioriterat område i miljösamarbetet inom EU. — — I enlighet med anslutningsfördraget arbetar kommissionen med att se över sin kemikalielagstiftning så att den höjs till den svenska nivån för hälso- och miljöskydd. EU skall före år 1999 ha genomfört förändringar som motsvarar de svenska undantagen."

Anf. 62 MAGGI MIKAELSSON (v) replik

Fru talman! Jag skall börja med det här med det demokratiska underskottet. Jag tycker att det är ett demokratiskt underskott när regeringen och socialdemokraterna i riksdagen uppfattar det som en knäpp på näsan att vi blir tydliga i de texter vi skriver. Om man ser det som något negativt är man på väg att omdefiniera demokratibegreppet. Om riksdagen fattar beslut om att förstärka de texter som regeringen skriver eller att ge tillkännagivanden som grundar sig på en bred parlamentarisk enighet så måste det rimligtvis vara en förstärkning.

Som det sades nyss, handlar det om att ändra i fördragstexterna. Då vill jag ställa en fråga: Är det meningen att det skall in en paragraf om djurskyddet i Romfördraget? Är det meningen att regeringen skall driva det kravet eller inte? Jag uppfattar texten så att man kan göra litet som man vill.

Om det är riktigt som det står, att vi inte skall behöva sänka våra miljöstandarder, är det då inte ett steg bakåt i diskussionerna i EU? Som jag sade i mitt anförande, talar man om att miljöreglerna i huvudsak skall vara minimibestämmelser. Krävs det då en ändring i fördraget? Krävs det en ändring av artikel 100 a för att detta skall kunna gå igenom? Dessa frågor måste jag få svar på så att det blir tydligt vilket mandat regeringen har där nere.

Anf. 63 SINIKKA BOHLIN (s) replik

Fru talman! Jag vill kommentera detta med att uppleva begreppet demokratiskt underskott som en knäpp på näsan. Jag tycker att det är ett ganska allvarligt påstående från Vänsterpartiet att vi även i denna riksdag har fått ett demokratiskt underskott. Det kan i så fall inte enbart handla om den här regeringsskrivelsen och riktlinjerna inför regerings-

konferensen. Det måste vara något mer och djupare som Vänsterpartiet i så fall menar.

Det måste bygga på den misstro som beklagligt nog har spritt sig i Sveriges riksdag. Vi misstror alla. Speciellt på miljöområdet, som är det viktigaste, försöker vi undergräva förtroendet för oss själva i stället för att hitta de positiva vägarna att gå framåt tillsammans. Jag tror att det är ett mycket allvarligt misstag av vissa partier att hantera frågorna på det viset.

När det gäller djurskyddet har vi väldigt starka skrivningar från utskottets sida. Vad mig beträffar gäller det som utskottet har skrivit även i framtiden. Det här är ett handlingsuppdrag för regeringen. Sedan kan vi alltid diskutera och tolka olika skrivningar på olika sätt.

Anf. 64 MAGGI MIKAELSSON (v) replik

Fru talman! Jag tycker också att det är allvarligt att det håller på att uppstå ett demokratiskt underskott. Jag är säker på att jag inte är ensam om att uppleva att de beslut vi fattar i riksdagen håller på att bli något vi kommer in med i efterhand, medan regeringen redan jobbar med frågorna nere i Bryssel och har hunnit mycket längre.

Ett exempel är att vi skall fatta beslut om riktlinjer för regeringens arbete på IGC 96. Vi har inte fattat beslutet än, men konferensen har redan börjat. Det tycker jag är ett exempel på detta.

Jag vill också säga något om det här med att sprida misstro. När vi är överens om frågor, vilket jag tror att vi är när det gäller djurskyddet, tycker jag det är tråkigt att vi inte kan vara så tydliga att vi skriver att det skall vara en ändring och en ny artikel i fördraget. Man skriver att detta är *ett* sätt, och då skulle jag vilja veta vilka de andra sätten är.

Jag tror heller inte att vi skulle låsa regeringen på något sätt om vi är tydliga, vilket har framförts i diskussionen. Tvärtom borde det vara en styrka om regeringen har det stödet i ryggen. Jag tycker att det är allvarligt att det inte är så.

Vår svenska riksdag är nog den riksdag som har minst inflytande över vad regeringen säger och gör och i fråga om att ge förhandlingsmandat nere i Bryssel. Danmark har betydligt hårdare regler, och man har där en beslutande EU-nämnd. I Finland har man betydligt starkare krav på regeringen osv. – det finns fler exempel.

Jag tycker detta är något vi bör och skall diskutera i Sverige. Det är inte ett misstroende i sig, men jag tror att det är allvarligt eftersom det kan leda till att misstron mot politiken och politikens möjligheter ökar. Det är jag orolig för.

Anf. 65 SINIKKA BOHLIN (s) replik

Fru talman! Jag kan hålla med Maggi Mikaelsson om att det känns litet konstigt att konferensen börjar just när vi debatterar de sista frågorna. Men det var en lång dag i går, och det har väl varit bra att debattera de här frågorna från olika synpunkter.

Vi måste också komma ihåg att den här konferensen pågår i ett år. Vi har i demokratisk ordning här i riksdagen beslutat hur vi under det

Prot. 1995/96:78

29 mars

**Fel! Okänt
växelargument.**

Prot. 1995/96:78
29 mars

*Fel! Okänt
växelargument.*

här året skall hantera miljöfrågorna, alltså de frågor som regeringen nu skall hantera på regeringskonferensen.

Vi har vår EU-nämnd. Vi har beslutat att vi skall ha just den formen. Vi håller nu på att göra en utvärdering av det år som har gått och de medel som vi i riksdagen har att hantera EU-frågorna. Allting är nytt. Det är inte lätt att hitta rätt väg från början. Om Maggi Mikaelsson och Vänsterpartiet tycker att den formen är felaktig, och om vi i riksdagen gemensamt upplever att vi har fel demokratiska medel att arbeta med, finns det alltid möjlighet att i riksdagen förändra det, med rätt majoritetsbeslut.

Anf. 66 EVA ERIKSSON (fp) replik

Fru talman! Sinikka Bohlin säger att det är viktigt att nå gemenskap och att ha gemensamma värderingar när det gäller miljöpolitik. Då tycker jag att det är intressant att Socialdemokraterna vid den här konferensen ändå inte vill ta upp frågan om att i fördraget föra in att det skall stå klart att det handlar om att vi skall arbeta för en hållbar utveckling. Min bedömning är att det är en av de förhandlingsfrågor som det finns utsikter att lyckas i, med ett tillägg i artikel 2 om att EU:s arbete skall utgå från en hållbar utveckling.

Det skulle också stärka det miljöministern sade i debatten här i onsdags, att hela regeringen nu måste dra miljölasset. Om man fick in det i artikel 2 skulle det innebära att hela EU-parlamentet, alla kommittéer och arbetsgrupper skulle få dra miljölasset. Jag är övertygad om att vi då skulle nå mål i EU som vi inte kan nå i dag.

Varför vill man inte arbeta för att ta in ett tillägg i artikel 2 om en hållbar utveckling som ett av EU:s mål?

Anf. 67 SINIKKA BOHLIN (s) replik

Fru talman! Jag tyckte att jag i mitt anförande delvis svarade på Eva Erikssons fråga. Då är vi där igen: Hur tolkar vi texterna? Jag förstår naturligtvis att det är viktigt för alla partier att hitta vissa tolkningar av texter för att kunna ha en egen profil och ha en eller två reservationer vad gäller miljöfrågor. Men jag tolkar de gamla besluten på ett annat sätt än vad Eva Eriksson gör. Jag läser här vad vi har beslutat tidigare.

Anf. 68 EVA ERIKSSON (fp) replik

Fru talman! I politiken handlar det om tolkningsfrågor. Och visst är det här en profilfråga för Folkpartiet och för mig. Det är en viktig fråga. Om vi skall leva upp till de beslut som vi fattade på Riokonferensen om en hållbar utveckling, handlar det om att nu slå fast att detta måste finnas inskrivet i fördraget.

Det handlar också om respekt för medborgarna, därför att Riokonferensen handlade om Agenda 21, men inte om att vi skulle skriva den i parlamentets korridorer, i riksdagens korridorer eller i regeringskorridorerna, utan om att vi skulle göra det tillsammans med medborgarna. Då måste det i fördragstexterna vara inskrivet att det här är en målinriktning och någonting som varje sektor i politiken skall arbeta med.

Anf. 69 BIRGER SCHLAUG (mp) replik

Fru talman! Ni på läktaren! Ni är fler än vi här nere. Vi diskuterar EU-frågor, och det har vi gjort sedan kl. 13.30 i går, med litet nattsömn däremellan.

Jag tänkte börja med att konstatera att Socialdemokraterna och Moderaterna egentligen är ensamma när det gäller miljösynen inom EU. Det är litet konstigt.

Jag skall också anknyta till vad Sinikka Bohlin sade angående konkurrensfrågor i sitt huvudanförande. Om man nu har den synen att det kan bli snedvriden konkurrens om enskilda länder driver frågor om miljöskatter och miljöavgifter, talar det väl ändå för att man med kvalificerad majoritet skall kunna lägga fast den lägsta miljöskatten inom hela EU. Jag förstår inte varför regeringen och Moderaterna är motståndare till detta.

Det är inte alls så att vi är överens och att det är kosmetika som skiljer oss. Det är grundläggande saker som skiljer oss när det gäller miljöpolitiken och EU. Det är egentligen märkligt att Socialdemokraterna inte kan ställa sig bakom det krav som hela den internationella miljöörelsen ställer, nämligen att varje land skall ha rätten att gå före.

Skulle Sinikka Bohlin kunna motivera varför ni inte vill det? Varför vill ni inte att varje enskilt land inom EU skall ha rätten att gå före och ställa hårdare miljökrav och hälsokrav?

Sinikka Bohlin sade också någonting som var litet upprörande, nämligen att vi inte behöver sänka några krav. Men det är ju det vi behöver. Gudrun Lindvall visade exempel på detta när det gäller tunga fordon. Vi får ju backa från de miljökrav vi redan har. Dessutom får de idéer som finns i byrålädor och på andra ställen, som har lagts fram offentligt, t.ex. av Naturvårdsverket, inte ens diskuteras, därför att de strider mot EU:s regler.

Anf. 70 INGRID BURMAN (v)

Fru talman! Det har varit en nästan dygnslång debatt, och många frågor har debatterats. Jag tänker själv välja att koncentrera mig på en enda fråga, men en stor och viktig fråga, nämligen sysselsättningsfrågan.

När regeringskonferensen nu har dragit i gång finns det 18 miljoner arbetslösa människor i de olika EU-länderna. Regeringen har fört fram en uppfattning i skrivelsen, att det här är fullständigt oacceptabelt och att det är ett slöseri med de mänskliga resurserna. Vi delar den uppfattningen.

Men vi menar att man också måste konkretisera de åtgärder man skall sätta in när man ser problemet med den höga arbetslösheten. Vi menar att kampen för att lösa sysselsättningsfrågan måste ske på två plan: på den nationella nivån och på en mellanstatlig nivå.

Lika väl som regeringen har sagt att bekämpningen av arbetslösheten måste stå först på den politiska dagordningen i Sverige, måste Sverige arbeta för att kampen mot arbetslösheten skall bli den mest prioriterade frågan på regeringskonferensen och inom EU. Där ligger en del

Prot. 1995/96:78

29 mars

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:78
29 mars

*Fel! Okänt
växelargument.*

av vår kritik. Vi tycker inte att man tydligt nog i skrivelsen har prioriterat den här frågan som den viktigaste frågan.

Regeringen föreslår i sin skrivelse att det i framtiden skall finnas en samordning mellan arbetsmarknadsministrarnas och finansministrarnas åtgärder för att få ned arbetslösheten, och man föreslår att det inrättas en särskild sysselsättningskommitté. Det är ett steg på vägen, och det är bra. Men vad vi saknar är de konkreta förslagen till vad en sådan här kommitté skall arbeta med. Det är helt enkelt vagt, som andra har uttryckt inom andra områden under den här debatten.

Vi anser att man måste sätta de konkreta och de kvalitativa målen för arbetet. Vi har några förslag.

- Det gäller att halvera arbetslösheten. Det är ett konkret mål.
- Det gäller en kraftigt förhöjd kvinnlig förvärvsfrekvens. Det är ett konkret mål.

- Det gäller att hitta en nivå och garantera sysselsättning för ungdomar under 18 år. Det är ett konkret förslag.

- Det gäller att inrätta praktikplatser på varje företag med minst 25 anställda.

- Det gäller att börja arbeta med en arbetstidsförkortning.

- Det gäller att föra in rätten till kompetensutveckling.

De här målsättningarna bör genomföras, kopplat till en tidsplan. Det är konkreta förslag.

Det måste också föras en diskussion om hur medlemsländerna skall finansiera åtgärderna mot arbetslösheten. Det saknas en sådan diskussion. Det krävs alltså en handlingsplan, och det krävs ekonomiskt utrymme.

I dokumentet från det senaste toppmötet i Madrid gav man riktlinjer för sysselsättningspolitiken, och man anvisade olika typer av åtgärder. Man talade om utbildningsprogram, strukturellt inriktade åtgärder för att minska arbetskraftskostnaderna, reducerade arbetsgivaravgifter och sänkta ersättningsnivåer i a-kassesystemet.

Att angripa arbetslösheten genom att minska arbetskraftskostnader och arbetslöshetsersättningar är enligt vår mening inga framåtsyftande metoder. Det leder enbart till en stark försvagning av löntagarintressena, och det främjar framväxten av nya arbetstillfällen med mycket osäkra arbetsvillkor och låga löner. Det här är ju metoder som tidigare har varit helt främmande för Sverige och den svenska arbetarrörelsen.

Det här tycker vi att man måste lyfta fram inför regeringskonferensen, och man måste ta avstånd från den typen av åtgärder.

Stigande arbetslöshet inom EU-länderna och ökade löneklyftor har stimulerat framväxten av en arbetsmarknad som Sverige måste ifrågasätta starkt ur social synpunkt. Det handlar om deltidsarbete, korttidsarbete och osäkra arbetsvillkor som har präglat de nya typerna av arbete.

Regeringen måste också lyfta fram att det i dag finns en målkonflikt mellan den rigida inställningen till inflationsmålet och budgetpolitiken som kommer till uttryck i konvergenskriterierna och som inte stämmer med en aktiv sysselsättningspolitik. Konvergenskravet på ett tak för budgetunderskottet vid 3 % av BNP står i uppenbar motsättning till en

samhällsekoniskt motiverad och mer expansiv politik. Vi menar att man vid konferensen måste behandla konvergenskraven i samband med sysselsättningsfrågorna. De påverkar varandra.

Regeringens stöd till EMU och dess parallella ambition att skapa en aktiv sysselsättningspolitik ger ett motsägelsefullt intryck. Vi menar att regeringen måste verka för att EMU tas upp till en ordentlig diskussion, att EMU-projektet omprövas och lyfts ut ur Romfördraget och att alternativa samarbetsformer utformas där sysselsättningen överordnas andra mål. Vi tycker i sista hand att regeringen i 1996 års konferens sluttext skall begära undantag som ger den handlingsfrihet som krävs för att man skall kunna stå utanför EMU. Ett sådant undantag skulle innebära fortsatt möjlighet att tillämpa nationell lagstiftning på det monetära området och öka utrymmet för nationella avvägningar.

Vi tycker alltså att det krävs mer samarbete mellan nationerna i både de ekonomiska och de sociala frågorna. Det behövs mer samarbete i Europa för att få ned arbetslösheten. Men vi menar att det samarbetet måste bygga på en helt annan ekonomisk och politisk grund än de konvergenskriterier och det konservativa politiska tänkande som nu dominerar inom EU. En uthållig och stabil ekonomisk tillväxt förutsätter en rättvis fördelning av inkomster och kunskaper, och detta måste regeringen lyfta fram.

Inför omröstningen om EU-medlemskapet försäkrade regeringspartiet att den nordiska modellen med en hög kvinnlig förvärvsfrekvens, en utbyggd föräldraförsäkring och en väl fungerande och utbyggd offentlig sektor inte skulle påverkas av medlemskapet. Att kvinnornas situation var annorlunda i övriga EU-länder skulle på intet sätt påverka Sverige. Vi var fria att behålla vår modell, och vi skulle i stället tjäna som en inspirationskälla för övriga länder inom EU.

Nu skall jag inte göra det så enkelt att jag skall påstå att EU-medlemskapet har gjort att kvinnors förvärvsfrekvens har sjunkit, att offentlig sektor krympt och att ersättningsnivåerna i försäkringssystemet sänkts. Men jag skall påstå att kvinnors livsvillkor kraftigt har försämrats efter det att Sverige har blivit medlem i EU och att en bidragande orsak har varit anpassningen till konvergenskraven och finansieringen av medlemskapet.

Konvergenskraven har bestämt takten för budgetsaneringen. Medlemskapet kostar 20 miljarder i den offentliga budgeten. Visst får vi pengar tillbaka, men inte går de till den största delen av kvinnors arbetsmarknad, den offentliga sektorn. Nej, de går till jordbruk och andra sektorer. Nog finns det fog för att säga att medlemskapet omfördelar pengar från de sektorer som kvinnor i första hand är beroende av till andra sektorer i samhället.

Andra synliga influenser är förändrade anställningsformer, s.k. atypiska jobb. Vi har ett ökat antal deltidsarbete, och den senaste trenden är att dela upp deltiden så att man arbetar några timmar och har några timmars ledigt för att sedan återgå till några timmars arbete. Detta är ett arbetsmönster som sedan länge är etablerat i EU-länderna.

Prot. 1995/96:78
29 mars

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:78
29 mars

*Fel! Okänt
växelargument.*

Det måste bli en prioriterad uppgift på regeringskonferensen att lyfta fram kvinnors livs- och arbetsvillkor, att driva och säkra en arbetsrätt som motverkar otrygga och uppstyckade anställningsförhållanden och att värna den nationella rätten och möjligheten att finansiera en offentlig sektor i stället för att bekräfta de begränsningar som EMU:s konvergenskrav sätter och de omfördelningssystem av offentliga medel som missgynnar kvinnors rätt och möjlighet till arbete.

Anf. 71 PETER ERIKSSON (mp)

Fru talman! Jag skulle vilja fråga Ingrid Burman om det hon sade om att EU skall lösa problemet med arbetslösheten. Det kan ju låta väldigt bra och fint att EU skall lösa alla världens problem, t.ex. arbetslösheten. Man kan kanske, som Ingrid Burman säger, sätta upp mål för att arbetslösheten skall minska kraftigt och för att förvärvsfrekvensen för kvinnor skall öka kraftigt. Men vill Vänsterpartiet också ge EU de medel som krävs för att EU i så fall skulle lösa problemet med arbetslösheten? Eller är det kanske praktikplatserna som skulle få bort 20 miljoner arbetslösa?

Jag tror att den socialdemokratiska diskussionen om en sysselsättningsunion är ett oerhört centralistiskt projekt, som kan vara farligt och som i sig implicerar en gemensam ekonomisk politik över hela EU-området om det skall fungera. Är det den linjen som Vänsterpartiet i så fall ställer upp på, eller har ni någon annan idé om något slags decentralistisk EU-lösning på problemet med arbetslösheten? I så fall skulle den vara intressant att höra.

Anf. 72 INGRID BURMAN (v)

Fru talman! Om Peter Eriksson hade lyssnat noga hade han hört att vi har sagt att vi måste bekämpa arbetslösheten på nationell nivå men också på en mellanstatlig nivå. Den mellanstatliga nivån skall enligt vår uppfattning inte begränsa sig till EU. Det är ett mycket större projekt. Kampen mot arbetslösheten skall vi föra på många plan.

Men i den verklighet vi i dag lever i fattar man inom EU beslut om minimikrav som sedan gäller i alla länder, ofta inom det sociala protokollet. Vad vi ser av de besluten är underliga tendenser som är väldigt främmande för den svenska arbetsmarknaden. Det handlar om ökad flexibilitet, om atypiska jobb och om sänkta ersättningsnivåer.

Vi vet att när sysselsättningsfrågorna diskuteras inom EU åker regeringen i väg utan att ha konkreta krav och konkreta förslag. Vi har då valt att lägga fram de konkreta krav och förslag som vi tror är viktiga för de arbetslösa inom EU och för kvinnor i Sverige, i Spanien och i Portugal. Vi har valt att använda de redskap som finns för en positiv utveckling för samtliga Europas löntagare. Vi tror inte att det här kommer att lösa problemet. Vi tror att det krävs ekonomiska åtgärder i Sverige och i andra länder, men vi väljer att försöka påverka.

Anf. 73 PETER ERIKSSON (mp)

Fru talman! Ingrid Burman kritiserade regeringen för att den gör alldeles för litet nu när den är på väg in i regeringskonferensen för att lösa problemet med arbetslösheten på EU-nivå. Regeringen säger att det är dess huvuduppgift att driva den här frågan. Vänsterns förslag – som jag uppfattar dem utifrån vad Ingrid Burman läser upp och de förslag som har framförts i övrigt – innebär ju inte att man skulle kunna lösa problemet med arbetslösheten i Europa på EU-nivå. Därför tycker jag att ni spelar ett dubbelspel.

Dels säger ni att ni inte vill ha mer överstatlighet, att ni inte vill att EU skall ta över, att vi t.ex. inte skall genomföra den ekonomisk-monetära unionen, dels kritiserar ni från andra hållet regeringen för att den inte vill satsa tillräckligt mycket för att lösa problemen med arbetslösheten på EU-nivå. Man måste kanske litet grand bestämma sig: Är det EU som skall lösa problemen med arbetslösheten, eller är det i huvudsak nationella frågor?

Sedan kan man naturligtvis diskutera arbetsrätten och reagera mot de nyliberala förslag som finns på EU-nivå för att försämra arbetsrätten och få mer flexibilitet och sådana saker. Men det tycker jag i huvudsak är en annan fråga.

Anf. 74 INGRID BURMAN (v)

Fru talman! Det blir mycket svårt att svara på Peter Erikssons frågor så länge Peter Eriksson inte lyssnar på det jag säger. Från talarstolen har jag talat om två nivåer, och det är den nationella nivån och den mellanstatliga nivån. Peter Eriksson talar om den överstatliga nivån.

I min första replik talade jag om den nationella nivån och den mellanstatliga nivån. Mellanstatligt är samarbete mellan länder. Jag tror att arbetslöshetsfrågan skall hanteras främst på den nationella nivån men också i samarbete mellan stater. Det finns saker som förenar och det finns synpunkter som vi skall utveckla. Det handlar om ekonomiska realiteter. Men jag har aldrig talat om överstatlighet. Vänsterpartiet har aldrig talat om överstatlighet i den frågan.

Nu har jag upprepat detta för Peter Eriksson för tredje gången. Jag hoppas att Peter Eriksson har lyssnat. Jag tror att så länge vi finns i EU och så länge vi har de här bindande EMU-konvergenskraven, som bl.a. Miljöpartiet har ställt sig bakom, är det viktigt att vi från svensk sida säger att sysselsättningsfrågorna är det över allt annat överordnade målet. Det har jag sagt från talarstolen, och det säger jag här i bänken. Jag hoppas att Peter Eriksson lyssnar.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades efter 13 §.)

Prot. 1995/96:78

29 mars

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:78
29 mars

Kommunala frågor

7 § Kommunala frågor

Föredrogs

Konstitutionsutskottets betänkande 1995/96:KU9
Kommunala frågor

Anf. 75 HÅKAN HOLMBERG (fp)

Fru talman! Jag skall försöka ersätta Birgit Friggebo, som hade anmält sig till debatten i föreställningen att frågan kunde komma upp i går, vilket var helt omöjligt. I dag är hon på resa.

Dagens betänkande från KU handlar om kommunala frågor, kommundelningar, kommunal demokrati och en rad andra saker. Allihop är viktiga och skulle kunna debatteras länge. Eftersom tiden har lidit skall jag begränsa mig till några korta kommentarer.

På de flesta punkter som tas upp råder stor enighet i utskottet. Men en del av oss, från flera partier, har reserverat oss till förmån för ett förslag, som finns i reservation nr 1, om en översyn av reglerna för kommundelningar för att underlätta en genomgripande kommundelningsreform. Det här är, som jag ser det, den viktigaste enskilda frågan i betänkandet, och där är vi inte riktigt överens.

Jag har för min del blivit alltmer övertygad om att kommunsammanslagningarna för några decennier sedan gick för långt och att detta också är en av huvudförklaringarna till det minskade engagemanget bland landets medborgare i stort för politiskt arbete. Det är sant att också liberaler den gången var med och drev fram de här sammanslagningarna. Det är också sant att man då krävde att närdemokratin skulle bestå genom att man som ett slags komplement till de stora kommunerna skulle införa direktvalda kommundelsråd.

Min slutsats, efter att ha tagit del av olika erfarenheter av den här typen av system, är att detta inte räcker till för att garantera den lokala demokratins livskraft. De avgörande besluten i de nya stora kommunerna fattas alltjämt centralt. Det finns ingen lokal beskattningsrätt, och det finns andra typer av problem av det slaget.

Politiskt engagemang måste enligt min mening bygga på en kombination av ansvarskänsla för det egna närsamhället, aktivt medborgarskap, om man så vill, och en insikt om att de villkor vi lever under, var och en i sin stad och på sin ort, hänger samman med människors villkor på andra håll. Man skall tänka globalt, men handla lokalt, som det heter ibland.

Jag medger att det kan finnas problem med att backa kommunsammanslagningarna en bit. Det kan uppstå svag ekonomi i en del kommuner. Man kan här och där få svårigheter att lösa stora uppgifter som kommuner bör kunna lösa. Men jag tror också att de här problemen ofta överdrivs. Det är problem som går att lösa i andra länder, där man har en annan kommunstruktur med flera mindre kommuner än vi har i dag i Sverige. Under alla omständigheter har åtminstone jag kommit till slutsatsen att den här typen av problem väger lätt jämfört med möjligheten att i stället, genom en återgång till mindre kommuner, få tillbaka en större identifikation mellan medborgare och politik och en större

vilja hos vanliga människor att engagera sig i något politiskt parti, att ta ansvar för frågor som berör en just där man själv bor.

Över huvud taget är det ett problem att kommunalpolitiken i Sverige så ofta är anonym. Det finns kanske skäl att fundera över ytterligare förändringar. I många länder har den lokala politiken ett ansikte genom att man har direktvalda borgmästare med en verklig politisk funktion. Man kanske rent av kan fundera över sådant, även om det inte har varit uppe i utskottets diskussion och inte funnits med i något motionsyrkande.

I en annan reservation, nr 4, vill Peter Eriksson och Miljöpartiet utvidga kommunernas möjlighet att ge ekonomiskt bistånd till kommuner i andra länder också för andra ändamål än internationell katastrofhjälp, utbildning och rådgivning. Jag kan sympatisera med den allmänna inriktningen. Men saken är faktiskt den att det som egentligen återstår, utöver det som redan blir möjligt, är egentligen direkt ekonomiskt understöd. Då uppstår ett principiellt problem: Skall skattebetalarnas pengar i svenska kommuner kunna användas för saker som görs i kommuner i andra länder?

Det här är ett svårare problem än det är att man använder statskattemedel för insatser i andra länder. Det är ju statens uppgift att föra utrikespolitik och inte kommunernas.

Jag kan inte se att det finns några problem för kommunala hjälpinsatser, låt oss säga i Baltikum, med den ordning som gäller. Jag känner själv till åtskilliga exempel på att mycket värdefulla insatser kan göras, så jag kan inte riktigt se behovet av den här utvidgningen. Den skapar fler problem än den löser.

Det finns också en reservation från Centern och Moderaterna om kommunalt vårdnadsbidrag. Om vårdnadsbidrag kan man tycka olika saker, men det avgörande för oss i Folkpartiet är att vi tycker att det är rimligt att man har samma principer för familjepolitiken i hela landet. Skall man ha vårdnadsbidrag skall det beslutas här och gälla för hela landet och inte kommunalt.

I reservation 7 tycker vi och Moderaterna att utskottet gott kunde ha varit tydligare när man avstyrker motionen från Miljöpartiet om kommunal skatteväxling. Folkpartiet är som bekant mycket intresserat av att få en sådan här förändring till stånd nationellt. Men det möter stora problem att frånga principen om lika behandling av verksamheter i hela landet eller att släppa principen att huvudregeln för kommunal beskattning ändå skall vara självkostnadsprincipen. Kommuner och landsting bör inte få ta ut högre avgifter för tjänster och nyttigheter än vad som motsvarar den faktiska kostnaden.

Man kan naturligtvis gärna utreda om det går att komma ur den här knipen på något sätt. Men det ingår inte i direktiven till den utredning som majoriteten hänvisar till. Därför tycker vi att man kunde ha varit tydligare i skrivningen.

I den åttonde reservationen vill vi, Centern och Miljöpartiet också vara tydligare än majoriteten, som här består av socialdemokrater och moderater, när det gäller formerna för kommunal verksamhet. Det är

Prot. 1995/96:78
29 mars

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:78
29 mars

*Fel! Okänt
växelargument.*

mycket påtagliga problem som motionären Conny Sandholm har pekat på i motion 603. De berörs egentligen inte i utskottsmajoritetens text.

Problemet är att det finns rent ekonomiska hinder för en kommun att återgå till att bedriva en verksamhet i nämndform i stället för i ett kommunalt bolag. Det är inte heller någon hemlighet att Folkpartiet är starkt kritiskt till hela systemet med kommunala bolag, som försvårar insyn och normal demokratisk kontroll. Vi lär återkomma till den här frågan.

Därmed vill jag yrka bifall till reservationerna 1, 7 och 8, där Folkpartiet är med, och i övrigt till utskottets hemställan.

Anf. 76 NILS FREDRIK AURELIUS (m)

Fru talman! I tre fall har vi moderater reserverat oss ensamma eller tillsammans med andra till detta betänkande. Jag skall kort motivera varför. Låt mig först för tids vinnande kort antyda något om det särskilda yttrande vi har, som handlar om kommunal affärsverksamhet eller bolagisering.

Den motion som Conny Sandholm m.fl. skrev handlar om att kommunala bolag skulle kunna återföras till kommunal vanlig verksamhet. Det kan ligga något i det, men vi tycker att det är något ofullständigt. Har man ett kommunalt bolag kan alternativet också vara, som vi framhåller i vårt särskilda yttrande, att helt enkelt privatisera verksamheten. Tänk exempelvis på ett kommunalt industrifastighetsbolag. Det är också något diskutabelt att införa speciella regler och särskild lagstiftning beträffande uttagsbeskattning och stämpelavgifter just för kommunala bolag. Det är bakgrunden till vårt särskilda yttrande på den punkten.

Så går jag över till reservationerna. Den första reservationen gäller kommunandelningar.

De stora kommunsammanläggningarna skedde som bekant i två omgångar – först i början på 50-talet, och sedan mellan 1962 och 1974. Genom dessa reformer reducerades antalet lokalpolitiker drastiskt. Många bekymrade politiker har sedan dess funderat över hur den gamla direktkontakten mellan väljare och valda, som möjligen i efterhand romantiserats något, skall kunna återupprättas. En del försök som har gjorts för att öka den lokala demokratin har knappast varit några framgångar. Dit räknar jag försöken med kommunelnämnder, som många länge hade stora förhoppningar på. Ofta blev effekten emellertid bara att ytterligare en politisk och byråkratisk nivå tillkom. Sådana förändringar har aldrig vare sig ökat den lokala demokratin eller väckt någon medborgerlig entusiasm.

Sedan 1979 har ett antal kommuner delats efter regeringsbeslut. Den lokala opinionen har ofta varit mycket engagerad för förändringen. Lokaldemokratiutredningen, som lämnade sitt slutbetänkande 1993, skriver visserligen att det är omöjligt att bestämt säga om de kommunandelningar som genomförts medfört bestående fördelar från ekonomisk eller kommunaldemokratisk synpunkt, beroende på att man inte har följt upp förändringarna kontinuerligt. Men utredningen konstaterade i

varje fall att de nya småkommunerna inte har sämre ekonomiska förutsättningar än flertalet andra jämförbara kommuner.

Vi tycker att det finns all anledning att se över reglerna i syfte att underlätta kommunindelningar. Visserligen kan regeringen redan i dag bevilja att kommuner delas, men det vore en styrka om riksdagen ställde sig bakom principen att en kommunindelning som begärs av invånarna själva också skall genomföras.

Kommundelningar kan vara en åtgärd i rätt riktning, men jag tror förstås att de lokaldemokratiska problemen också har andra orsaker än kommunernas storlek. Förmodligen skulle det medborgerliga engagemanget i och förtroendet för den lokala politiken vinna på om kommunerna i större utsträckning koncentrerade sig på sina huvuduppgifter.

Som det är nu sysslar kommunerna t.ex. med affärsverksamhet som skulle skötas bättre av andra och mycket annat som inte alls kan karakteriseras som kommunal kärnverksamhet. Det är värt att notera att de kommunala åtagandena var mycket mera begränsade på småkommunernas tid.

En annan moderat reservation gäller skrivningen på s. 25. Vi instämmer visserligen i utskottsmajoritetens förslag att avstyrka motionen om kommunal skatteväxling, men – som också föregående talare var inne på – det framstår som litet oprincipiellt att bara skriva att resultatet av Skatteväxlingskommitténs uppdrag bör avvaktas. Det är bättre att hänvisa till självkostnadsprincipen, som är grundläggande för kommunala avgiftsuttag. En skatteväxling av den typ som miljöpartimotionen antyder är oförenlig med denna viktiga princip i lagstiftningen.

I den tredje moderata reservationen, slutligen, menar vi att kommunerna bör ha möjlighet att införa ett kommunalt vårdnadsbidrag. Som bekant beslutade riksdagen om ett statligt vårdnadsbidrag våren 1994. Det var då 2 000 kr per månad för barn mellan ett och tre års ålder som inte hade plats i den offentligt finansierade barnomsorgen.

När reformen genomförts sökte och fick en stor andel av småbarnsföräldrarna detta vårdnadsbidrag, som emellertid nu är avskaffat av den nya vänstermajoriteten. Jag tycker att det finns minst två goda skäl för ett kommunalt vårdnadsbidrag nu när det statliga har försvunnit. För det första är det förstås liksom tidigare en rättvisefråga. De föräldrar som själva tar hand om sina små barn får i dag ändå genom skatten vara med och betala för andra familjers barnomsorg. Anledningen till att en familj avstår från en kommunal barnomsorgsplats kan vara att den bor i glesbygd eller helt enkelt att föräldrarna, just utifrån sin kompetens som föräldrar, bedömer att det är bäst för de egna små barnen att de tas om hand i hemmet.

Ett monopolistiskt system som det nuvarande måste av varje oförvillad bedömare uppfattas som mycket orättvist.

Det andra argumentet är ekonomiskt. Ett vårdnadsbidrag kan hjälpa kommunerna att klara barnomsorgsgarantin, dvs. kommunernas skyldighet att erbjuda alla barn över ett års ålder barnomsorg. Om kommunerna fick möjlighet att införa vårdnadsbidrag skulle den kommunala kompetensen onekligen vidgas något. Jag menar dock att det är betydligt rimligare att kommunerna får en vidgad kompetens på ett område

Prot. 1995/96:78

29 mars

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:78
29 mars

*Fel! Okänt
växelargument.*

som detta än att de t.ex. i ännu större utsträckning än i dag får ägna sig åt affärsverksamhet – ett område som i grunden är främmande för dem.

Ett kommunalt vårdnadsbidrag bör kompletteras med motsvarande avdragsrätt för styrkta barntillsynskostnader.

Den offentliga sektorns äldsta uppgift var myndighetsutövning. God myndighetsutövning är och förblir en väsentlig uppgift för en kommun. När kommunerna sedan efter hand fått andra uppgifter, t.ex. inom det sociala området, har dessa också kommit att uppfattas som något slags myndighetsutövning. Men den enhetlighet som inte bara är rimlig utan direkt önskvärd i fråga om genuin myndighetsutövning passar inte alls för exempelvis barnomsorg. Där borde honnörsorden vara valfrihet och föräldrainflytande i stället för enhetlighet och konformism.

Anf. 77 PETER ERIKSSON (mp)

Fru talman! Vi behandlar nu ett betänkande som heter *Kommunala frågor*. Jag tycker att man måste se det som en väldigt viktig omgång av frågor. För den svenska demokratin är kommunerna faktiskt själva grunden och kärnan. Även partierna är uppbyggda utifrån denna kommunala organisationsform. Nästan alla som nyrekryteras – de som har intresse av politik och börjar engagera sig i ett politiskt parti – börjar jobba med politik i den lokala kommunen. Att stärka och väcka intresset för kommunal politik är en huvuduppgift för den som vill värna demokratin i Sverige och få den att växa och fungera bättre i framtiden.

Vi har från Miljöpartiet några förslag. En del finns i detta betänkande. Eftersom majoriteten ännu inte riktigt håller med oss i dessa frågor – jag tror att man kommer att ändra sig i många frågor framöver – har vi varit tvungna att skriva en hel del reservationer.

En av dessa reservationer handlar om kommunindelningar. Där har vi faktiskt en hel del andra partier med oss. Det är inte Miljöpartiet som har skrivit motionen som ligger till grund för reservationen heller.

Jag tror att det är viktigt att få ned storleken på många av kommunerna. Kommundelningsreformen, som tidigare, genomfördes, gick alldeles för långt. Man oroar sig i dag för att det inte ekonomiskt går att klara de små kommunerna. Jag tror att de farhågorna är överdrivna. Om man ser generellt på kommunerna i Sverige i dag är det snarast de allra största kommunerna som har haft de största ekonomiska problemen – inte de minsta kommunerna. Jag tror att det är fullt möjligt att klara den kommunala verksamheten även i en relativt liten kommun. Det krävs naturligtvis ibland nya samarbetsformer, kanske mellan små kommuner, för att det skall fungera. Man skall vara öppen för sådana lösningar.

En annan viktig fråga som vi driver i Miljöpartiet är frågan om kommunala folkomröstningar. Här har riksdagen för några år sedan genomfört ett nytt system som skulle öppna för fler kommunala folkomröstningar som ett sätt att stärka den lokala demokratin och den lokala demokratiska debatten. Men det var litet grand av ett hafsverk. Reformen blev inte färdig. Det genomfördes ett system som innebär att man kan samla in namn lokalt och föra upp frågan i fullmäktige om man vill ha igenom en folkomröstning i en kommunal fråga. Men det är

sedan fullmäktige som beslutar om det skall bli en folkomröstning. Även om man har samlat hälften av kommuninvånarna eller fler för en folkomröstning hjälper inte det om kommunfullmäktige röstar emot.

Det är precis det som har hänt i verkligheten. Kommun Aktuell hade en genomgång av detta. Jag vet inte om den var fullständig. Man hade kontrollerat ett drygt tjugotal fall runt om i Sverige där det visat sig att kommunmedborgarna engagerat sig i en fråga och samlat in namn för att få till stånd en kommunal folkomröstning. Men i 90 % av fallen säger kommunfullmäktige nej. Det blir ingen folkomröstning, för här är det vi som bestämmer.

Jag tror att det är en katastrof för det demokratiska systemet lokalt runt om i Sverige om man får det beskedet när man har engagerat sig, vill få i gång debatten i en fråga och tycker sig ha fått riksdagens stöd för att kunna få fler kommunala folkomröstningar. Det innebär att lokalpolitikerna vägrar att släppa ifrån sig ens ett uns av makt till människorna själva. Därför krävs det nu förändringar och en översyn av detta. Det är tråkigt att majoriteten i Sveriges riksdag inte bifaller förslaget om en översyn för att stärka systemet och få det att fungera.

En annan intressant fråga som jag tror kommer att bli viktigare och som ingen av de tidigare debattörerna har tagit upp är om man skall ha rätt att ordna kommunala nyval i framtiden. Vi vet att det demokratiska systemet ute i Sverige är litet grand i gungning. Det kommer plötsligt till nya partier som kan ta relativt många mandat. Vi har en del sådana fall från det senaste valet 1994, när t.ex. Kirunapartiet blev största partiet i Kiruna och började regera där.

Efter sådana snabba förändringar har det varit en hel del fall där det kanske hade varit lämpligt att ha möjligheten att i efterhand kunna ordna med ett nyval när människor hoppar av politiken, när det blir tomma stolar i organisationen och när de nya snabba förändringarna inte har fungerat riktigt bra. Jag tror att den frågan kommer att bli viktigare i framtiden, men jag kan inte säga att det är en akut fråga.

Ytterligare en fråga är förslaget om kommunal skatteväxling, som vi har framfört i motioner från Miljöpartiet. Det skulle innebära ett något större handlingsutrymme för de kommunala politikerna att agera för att minska skatten på arbete och höja skatten på andra saker, för att få en mindre miljöförstöring och mindre resursanvändning och för att styra mot ett ekologiskt mer uthålligt samhälle.

Det skulle öka den kommunala kompetensen om man skulle tillåta detta. Jag tror inte att det i sig skulle vara en revolution. Så mycket kan man inte i dessa avseenden åstadkomma på kommunal nivå. Men tillsammans med en statlig skatteväxling och andra miljöbeslut i rätt riktning kan det ha stor betydelse.

Till sist tänkte jag ta upp frågan om vårdnadsbidrag, som framför allt Moderaterna har drivit i konstitutionsutskottet. När man nu har misslyckats med att genomföra vårdnadsbidraget på nationell nivå vill man i stället ha möjlighet att genomföra det på kommunal nivå. Det kan tyckas vara en vettig lösning. Men vi i Miljöpartiet tycker att vi har ett bättre förslag.

Prot. 1995/96:78
29 mars

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:78
29 mars

*Fel! Okänt
växelargument.*

Vi driver förslaget om möjligheten att vara kommunal dagbarnvårdare för eget barn. Man skall ha rätt att bli det, och kommunen skall då kunna betala för det. Det innebär ett starkare skydd för den som är kommunal dagbarnvårdare. Man är med i de sociala systemen, försäkringssystemet, pensionssystemet och annat. Därför tror jag att det är ett bättre system.

Fru talman! Jag kortade mitt anförande för att vi skall kunna bli färdiga någon gång i dag. Men jag vill åtminstone yrka bifall till reservationerna 2, 3 och 4.

Anf. 78 NILS FREDRIK AURELIUS (m) replik

Fru talman! Låt mig först klargöra att jag står bakom alla de moderata reservationerna men yrkar bifall endast till reservation 5.

Till Peter Eriksson vill jag säga att självkostnadsprincipen, som är ett hinder för kommunal skatteväxling, är mycket viktig för hela det kommunala systemet. Att tänka sig att man tar bort självkostnadsprincipen innebär att man öppnar dörren för mycket verksamhet som i dag inte ryms inom den kommunala kompetensen, affärsverksamhet av olika slag och sådant, som jag inte tror är så lämpligt för kommunerna att syssla med.

Självkostnadsprincipen hör samman med den kanske ännu viktigare likställighetsprincipen i kommunal lagstiftning, dvs. att invånare i kommunen skall behandlas lika. Jag tror att det vore en alltför drastisk åtgärd att börja rucka på den både i detta sammanhang och i andra.

Anf. 79 PETER ERIKSSON (mp) replik

Fru talman! Vad vi begär är egentligen en översyn för att se om man kan få till stånd en ändring av regelsystemet där man går in på den här paragrafen men kanske också på en del andra för att möjliggöra en större bredd i den kommunala kompetensen för att t.ex. kunna göra en kommunal skatteväxling.

För den sakens skull behöver man inte ha en så rigid syn som jag tycker att Moderaterna här visar. Det behöver inte handla om antingen eller. Man kan tänka sig lösningar som inom vissa områden medger t.ex. taxor för vägar och annat, som man skulle kunna koppla till vägunderhåll. Det finns hundra möjligheter om man försöker. Men om man inte försöker titta på problemet från en positiv utgångspunkt kommer man heller aldrig att hitta en lösning, eller hur?

Anf. 80 NILS FREDRIK AURELIUS (m) replik

Fru talman! Jag tror att ett borttagande av självkostnadsprincipen skulle leda till mycket större konsekvenser än Peter Eriksson föreställer sig. Den är mycket fundamental i den kommunala lagstiftningen.

Principiellt tror jag – och det kan vara en ideologisk fråga att vi där har litet olika åsikter – att det inte är lämpligt att utvidga den kommunala kompetensen så pass mycket. Det kanske kan ske på vissa områden. Jag var själv inne på någonting sådant i mitt inlägg. Men den skall inte utvidgas så pass mycket som Peter Eriksson vill.

Sedan finns det naturligtvis också andra skäl som utskottsmajoriteten anför mot skatteväxling på kommunal nivå. Det gäller framför allt att de skattebaser som blir aktuella är så olika stora. Men det är en mer praktisk motivering. Både jag och de andra reservanterna vill mer peka på det principiellt oriktiga i att lämna självkostnadsprincipen.

Prot. 1995/96:78
29 mars

*Fel! Okänt
växelargument.*

Anf. 81 PETER ERIKSSON (mp) replik

Fru talman! Jag är ändå glad att konstitutionsutskottet faktiskt inte säger nej till en kommunal skatteväxling utan menar att Skatteväxlingsutredningen bör titta på frågan. Jag nöjer mig med det i ett första steg.

Anf. 82 DAN ERICSSON (kds)

Fru talman! För över ett år sedan skrev jag motionen om en kommundelningsreform. Det är roligt att se att den tillsammans med Centerns motion har vunnit ett brett stöd. Det är roligt att höra här i kammaren att det finns ett omtänkande hos andra partier. Dess värre räcker det inte den här gången till majoritet. Men såvitt jag förstår är det så nära det kan bli.

Det finns flera anledningar till att motionen skrevs. Själv har jag varit engagerad i debatten om kommundelning hemma i Norrköping. Det har handlat om att ge Kolmården och Vikbolandet egen självständighet.

För Kolmårdens del genomfördes under den förra mandatperioden en utredning av Kommunförbundet som visade att en kommundelning skulle vara praktiskt och ekonomiskt möjlig. Entusiasmen för en sådan var dock ytterst sval hos kommunledningen i Norrköping. Även befolkningen i Kolmården var delad. De som var negativa till kommundelningen resonerade ofta som så, att man vet vad man har, men man vet inte vad man får.

Runt om i landet finns ett intresse för kommundelningar. Trots detta är det svårt att få till sådana. Det krävs uppenbarligen ett mer samlat synsätt på kommundelningsfrågor. Ett lika samlat synsätt som det som ledde till kommunsammanslagningarna måste nu till för att vi skall få en kommundelningsreform.

Huvudsyftena med kommundelningar är två. För det första uppnås ökad effektivitet i form av minskad byråkrati. Det blir alltså mer lättöverskådligt. För det andra uppnås ökad demokrati med fler förtroendevalda och förtroendeengagerade. Detta hänger i högsta grad ihop med förtroendemannarollen – att motsvara väljarnas förtroende genom aktivt deltagande i utformningen av hur samhällssystemen fungerar. Detta skulle högst avsevärt underlättas i mindre kommuner. Det fungerar så.

Jag läste i tidningen Kommun Aktuellt, som utkom i dag, vad kulturgeografen Ulla Herlitz säger i debatten om kommunsammanslagningarna. Hon menar att med färre lokala politiker uppstod ett demokratiskt vakuum. Detta är vad som har hänt på grund av kommunsammanslagningarna.

Fru talman! Man kan fråga sig var motståndet finns. Jag skulle vilja svara på den frågan genom att återge vad Gunnar Myrdal skrivit i sin bok *Hur styrs landet?* Han var oerhört skeptisk mot det sätt på vilket

kommunsammanslagningarna genomfördes. Han ville få till en kommundelningsreform. Men motståndet var övermäktigt, menade han. Han skriver att problemen vid en återställande kommundelning är små i jämförelse med det motstånd som kan väntas från kommunaltjänstemännen som blivit så många och så mäktiga och så hopknutna med den statliga byråkratin. De kan inte lätt flyttas, och än mindre avskedas. De står i förbund med partiapparaterna och kan ofta räkna med understöd från det hållet för sina särintressen. Det förefaller troligt att syndromet av kommunaltjänstemän och kommunalpolitiker, hemma och i riksdagen, i allmänhet skulle stå emot förslag om en delning av en kommun, som ju är deras maktfält.

Gunnar Myrdal pekar också på problemen med kommunsammanslagningarna. Jag vill återge två meningar. Han skriver att fjärrstyrningen genom stora apparater högt över människornas huvuden, bemannade av politiker, parti- och organisationsanställda och byråkrater i vårt korporativa samhälle, har tagit bort mycket av vår delaktighet i styrandet av våra egna liv, samtidigt som närkontakterna oss emellan krympts och strypts. Denna utveckling har gjort oss ofriare och ensammare, och våra liv fattigare.

En annan aspekt som ett färskt forskningsprojekt visar på är att landsbygden är den stora förloraren vid kommunsammanslagningar. Att få till en kommundelningsreform skulle kunna vara ett sätt för landsbygden att leva upp igen, och ett sätt att ge ökade möjligheter till verkligt innehåll i slagordet om att låta hela Sverige leva. En kommundelningsreform är aktiv regionalpolitik.

Jag vill fråga majoritetsföreträdarna i utskottet, socialdemokrater och vänsterpartister, varför ni motsätter er att medborgarna får ett större inflytande och ökade möjligheter att påverka samhällsutvecklingen. Vilket är motivet till att ni inte vill se en kommundelningsreform?

Fru talman! Eftersom vi kristdemokrater inte har någon ordinarie ledamot i konstitutionsutskottet gör vi våra yrkanden direkt här i kammaren. Jag skall begränsa mig till att yrka bifall till reservation 1, om att regeringen skall redovisa förutsättningarna för en genomgripande kommundelningsreform.

Anf. 83 PÄR-AXEL SAHLBERG (s)

Fru talman! Det finns 29 motionsyrkanden om de kommunala frågorna. De representerar en väldigt stor kreativitet och – om man vill tolka det negativt – lust att reglera kommunerna.

Utskottet har under beredningen av betänkande funderat på var motsvarande kreativitet fanns när den gamla fyrpartiregeringen hade möjlighet att genomföra, eller åtminstone föreslå, ett eller annat av det som man nu motionerar om.

Alla dessa motioner avstyrks inte därför att vi tycker att de är dåliga eller innebär steg på fel väg. Snarare är det så att vi avstyrker dem med mycket goda argument. En lång rad frågor utreds nämligen fortfarande, bl.a. inom ramen för den kommunala förnyelsekommittén. Kommittén har uppdraget att se över frågor som t.ex. vad demokratiskt underskott

innebär för våra politiker i ledningen av den kommunala verksamheten. Varför är det så många som lämnar politiken? Särskilt kvinnor visar sig ha en förhållandevis hög siffra i statistik över s.k. avhoppare.

Det finns också en uppgift i att se över vad den stora neddragningen av antalet förtroendevalda faktiskt innebär. Med hänvisning till arbetet i den kommunala förnyelsekommittén och till att vi kommer tillbaka till flera av dessa frågor är det en bättre lösning att avstyrka motionerna och att tillstyrka den fortsättning vi kommer att se inom den kommunala förnyelsen.

I vissa konkreta frågor verkar det i motionerna, och även i den reservation som har fogats till betänkandet, som om det vore förbjudet att dela kommuner. Så är det inte alls. 19 nya kommuner har bildats mellan 1979 och 1992. Det gällande regelverket ger möjlighet till en förändrad kommunindelning.

Kds, som Dan Ericsson just talade om, går längst i detta avseende och önskar en kommundelningsreform. En sådan innebär att man på gammalt klassiskt toppstyrt maner bestämmer sig för hur kommunerna skall se ut. I den större samlande reservationen av Miljöpartiet, Folkpartiet, Moderaterna och Centern är det litet mer försiktiga ordalag om en mer positiv hållning från regeringen.

Det finns en möjlighet att dela kommuner. Den möjligheten används också. Vi tycker att detta är ett sätt att slå in öppna dörrar, om man nu inte vill gå så långt som kds vill, dvs. att genomdriva en kommundelningsreform. Men den idén har fortfarande ett väldigt svagt stöd, Dan Ericsson.

De mer övergripande frågorna analyseras dock i den kommitté jag tidigare nämnde – den kommunala förnyelsekommittén. Där ser man över vad demokratifrågorna innebär och hur en fungerande enhet egentligen ser ut. Man tittar på olika kommunala exempel och lösningar, inom såväl den primärkommunala sektorn som landstingen.

Det experimenteras enormt och i stor skala i den kommunala verksamheten i hela vårt land. Vad gäller lokaldemokratin kan jag nämna exempel på något som man alltmer organiserat kallar för en opolitisk nämnd. Den kommunala förnyelsekommittén har noggrant, och med stort intresse tittat på dessa nämnder. Samtidigt är jag ganska oroad för att grunden nu läggs till partiverksamhet utan partier och för att man bedriver politik under namnet opolitiska nämnder. Detta är en tendens som jag tror vi skall vara ganska försiktiga med. Jag förutsätter att vi kommer tillbaka till detta här i kammaren.

Någonstans finns det naturligtvis en konflikt mellan det demokratiska behovet av den omedelbara närheten, av grannen som sitter i fullmäktige eller i socialnämnden och den skala vi kan behöva för att hitta de ekonomiskt mest effektiva volymerna. Detta gör att vi samtidigt som några tycker att vi skall dela upp kommunerna i mindre enheter också har ett utredningsuppdrag hos den kommunala förnyelsekommittén som handlar om att förenkla möjligheten till kommunalförbund, dvs. att fler kommuner samverkar och att vi skapar ännu större skalor för den kommunala verksamheten. Här finns en konflikt, och det är svårt att säga var balanspunkten finns. Våra två största kommuner prö-

Prot. 1995/96:78
29 mars

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:78
29 mars

***Fel! Okänt
växelargument.***

var nu kommunaldelsstyrelser och verksamheter på den nivån, och det är inte fullt ut utvärderat vad detta innebär. Men debatten pågår, och någon enkel kommunaldelningsreform är knappast lösningen.

Också folkomröstningsinstitutet är en möjlighet. När man lyssnar på Peter Eriksson låter det som om vi kommer att bestämma att det skall hållas kommunala folkomröstningar, men lagen säger bara att det finns förutsättningar för detta. Sedan litar vi på att de kommunala företrädarna i fullmäktigeförsamlingarna beslutar om folkomröstningar i de fall där det är aktuellt. Vill de inte det, är man antingen för tidigt ute, eller så är det kanske inte en fråga som det kan folkomröstas om.

Man kan mot denna bakgrund frestas tro att Miljöpartiet har ganska svag kunskap om den kommunala situationen, inte minst ekonomiskt. Miljöpartiet föreslår täta politiska val eller vill i varje fall ge möjlighet för det, och man går så långt att man diskuterar utvidgat internationellt bistånd och bojkottverksamhet av ett slags utrikespolitisk karaktär. Vi gör inte bedömningen att det finns utrymme för sådan verksamhet inom den kommunala sektorn, och vi tycker därför att de argument som Miljöpartiet för fram är ganska svagt verklighetsförankrade.

Som lika spendersamt kan man uppfatta Moderaternas och Centerpartiets förslag om att införa kommunalt vårdnadsbidrag.

Den nu gällande kommunallagen jämställer förvaltningsdriven verksamhet med kommunala bolag och stiftelser när det gäller insyn. Det förefaller som om den verklighet som beskrivs i de aktuella motionerna är en helt annan. Men insynsfrågorna är väl bevakade, och insynen kommer t.o.m. att utvidgas, i varje fall enligt direktiven till den kommunala förnyelsekommittén, till att just för demokratins skull gälla också delägda kommunala bolag och entreprenader. Det är alltså inte så stora bekymmer med detta, och jag tycker därför att det finns goda skäl att avslå samtliga reservationer. Jag yrkar därför bifall till utskottets hemställan i konstitutionsutskottets betänkande nr 9.

Anf. 84 NILS FREDRIK AURELIUS (m) replik

Fru talman! Beträffande kommunaldelningar tycker jag att det är en viktig nyansskillnad mellan det som vi reserverar skriver och det som Pär-Axel Sahlberg här sade. Vi tycker att det vore värdefullt om man tydligt betonade att man ser positivt på kommunaldelningar som medborgarna själva vill ha i kommunerna och att sådana delningar som medborgarna föreslår bör medges av regeringen. I reservationen framförs också ett krav på en översyn av reglerna.

Jag tycker för övrigt att det inte alls är så svårt att förena tanken på flera självständiga och mindre kommuner med tanken på kommunalförbund. De kan mycket väl gå ihop. Kommunalförbund kan behövas, särskilt om landstingen avskaffas.

Jag nöjer mig med att ställa en fråga till Pär-Axel Sahlberg om ett annat ämne, som han berörde mycket kortfattat, nämligen kommunal barnomsorg. Tycker Pär-Axel Sahlberg verkligen att reglerna för barnomsorgen i dag är rättvisa? Alla barnfamiljer får ju vara med om att finansiera den barnomsorg som sedan utnyttjas bara av vissa, för övrigt långt ifrån av dem som har det sämst.

Anf. 85 PÄR-AXEL SAHLBERG (s) replik

Fru talman! Att det har bildats 19 nya kommuner sedan 1979 är i så fall ett uttryck för att man från de kommuner som har valt den här vägen har pressat på om detta. Vi ser i väldigt små kommuner tendenser att återvända till den gamla kommunindelningen redan före 50-talets reformer. Jag är inte säker på att det är en lösning, men det kan den lokala kommunen, som känner till förutsättningarna, ta ställning till. Vi ser därför inte någon anledning till förändring eller liberalisering av reglerna. Förutsättningarna är redan i dag för handen.

När det gäller den kommunala barnomsorgen och det kommunala vårdnadsbidraget tycker jag, som Håkan Holmberg tidigare talade om, att lösningarna bör vara ganska generella och rikstäckande. Det är väl ingen nyhet att vi är främmande för vårdnadsbidraget som barnomsorgsform, och vi har valt en annan form, som ger en mer generell möjlighet för medborgarna och som otvivelaktigt också har inneburit en enorm kraft för jämställdhet och för kvinnan och därmed för hela familjepolitiken. Att nu försöka att så att säga bakvägen föra in ett kommunalt vårdnadsbidrag i några kommuner ser vi inte som en lösning på något problem.

Anf. 86 NILS FREDRIK AURELIUS (m) replik

Fru talman! Nej, det är möjligt att den bästa lösningen är ett statligt vårdnadsbidrag, men eftersom det inte finns ett sådant, kan man ändå lyfta fram tanken på ett kommunalt vårdnadsbidrag.

Jag måste också vända mig emot det som Pär-Axel Sahlberg nyss sade om att vårt förslag att ge möjligheter för de kommuner som så önskar att införa ett kommunalt vårdnadsbidrag skulle vara så oerhört spendersamt. Det första motiv för en sådan här möjlighet för kommunerna som jag angav i mitt huvudanförande var rättvisaspekten, men det andra motivet var just att det kunde spara in pengar. Det gäller ju för kommunerna att leva upp till barnomsorgsgarantin, och en möjlighet som faktiskt innebär att det går åt mindre pengar är att införa ett kommunalt vårdnadsbidrag.

Det viktigaste skälet är och förblir dock rättvisefrågan. Jag tycker att Pär-Axel Sahlberg i sin sista replik till mig bör säga något om föräldrarna, som han inte har nämnt hittills, och om barnen. Föräldrarna bör ha rätt att själva bestämma i en för dem mycket viktig fråga.

Anf. 87 PÄR-AXEL SAHLBERG (s) replik

Fru talman! De kostnadsmässiga spåren efter vårdnadsbidraget, som fanns under ett halvår, förskräcker. Jag talade om kvinnorna, om jämställdheten och om familjerna, och det handlade då givetvis om föräldrarna och barnen.

Prot. 1995/96:78
29 mars

Kommunala frågor

Anf. 88 DAN ERICSSON (kds) replik

Fru talman! Pär-Axel Sahlberg hävdar att vi kristdemokrater vill gå längre än vad som anförs i reservation 1. Låt mig då läsa innantill ur betänkandet, där yrkandet i vår motion redovisas. Vi kräver där "en utredning för att redovisa förutsättningarna för en omfattande kommundelningsreform". I reservationen heter det att regeringen bör göra en översyn som "bör syfta till att redovisa förutsättningarna för en genomgripande kommundelningsreform". Fru talman! Jag förstår inte riktigt den väldiga skillnaden mellan dessa skrivningar.

Fru talman! Pär-Axel Sahlberg säger att en kommundelningsreform är ett gammalt klassiskt toppstyrt projekt. Nej, det är inte så. Det är precis tvärtom. Det handlar om att ge kraft till dem som vill öka det lokala inflytandet, en sådan kraft att de verkligen förmår frigöra sig och organisera samhällslivet i mindre enheter. Det handlar faktiskt ytterst om subsidiaritetsprincipen, något som vi diskuterar i EU men som vi med full kraft bör genomföra också hemma i Sverige.

Pär-Axel Sahlberg sade också att 19 kommuner har fått en sorts frigörelse. Det kan sägas ha skett trots det motstånd som finns mot detta. Det skulle ha varit betydligt fler, om man uppifrån hade förhållit sig mer positiv till kommundelningsreformen.

Avslutningsvis vill jag bara fråga Pär-Axel Sahlberg om han på något sätt kan hålla med om det som Gunnar Myrdal sade om bristerna i kommunsammanslagningarna och om var motståndet mot kommundelningar låg. Det vore intressant att få ett besked på den punkten.

Anf. 89 PÄR-AXEL SAHLBERG (s) replik

Fru talman! Jag har inga problem med att konstatera ett slags övertro på storskaliga lösningar i vårt land. Man kan se en del av 70-talets kommunsammanslagningsreformer som ett uttryck för den. Det finns därför i vissa kommuner skäl att se över sina organisationsformer, och det görs på olika sätt. I en del fall kan det handla om att kommuner delas och nya kommuner bildas. I andra fall kan det handla om andra typer av lösningar på problemet.

Jag menar att det klassiska problemet inte ligger i själva kommundelningsreformen utan i initiativkraften. Jag tror på förutsättningarna för att lokalt bilda opinion och där skapa ett forum för att fatta de nya besluten.

Samtidigt vet vi naturligtvis att det kan finnas ett mycket snävt bytänkande i den här frågan som det inte är alldeles lätt att hantera. Därför finns det olika förutsättningar på olika platser. Det är också nödvändigt med en diskussion om hur en optimal storhet ser ut. Det är precis det som subsidiaritetsbegreppet egentligen gäller. Den litet snäva tolkning av begreppet som ett närhetsbegrepp, som vi gör på både svenska och danska, är inte riktigt rättvisande. Det är fråga om ett slags brytningspunkt där närheten och effektiviteten skall mötas. Det är precis den fråga som vi diskuterar. Hur en optimal enhet ser ut är det ingen som vet. Förmodligen är det ganska lokalt betingat.

Anf. 90 DAN ERICSSON (kds) replik

Fru talman! Det är bra med den ödmjuka hållning som Pär-Axel Sahlberg ändå har till frågan. Han erkänner att det finns problem med de stora kommunerna.

När det gäller subsidiaritetsprincipen är vi helt överens. Det är inte bara en närhetsprincip, utan det handlar också om effektivitet och om att den högre nivån skall kunna stötta den lägre. Den här diskussionen handlar också litet grand om det.

Fru talman! Jag har själv varit ordförande i en kommunalnämnd. Man har laborerat med olika typer av organisationsförändringar för att öka det lokala inflytandet. Det är bara att konstatera att det inte riktigt fungerar i praktiken. Det är den centrala makten i storkommunen som ändå bestämmer över pengarna, fördelningen och allt sådant. Kommunalnämnderna kan spela en viss roll, men det är otillräckligt. Man har inte det avgörande beslutet om pengarna.

Därför har min slutsats blivit att vi måste driva detta längre, att vi måste få till stånd kommundelningar och att vi skall stötta den processen. Det är det som den här diskussionen handlar om.

Anf. 91 PÄR-AXEL SAHLBERG (s) replik

Fru talman! Vi för diskussionen i den kommunala förnyelsekommittén, så själva sakfrågan, om den demokratiska kraften och förtroendemännen och deras uppgift och funktion, kommer vi att pröva vidare.

Jag är litet rädd för att det i den här diskussionen finns ett slags 50-talsnostalgi. Vi måste ändå vara klara över att den kommunala verksamheten i dag ser fullständigt annorlunda ut än för 40 år sedan. Det kräver naturligtvis en annan uppläggning. Hur den skall se ut, vilken den optimala formen är, hur stor en kommun skall vara och hur den skall drivas – det har man i hög grad experimenterat med under slutet av 80-talet och i början av 90-talet. Det har vi i den kommunala förnyelsekommittén i uppdrag att utvärdera. Jag tror att det som därpå kan följa kommer att bli både en spännande läsning och en spännande debatt.

Anf. 92 HÅKAN HOLMBERG (fp) replik

Fru talman! Pär-Axel Sahlberg beskriver tanken på att göra det lättare att dela kommuner som ett slags 50-talsnostalgi. Till det kan man väl säga att de mycket stora kommuner – ofta alltför stora – som vi nu lever med är resterna av ett 60-talsprojekt. Med det menar jag att storskaliga lösningar då dominerade tänkandet på nästan alla områden – storskolor, storkommuner, storlandsting och allt möjligt i den stilen. Men nu är vi uppenbarligen inne i en ny period då det finns nya möjligheter att lösa problem och då kommunikationer mellan människor förändras.

Pär-Axel Sahlberg har dock rätt i att en del av de problem som berörs av frågan om kommundelning förmodligen kommer att utredas ändå. Men det finns uppenbarligen ett motstånd, som man kan ana i en del av det som Pär-Axel Sahlberg säger. Jag tror nog att om man skall komma någonstans är det nödvändigt att ta ett samlat grepp. Det finns

Prot. 1995/96:78

29 mars

Kommunala frågor

Prot. 1995/96:78
29 mars

*Fel! Okänt
växelargument.*

en rad problem kring det här som inte bara har att göra med frågan om vi skall ha kommunförbund eller inte. Det kan t.ex. gälla att göra internationella jämförelser för att se hur ett system med mindre kommuner fungerar i andra länder, att analysera skillnader mellan ren landsbygd och storstadsområden och att se över och erbjuda olika modeller för nuvarande delar av kommuner som skulle vilja vara självständiga, så att det så att säga finns en meny av alternativ att välja på.

Det här skulle faktiskt kunna föra oss en bit framåt om socialdemokraterna nu också kunde erkänna att det gick för långt förra gången.

Anf. 93 PÄR-AXEL SAHLBERG (s) replik

Fru talman! Jag vet inte vilka erkännanden vi behöver göra eller vilka jag kan göra. Det här är en komplicerad fråga, och jag blir litet orolig när man talar om kommunalningsreformer i termer av litet gammaldags bombastiskt ovanifrån-perspektiv.

Experimentlustan är kanske större än vad ni tror och vet. Man prövar alla möjliga former. En del är mycket spännande, en del oroar mig mycket och en del gör mig mycket glad.

Att göra jämförelser mellan en svensk kommun och kommuner i våra grannländer eller, i ännu högre grad, mellan en svensk kommun och kommuner i Europa är inte så alldeles enkelt. Det finns inget annat land som har flyttat ut så mycket verksamhet och kommunal service, på den nivå och med den frihet som den kommunala självständigheten innebär, som vi har gjort i Sverige. När man gör jämförelser är det därför viktigt att det inte i alltför stor utsträckning handlar om äpplen och päron. Vi har en unik kommunstruktur med ett stort ansvar, och det kräver givetvis en viss volym på verksamheten i dag. Var den optimala nivån ligger eller hur stor volymen skall vara vet vi inte. Men en del av svaren finns i själva analysarbetet i den kommunala förnyelsekommittén.

Anf. 94 HÅKAN HOLMBERG (fp) replik

Fru talman! När jag sade att socialdemokraterna kanske borde erkänna ett och annat som man kunde ha gjort bättre i det förflutna syftade jag bl.a. på partiets historia som motståndare, i alla fall nationellt, på riksnivå, till kommunalnämnderna. Det var en fråga som drevs hårt av andra partier därför att vi redan kunde se de problem som de stora kommunerna medförde. Då var socialdemokraterna motståndare till reformen, och nu försöker man bromsa tanken på ett samlat grepp när det gäller frågan om kommunalning. Spåren är på något sätt ändå desamma, även om det har skett en viss uppmjukning i hållningen.

Man kan naturligtvis, som man så ofta gör i kammaren, avslå motionsyrkanden och reservationer med motiveringen att en del av detta ändå utreds. Ibland är det befogat. Men avslag på reservationer och motioner kan ju uppfattas på många olika sätt, och jag är ganska orolig för att ett avslag på den här reservationen kommer att uppfattas på ett sätt som kanske inte gör socialdemokraterna ute i kommunerna, som känner till problemen med en väldigt stor struktur, så värst glada. Det vore bättre om ni slog följe med oss.

Anf. 95 PÄR-AXEL SAHLBERG (s) replik

Fru talman! Jag tycker att vi har två goda skäl att avslå motionerna.

Det ena är att det här är en gammal 60-talsmetod. Jag förstår inte hur ni kan ta till den för att genomföra ett nytt system, dvs. en kommundelningsreform.

Det andra är att det som verkligen är sakfrågan nu behandlas bl.a. av den statliga kommitté där jag själv sitter och där man mer tittar på själva analysinstrumentet. För hur vi än gör kan vi inte på ett enkelt sätt jämföra Stockholm med Hyltebruk i Halland. Det spelar ingen roll hur långt vi driver jämförelsen eller hur vi hanterar kommundelningen – det är skilda enheter och storheter. Därför måste de hanteras utifrån lokala förutsättningar.

Det finns möjlighet att inom gränserna för den nuvarande lagstiftningen göra de förändringar som krävs. Men det är inte så enkelt som det kanske ser ut från en riksdagsbänk.

Anf. 96 PETER ERIKSSON (mp) replik

Fru talman! Jag skulle vilja fråga Pär-Axel Sahlberg om kommunala folkomröstningar.

Han visade, tycker jag, närmast ett förakt för medborgarna när han talade om att de tiotusentals människor som engagerat sig och som trott på riksdagens beslut om att det skulle vara möjligt att ta ett folkinitiativ och på det sättet få till stånd en lokal folkomröstning. Pär-Axel Sahlberg säger att det nog var dåliga frågor och att människor inte klarar av att sköta det på rätt sätt.

Är det Pär-Axel Sahlbergs åsikt att syftet med reformen var att lura vanligt folk? Genom reformen kanske man låtsas att man gör någonting för att stärka den lokala demokratin, men i själva verket är den bara en skenmanöver för att slippa debatten. Var det syftet från socialdemokratisk sida?

Anf. 97 PÄR-AXEL SAHLBERG (s) replik

Fru talman! Jag skall med visst intresse läsa i protokollet vad det står att jag sade. Kanske är det sant, och kanske har Peter Eriksson lyssnat och förstått det så. Men det är alldeles fel. Ett förakt för tiotusentals människor låter oerhört allvarligt.

Vad jag sade, eller möjligen menade, var att det finns ett utrymme för förakt mot det kommunala självstyret om man inte tror att den lokala fullmäktigeförsamlingen kan fatta beslut om och när, i vilka frågor och i vilka former en lokal folkomröstning kan genomföras. Det föraktet riktar jag mot den syn som Peter Eriksson framförde. Nu fick jag tillbaka den, och det var mig väl unnat. Men det var själva sakfrågan. Igen är frågan densamma: Vad tror vi egentligen om våra politiska vänner och motståndare i den kommunala sektorn? Jag tror dem om mycket. Det är själva idén med vår kommunala struktur och det kommunala självstyret.

Prot. 1995/96:78

29 mars

Kommunala frågor

Prot. 1995/96:78
29 mars

Kommunala frågor

Anf. 98 PETER ERIKSSON (mp) replik

Fru talman! Kommun Aktuellt har gjort en genomgång av folkinitiativen för att få till stånd lokala och kommunala folkomröstningar. Jag kommer inte ihåg exakt siffrorna, men det var i storleksordningen 3 av 23 fall som det blev bifall till i fullmäktige. Jag frågar därför igen: Var syftet med reformen att det bara skulle vara en skenmanöver för att slippa den vidare diskussionen om lokala folkomröstningar? I så fall har ni misstagit er grundligt. Det ökar i stället avståndet mellan politiker och väljare om man genomför skenreformer för att stärka demokratin.

Anf. 99 PÄR-AXEL SAHLBERG (s) replik

Fru talman! Man kan naturligtvis fundera över – och det tycker jag att vi bör göra i framtida resonemang – vad som är den bästa formen för detta. Om nu Peter Erikssons uppgifter är korrekta, att 3 av 23 genomförs, då är det inte på lagen det är fel eller på det vi säger i konstitutionsutskottet eller det riksdagen beslutar, utan på hur våra kommunala partivänner hanterar de här frågorna. Då menar jag att det för alldeles fel om vi skulle ändra formen på det sättet att vi antingen ställer det kommunala självstyret åt sidan eller härifrån dikterar villkoren. Lokalt finns det alla förutsättningar att tillämpa instrumenten. Jag är på det klara med att det kommer att ta tid innan de kommer att få fullt genomslag som en vanlig vardaglig verksamhet. Jag är också på det klara med att det finns vissa frågor som inte är speciellt lämpliga för folkomröstningsinstitutet, men förutsättningen för det finns, och beslutet fattas i den lokala högsta beslutande församlingen, i fullmäktige. Det tycker jag är mycket bra.

Anf. 100 CHATRINE PÅLSSON (kds)

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservation 5.

För oss kristdemokrater är det en självklarhet att varje familj själv skall få avgöra hur den vill ordna sin barnomsorg. Statens och kommunens uppgift är att underlätta familjens önskemål, aldrig att styra det.

Sedan den 1 januari 1995 gäller en ny barnomsorgslag. Den ålägger kommunerna att erbjuda plats i privat eller kommunal barnomsorg till alla barn mellan ett och tolv år.

Fru talman! Egentligen skulle det vara onödigt att plädera för reservation 5, för jag tycker att det borde vara en självklarhet att kommunen, som har ett ansvar för att varje barn skall få barnomsorg, själv skulle få avgöra hur man vill uppnå det mål som vi här i Sveriges riksdag har satt upp för kommunerna.

Fru talman! Jag tycker att det är väldigt konstigt att kommunpolitikerna i de olika partierna inte skall få det förtroendet av oss. Jag är rädd för att somliga parlamentariker nedvärderar kollegerna i kommuner och landsting. Det vill jag alltså sätta mig emot. Jag vet att det ute i kommunerna finns mycket kompetens, att det finns kunniga människor som faktiskt kan fatta vettiga beslut.

Jag slutar aldrig att förvånas över det förakt som socialdemokraterna visar för familjers val. Man talar om den reform om vårdnadsbidrag

som vi införde under den förra mandatperioden med diverse nedvärderande uttryck. Vi hörde ett här i går som jag inte ens vill nämna. Ändå vet vi att den allra största delen av de småbarnsföräldrar som hade barn mellan ett och tre år utnyttjade vårdnadsbidraget och tyckte att det var bra.

Det Pär-Axel Sahlberg och hans partikamrater gör är inte i första hand att nedvärdera oss kristdemokrater och oss som borgerliga partiföreträdare, utan det är att nedvärdera föräldrarna. Det tycker jag är anmärkningsvärt. Man anför jämställdhetsaspekter. Ingen, inte en enda svensk familj, *tvingades* utnyttja vårdnadsbidraget, utan det stod öppet för dem som ville. De som inte ville behövde inte. Jag tycker att det är en väldigt viktig markering som vi gjort så många gånger från denna talarstol och tydligen måste göra igen.

Jag tror att det här är en så viktig fråga att jag fortfarande är övertygad om att det kommer att bli en förändring och att Socialdemokraterna kommer att tvingas till reträtt. Vi vet att kostnaderna för kommunerna i samband med att vårdnadsbidraget togs bort har ökat mycket. Det är inte jag som säger det, utan det är Kommunförbundet som gjort de beräkningarna. När socialdemokraterna talar om ekonomiska besparingar låter det ibland som att en dagisplats eller en familjedagisplats är gratis. Det kostar pengar. Vi kristdemokrater tycker att den kommunala barnomsorgen skall ha god kvalitet, så det är klart att den skall kosta pengar. Men vad är det för argument mot att man skall kunna bestämman detta själv i kommunerna? Det finns de facto människor som bor på landsbygd, långt ifrån både dagis och familjedaghem, som kanske inte har de reella möjligheterna att skjutsa sina barn det antal mil som behövs. Kanske finns det många barn i familjen. Då skall man mer eller mindre tvingas att leva på socialbidrag därför att en kommun inte kan komma överens med familjen om att utbetala ett vårdnadsbidrag.

Fru talman! Vi har en lokal demokrati, ett kommunalt självbestämmande. Jag vill även fortsättningsvis slå vakt om dem. Jag hoppas att vi i fortsättningen kan vara överens om att vi kan lämna över beslut både till familjerna och till de kommunala och landstingskommunala politikererna.

Anf. 101 PÄR-AXEL SAHLBERG (s) replik

Fru talman! Det var gott om ordet "förakt" här i dag. Jag är rädd för att det var jag som började med det, och jag beklagar det. Det finns viktigare sakskäl att argumentera kring än just detta.

När det gäller vårdnadsbidraget som institution, på vilken nivå det nu kan tänkas finnas, måste ändå frågan ställas: Var vårdnadsbidraget en lösning för den ensamma mamman? Var det en rättvis reform? Redan på den nivån kan naturligtvis saken kraftfullt ifrågasättas.

När det var aktuellt förra gången – då var det ett annat parti som framför allt drev frågan om kommunalt vårdnadsbidrag – minns jag att det ifrågasattes om detta låg inom den kommunala kompetensen. Jag tänker inte nu fördjupa mig i det argumentet, men jag minns frågan.

Prot. 1995/96:78
29 mars

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:78
29 mars

*Fel! Okänt
växelargument.*

Kds reformlusta, som ju har medverkat till stora statsfinansiella hål, visar bara hur spåren förskräcker. Det är inte en lösning som gäller för alla. Den var inte finansierad, och nu skall man testa den på kommunal nivå. Det är inte ansvarsfull politik.

Anf. 102 CHATRINE PÅLSSON (kds) replik

Fru talman! Vi kan gång på gång konstatera att både riksdagsledamöter och statsråd från det socialdemokratiska partiet skyller i stort sett allting på den ekonomiska situationen. Jag kan lova Pär-Axel Sahlberg att svenska folket inte går på den sortens ständigt återkommande argumentation. Nu vet Pär-Axel Sahlberg mycket väl att en kommunal dagisplats för ett barn mellan ett och tre år kostar mycket mera pengar än vad ett vårdnadsbidrag kostar. Det är alltså inget argument ens en gång.

Så kommer vi till detta med ensamma mammor. Vi har aldrig sagt att någon skall tvingas att använda sig av vårdnadsbidrag. Vi har sagt att de som vill ha en annan barnomsorgsform skall få det. Man kan utnyttja vårdnadsbidraget till en del, och man behöver inte utnyttja det alls. Ingen barnfamilj i det här landet förlorar på vårdnadsbidraget. Men de som vill och känner att de vill prioritera det kan använda sig av vårdnadsbidraget.

Jag vill avsluta den här repliken genom att fråga Pär-Axel Sahlberg: Tycker Pär-Axel Sahlberg att föräldrarna är kompetenta att bedöma vad deras barn skall ha för vård och omsorg eller inte?

Anf. 103 PÄR-AXEL SAHLBERG (s) replik

Fru talman! Vi får vara hur stor klump som helst som talar om bl.a. kds ofinansierade reformlusta. Men spåren förskräcker, Chatrine Pålsson.

Sedan säger Chatrine Pålsson att ingen skall tvingas till den eller den lösningen. Nej, den ensamma mamman känner inget tvång. Hon har inte en chans att välja det alternativet. Så vårdnadsbidraget är ingen rättvisereform. Det är en privilegiereform. Därför handlar det inte om hur självständigt man kan träffa sitt val, utan det är fråga om de totala gemensamma ekonomiska förutsättningarna. Där kan vi inte bara ha en liten grupp i taget i sikte, även om det råkar vara fråga om våra väljare. Vi måste införa generella reformer som omfattar hela befolkningen i vårt land. Då är inte detta en lösning. Det var det inte på riksplanet, och det är det definitivt inte på det kommunala planet.

Anf. 104 CHATRINE PÅLSSON (kds) replik

Fru talman! Jag vill upprepa min fråga till Pär-Axel Sahlberg: Tror Pär-Axel Sahlberg att svenska föräldrar är kompetenta att bedöma vad deras barn skall ha för vård och omsorg?

Den ensamma mamman hade inget val, sade Pär-Axel Sahlberg. Då skulle jag vilja fråga: Vad har hon för val nu? Det förs diskussioner om att socialbidraget skall uppgå till drygt 2 000 kronor. När vi talade om vårdnadsbidrag sade socialdemokraterna att det är för litet pengar. Men nu plötsligt går det bra att leva på så litet.

Faktum är att det nu är kommunerna som får stå för dessa kostnader. Jag vet att också Pär-Axel Sahlberg vet att kommunerna får bära en tung börda när det gäller barnomsorgsproblemen. Men jag vill fråga om föräldrarnas kompetens.

Anf. 105 TALMANNEN

Pär-Axel Sahlberg har inte rätt till någon ytterligare replik.

Anf. 106 TOMAS HÖGSTRÖM (m)

Fru talman! Med anledning av motionerna gjorde Pär-Axel Sahlberg gällande att det fanns en lust att reglera kommunerna. Det är då bra att jag avslutar debattinläggen genom att tala om min motion K614, som handlar om att öka svängrummet för kommuner och landsting.

I kommunallagens 5 kap. 1 § regleras antalet ledamöter i fullmäktigeförsamlingarna i kommuner och landsting. Reglerna är minimirelger. I flera kommuner och landsting har man inrättat fler platser än vad lagens nivåer anger.

Jag ifrågasätter inte systemet med fastställandet av antalet ledamöter. Däremot ifrågasätter jag i min motion nuvarande nivå för det lägsta antalet ledamöter.

På många håll i landet finns det en uttalad irritation över de nivåer som i dag gäller. Många vill ha större frihet att kunna fastställa ett lägre antal än vad nuvarande lagstiftning medger – detta utifrån lokala förutsättningar och erfarenheter. Förutsättningarna och erfarenheterna är olika i Sverige på både kommun- och landstingssidan.

Den utveckling som har varit, med allt färre ärenden i fullmäktigeförsamlingarna och med större delegation till styrelser och nämnder, har självfallet påverkat innehåll och arbete i fullmäktigeförsamlingarna. Låt då dessa erfarenheter få vinna ett genomslag.

Lägger vi dessutom till att förvånansvärt många i de olika fullmäktigeförsamlingarna över huvud taget inte yttrar sig, motiverar detta en sänkning av lägsta antalet ledamöter som kommuner och landsting skall vara skyldiga att hålla.

Utskottet gör det väl enkelt för sig genom att hänvisa till tidigare behandling och genom att uttala att nuvarande nivåer borde behållas av demokratiska skäl.

Mitt förslag innebär att en kommun med 8 000 röstberättigade – som i dag är skyldig att hålla 31 ledamöter – i stället skulle vara skyldig att hålla 25 ledamöter i sin fullmäktigeförsamling. Skulle det innebära att demokratin blev sämre? Nej, jag tycker inte det.

Jag vill dessutom påstå att en mindre församling många gånger skulle framstå som mer livaktig och därmed som mer demokratisk och representativ för invånarna. Detsamma gäller om man minskade antalet riksdagsledamöter med t.ex. 50 stycken. Jag tror inte att demokratin skulle vara hotad av det.

Eftersom ett enigt utskott avstyrker mitt förslag tänker jag inte yrka bifall till det. Däremot har jag för avsikt att återkomma i frågan.

Prot. 1995/96:78
29 mars

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:78
29 mars

Kommunala frågor

Anf. 107 PÄR-AXEL SAHLBERG (s)

Fru talman! Som en ensam pelikan i öknen ropar Tomas Högström på färre politiker. Alla som hittills har yttrat sig i den här debatten har talat om motsatsen.

Det är bara att konstatera att tendensen är helt motsatt, som vi nog kommer att få se. Om det skall handla om fullmäktige eller andra former kan diskuteras.

Det är också tydligt att Tomas Högström är ensam i det här avseendet. Inte ens partikamraterna fick liv i motionen under KU:s hantering.

Anf. 108 TOMAS HÖGSTRÖM (m)

Fru talman! Jag ser gärna fler församlingar, dock inte så stora.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades efter 13 §.)

8 § Utökad möjlighet för kyrkomötet att överlåta sin normgivningskompetens

Föredrogs

Konstitutionsutskottets betänkande 1995/96:KU28

Utökad möjlighet för kyrkomötet att överlåta sin normgivningskompetens (prop. 1995/96:134)

Talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.

(Beslut fattades efter 13 §.)

9 § Tullsamarbetsavtal med Lettland

Föredrogs

Skatteutskottets betänkande 1995/96:SkU29

Tullsamarbetsavtal med Lettland (prop. 1995/96:154)

Talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.

(Beslut fattades efter 13 §.)

10 § Tilläggsbudget

Föredrogs

Justitieutskottets betänkande 1995/96:JuU25

Tilläggsbudget (prop. 1995/96:105 delvis)

Talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.

(Beslut fattades efter 13 §.)

11 § Anslag till Fastighetsmäklarnämnden

Prot. 1995/96:78
29 mars

Föredrogs

Lagutskottets betänkande 1995/96:LU28

Anslag till Fastighetsmäklarnämnden (prop. 1995/96:105 delvis)

Talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades efter 13 §.)

12 § Tilläggsbudget inom Kulturdepartementets område

Föredrogs

Kulturutskottets betänkande 1995/96:KrU13

Tilläggsbudget inom Kulturdepartementets område (prop. 1995/96:105 delvis)

Talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades efter 13 §.)

13 § Tilläggsbudget inom Kommunikationsdepartementets område

Föredrogs

Trafikutskottets betänkande 1995/96:TU15

Tilläggsbudget inom Kommunikationsdepartementets område (prop. 1995/96:105 delvis)

Talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.

Beslut

UU13 EU:s regeringskonferens

Mom. 1 (EU:s övergripande karaktär)

1. utskottet

2. res. 1 (v, mp)

Votering:

243 för utskottet

29 för res. 1

77 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 132 s, 66 m, 17 c, 17 fp, 11 kds

För res. 1: 1 s, 13 v, 15 mp

Frånvarande: 28 s, 14 m, 10 c, 9 fp, 9 v, 3 mp, 4 kds

Prot. 1995/96:78
29 mars

***Fel! Okänt
växelargument.***

Mom. 4 (artikel 235 och subsidiaritetsprincipen)

1. utskottet

2. res. 2 (c)

Votering:

209 för utskottet

19 för res. 2

44 avstod

77 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 132 s, 63 m, 2 fp, 1 v, 11 kds

För res. 2: 1 s, 18 c

Avstod: 1 s, 2 m, 15 fp, 12 v, 14 mp

Frånvarande: 27 s, 15 m, 9 c, 9 fp, 9 v, 4 mp, 4 kds

Gustaf von Essen och Lennart Hedqvist (båda m) anmälde att de avsett att rösta ja men markerats ha avstått från att rösta.

Mom. 5 (de nationella parlamentens roll)

1. utskottet

2. res. 5 (v, mp)

Votering:

245 för utskottet

29 för res. 5

75 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 134 s, 65 m, 18 c, 17 fp, 11 kds

För res. 5: 13 v, 16 mp

Frånvarande: 27 s, 15 m, 9 c, 9 fp, 9 v, 2 mp, 4 kds

Mom. 7 (utträdesrätt och suspension)

1. utskottet

2. res. 6 (c, v, mp)

Votering:

227 för utskottet

47 för res. 6

75 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 133 s, 66 m, 17 fp, 11 kds

För res. 6: 1 s, 17 c, 13 v, 16 mp

Frånvarande: 27 s, 14 m, 10 c, 9 fp, 9 v, 2 mp, 4 kds

Mom. 17 (barnets rättigheter)

1. utskottet
2. res. 10 (fp, v, mp, kds)

Votering:

232 för utskottet

43 för res. 10

74 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 134 s, 66 m, 17 c, 14 fp, 1 kds

För res. 10: 1 c, 3 fp, 13 v, 16 mp, 10 kds

Frånvarande: 27 s, 14 m, 9 c, 9 fp, 9 v, 2 mp, 4 kds

Prot. 1995/96:78

29 mars

Fel! Okänt

växelargument.

Mom. 27 (småföretagens betydelse)

1. utskottet

2. res. 12 (fp, kds)

Votering:

245 för utskottet

29 för res. 12

75 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 134 s, 66 m, 17 c, 12 v, 16 mp

För res. 12: 1 c, 17 fp, 11 kds

Frånvarande: 27 s, 14 m, 9 c, 9 fp, 10 v, 2 mp, 4 kds

Mom. 28 (den fortsatta EMU-processen m.m.)

Yrkanden:

1. utskottet

2. res. 13 (c)

3. res. 14 (v)

4. res. 15 (mp)

5. utskottets hemställan med den ändring däri som föranleddes av bifall

till mot. U31 (s)

Förberedande votering 1:

Mot. U31 ställdes mot res. 15 som biträdde med acklamation.

Förberedande votering 2:

14 för res. 14

16 för res. 15

245 avstod

74 frånvarande

Kammaren biträdde res. 15.

Förberedande votering 3:

19 för res. 13

17 för res. 15

238 avstod

75 frånvarande

Kammaren biträdde res. 13.

Prot. 1995/96:78
29 mars

*Fel! Okänt
växelargument.*

Huvudvotering:
224 för utskottet
39 för res. 13
12 avstod
74 frånvarande
Kammaren biföll utskottets hemställan.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 131 s, 66 m, 16 fp, 11 kds
För res. 13: 1 s, 18 c, 4 v, 16 mp
Avstod: 2 s, 1 fp, 9 v
Frånvarande: 27 s, 14 m, 9 c, 9 fp, 9 v, 2 mp, 4 kds

Mom. 32 (inhemska bestämmelser på varuområdet)
1. utskottet
2. res. 18 (mp)
Votering:
245 för utskottet
30 för res. 18
74 frånvarande
Kammaren biföll utskottets hemställan.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 134 s, 66 m, 17 c, 17 fp, 11 kds
För res. 18: 1 c, 13 v, 16 mp
Frånvarande: 27 s, 14 m, 9 c, 9 fp, 9 v, 2 mp, 4 kds

Mom. 37 (grundläggande principer för en hållbar utveckling m.m.)
1. utskottet
2. res. 19 (c)
3. res. 20 (fp, kds)
Förberedande votering:
34 för res. 19
27 för res. 20
214 avstod
74 frånvarande
Kammaren biträdde res. 19.
Huvudvotering:
207 för utskottet
38 för res. 19
28 avstod
76 frånvarande
Kammaren biföll utskottets hemställan.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 133 s, 66 m, 7 mp, 1 kds
För res. 19: 18 c, 13 v, 7 mp
Avstod: 1 s, 17 fp, 10 kds
Frånvarande: 27 s, 14 m, 9 c, 9 fp, 9 v, 4 mp, 4 kds

Mom. 38 (miljögarantin m.m.)

1. utskottet

2. res. 21 (c)

3. res. 22 (mp)

Förberedande votering:

32 för res. 21

17 för res. 22

223 avstod

77 frånvarande

Kammaren biträdde res. 21.

Huvudvotering:

225 för utskottet

47 för res. 21

77 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 133 s, 65 m, 16 fp, 11 kds

För res. 21: 18 c, 13 v, 16 mp

Frånvarande: 28 s, 15 m, 9 c, 10 fp, 9 v, 2 mp, 4 kds

Mom. 40 (ekonomiska styrmedel, skatteväxling m.m.)

1. utskottet

2. res. 23 (c)

3. res. 24 (fp)

4. res. 25 (mp)

5. res. 26 (kds)

Förberedande votering 1:

16 för res. 25

12 för res. 26

240 avstod

81 frånvarande

Kammaren biträdde res. 25.

Förberedande votering 2:

23 för res. 24

16 för res. 25

228 avstod

82 frånvarande

Kammaren biträdde res. 24.

Förberedande votering 3:

Res. 24 ställdes mot res. 23 som biträdades genom uppresning.

Huvudvotering:

198 för utskottet

63 för res. 23

11 avstod

77 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Prot. 1995/96:78

29 mars

Fel! Okänt

växelargument.

Prot. 1995/96:78
29 mars

***Fel! Okänt
växelargument.***

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 134 s, 64 m
För res. 23: 18 c, 16 fp, 13 v, 7 mp, 9 kds
Avstod: 9 mp, 2 kds
Frånvarande: 27 s, 16 m, 9 c, 10 fp, 9 v, 2 mp, 4 kds

Mom. 55 (en företrädare för GUSP)

1. utskottet
2. res. 33 (v, mp)

Votering:
233 för utskottet
29 för res. 33
87 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 127 s, 63 m, 16 c, 16 fp, 11 kds
För res. 33: 13 v, 16 mp
Frånvarande: 34 s, 17 m, 11 c, 10 fp, 9 v, 2 mp, 4 kds

Mom. 56 (beslutsreglerna inom GUSP)

1. utskottet
2. res. 34 (v, mp)

Votering:
237 för utskottet
30 för res. 34
82 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 131 s, 63 m, 16 c, 16 fp, 11 kds
För res. 34: 1 s, 13 v, 16 mp
Frånvarande: 29 s, 17 m, 11 c, 10 fp, 9 v, 2 mp, 4 kds

Mom. 58 (avskaffande av VEU m.m.)

1. utskottet
2. res. 36 (v, mp)

Votering:
241 för utskottet
28 för res. 36
80 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 133 s, 64 m, 17 c, 16 fp, 11 kds
För res. 36: 13 v, 15 mp
Frånvarande: 28 s, 16 m, 10 c, 10 fp, 9 v, 3 mp, 4 kds

Mom. 61 (vapenexportpolitiken hos EU:s medlemsstater)

1. utskottet

2. res. 37 (v, mp)

Votering:

239 för utskottet

29 för res. 37

81 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 133 s, 63 m, 16 c, 16 fp, 11 kds

För res. 37: 13 v, 16 mp

Frånvarande: 28 s, 17 m, 11 c, 10 fp, 9 v, 2 mp, 4 kds

Mom. 64 (inre gränskontroll)

1. utskottet

2. res. 39 (mp)

Votering:

238 för utskottet

29 för res. 39

82 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 131 s, 63 m, 17 c, 16 fp, 11 kds

För res. 39: 1 s, 12 v, 16 mp

Frånvarande: 29 s, 17 m, 10 c, 10 fp, 10 v, 2 mp, 4 kds

Mom. 67 (samarbetet i rättsliga och inrikes frågor i övrigt)

1. utskottet

2. res. 42 (kds)

Votering:

257 för utskottet

13 för res. 42

79 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 133 s, 63 m, 18 c, 16 fp, 11 v, 16 mp

För res. 42: 2 v, 11 kds

Frånvarande: 28 s, 17 m, 9 c, 10 fp, 9 v, 2 mp, 4 kds

Prot. 1995/96:78

29 mars

Fel! Okänt

växelargument.

Prot. 1995/96:78
29 mars

*Fel! Okänt
växelargument.*

Mom. 77 (plats för parlamentets verksamhet)

1. utskottet
2. res. 43 (c, mp)

Votering:

222 för utskottet

48 för res. 43

79 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 132 s, 63 m, 16 fp, 11 kds

För res. 43: 1 s, 18 c, 13 v, 16 mp

Frånvarande: 28 s, 17 m, 9 c, 10 fp, 9 v, 2 mp, 4 kds

Övriga moment

Kammaren biföll utskottets hemställan.

KU9 Kommunala frågor

Mom. 1 (kommundelningar)

1. utskottet
2. res. 1 (m, c, fp, mp)

Votering:

145 för utskottet

124 för res. 1

80 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 133 s, 12 v

För res. 1: 62 m, 18 c, 16 fp, 1 v, 16 mp, 11 kds

Frånvarande: 28 s, 18 m, 9 c, 10 fp, 9 v, 2 mp, 4 kds

Mom. 2 (kommunal demokrati)

1. utskottet
2. res. 2 (c, mp)

Votering:

238 för utskottet

33 för res. 2

78 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 133 s, 64 m, 1 c, 16 fp, 13 v, 11 kds

För res. 2: 17 c, 16 mp

Frånvarande: 28 s, 16 m, 9 c, 10 fp, 9 v, 2 mp, 4 kds

Mom. 3 (snabbare valgenomslag m.m.)

1. utskottet
2. res. 3 (mp)

Kammaren biföll utskottets hemställan med acklamation.

Mom. 6 (internationellt bistånd)

1. utskottet

2. res. 4 (mp)

Votering:

253 för utskottet

17 för res. 4

1 avstod

78 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 133 s, 64 m, 18 c, 16 fp, 11 v, 11 kds

För res. 4: 1 v, 16 mp

Avstod: 1 v

Frånvarande: 28 s, 16 m, 9 c, 10 fp, 9 v, 2 mp, 4 kds

Mom. 7 (kommunalt vårdnadsbidrag)

1. utskottet

2. res. 5 (m, c)

Votering:

176 för utskottet

91 för res. 5

82 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 132 s, 15 fp, 13 v, 16 mp

För res. 5: 63 m, 17 c, 11 kds

Frånvarande: 29 s, 17 m, 10 c, 11 fp, 9 v, 2 mp, 4 kds

Mom. 10 (skatter och avgifter m.m.)

1. utskottets hemställan med godkännande av utskottets motivering

2. utskottets hemställan med godkännande av motiveringen i res. 7 (m, fp)

Kammaren biföll utskottets hemställan med godkännande av utskottets motivering med acklamation.

Mom. 11 (formerna för kommunal verksamhet)

1. utskottet

2. res. 8 (fp, c, mp)

Votering:

205 för utskottet

60 för res. 8

1 avstod

83 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 129 s, 62 m, 13 v, 1 kds

För res. 8: 1 m, 18 c, 15 fp, 16 mp, 10 kds

Avstod: 1 s

Frånvarande: 31 s, 17 m, 9 c, 11 fp, 9 v, 2 mp, 4 kds

Prot. 1995/96:78

29 mars

Fel! Okänt

växelargument.

Prot. 1995/96:78
29 mars

Övriga moment

Kammaren biföll utskottets hemställan.

KU28 Utökad möjlighet för kyrkomötet att överlåta sin normgivningskompetens

I utskottsbetänkandet föreslogs ändringar i kyrkolagen. Av ändringsförslagen framgick att ändringarna önskades bli genomförda i *ett enda beslut*. För bifall här till krävdes att *minst tre fjärdedelar* av de röstande och *mer än hälften* av riksdagens ledamöter förenade sig om beslutet. Beslut fattades genom omröstning med rösträkning.

Votering:

265 för bifall

0 för avslag

1 avstod

83 frånvarande

Talmannen konstaterade att minst tre fjärdedelar av de röstande och mer än hälften av riksdagens ledamöter hade röstat ja och kammaren hade således bifallit utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För bifall: 131 s, 64 m, 18 c, 15 fp, 11 v, 15 mp, 11 kds

Avstod: 1 v

Frånvarande: 30 s, 16 m, 9 c, 11 fp, 10 v, 3 mp, 4 kds

SkU29 Tullsamarbetsavtal med Lettland

Kammaren biföll utskottets hemställan.

JuU25 Tilläggsbudget

Kammaren biföll utskottets hemställan.

LU28 Anslag till Fastighetsmäklarnämnden

Kammaren biföll utskottets hemställan.

KrU13 Tilläggsbudget inom Kulturdepartementets område

Kammaren biföll utskottets hemställan.

TU15 Tilläggsbudget inom Kommunikationsdepartementets område

Kammaren biföll utskottets hemställan.

14 § Bordläggning

Anmälades och bordlades

Propositioner

1995/96:165 Frågor om offentlig upphandling

1995/96:173 Förstärkt tillsyn över finansiella företag

Motioner

med anledning av prop. 1995/96:101 De ekonomiska villkoren för det sent byggda bostadsbeståndet, m.m.

1995/96:Bo17 av Roy Ottosson m.fl. (mp)

1995/96:Bo18 av Owe Hellberg m.fl. (v)

1995/96:Bo19 av Helena Frisk och Håkan Strömberg (s)

1995/96:Bo20 av Knut Billing m.fl. (m)

1995/96:Bo21 av Ulf Björklund och Michael Stjernström (kds)

1995/96:Bo22 av Rolf Kenneryd m.fl. (c)

1995/96:Bo23 av Erling Bager och Isa Halvarsson (fp)

1995/96:Bo24 av Carl Bildt m.fl. (m)

Prot. 1995/96:78

29 mars

Fel! Okänt

växelargument.

med anledning av prop. 1995/96:125 Åtgärder för att bredda och utveckla användningen av informationsteknik

1995/96:T50 av Tom Heyman (m)

1995/96:T51 av Carl Bildt m.fl. (m)

1995/96:T52 av Mats Odell m.fl. (kds)

1995/96:T53 av Ingrid Andersson m.fl. (s)

1995/96:T54 av Karin Olsson m.fl. (s)

1995/96:T55 av Inger Lundberg m.fl. (s)

1995/96:T56 av Stig Sandström m.fl. (v)

1995/96:T57 av Kerstin Warnerbring m.fl. (c)

1995/96:T58 av Eva Flyborg m.fl. (fp)

1995/96:T59 av Elisa Abascal Reyes m.fl. (mp)

med anledning av prop. 1995/96:141 Aktiv förvaltning av statens företagsägande

1995/96:N26 av Karin Falkmer m.fl. (m)

1995/96:N27 av Göran Hägglund m.fl. (kds)

1995/96:N28 av Lennart Beijer m.fl. (v)

1995/96:N29 av Kjell Ericsson m.fl. (c)

1995/96:N30 av Eva Goës m.fl. (mp)

1995/96:N31 av tredje vice talman Christer Eirefelt m.fl. (fp)

med anledning av prop. 1995/96:146 Vissa frågor om personlig assistans

1995/96:So11 av Chatrine Pålsson m.fl. (kds)

1995/96:So12 av Bo Nilsson och Barbro Hietala Nordlund (s)

1995/96:So13 av Ulla Hoffmann m.fl. (v)

1995/96:So14 av Thomas Julin m.fl. (mp)

1995/96:So15 av Gullan Lindblad m.fl. (m)

1995/96:So16 av Sonja Fransson och Lisbeth Staaf-Igelström (s)

1995/96:So17 av Lars Leijonborg m.fl. (fp)

1995/96:So18 av Roland Larsson m.fl. (c)

Prot. 1995/96:78
29 mars

***Fel! Okänt
växelargument.***

med anledning av prop. 1995/96:148 Lokal samverkan mot arbetslösheten

1995/96:A26 av Eva Eriksson (fp)
1995/96:A27 av Per Unckel m.fl. (m)
1995/96:A28 av Frank Lassen m.fl. (s)
1995/96:A29 av Eva Johansson m.fl. (s)
1995/96:A30 av Hans Andersson m.fl. (v)
1995/96:A31 av Lisbet Calner m.fl. (s)
1995/96:A32 av Carina Hägg (s)
1995/96:A33 av Christin Nilsson m.fl. (s)
1995/96:A34 av Carin Lundberg m.fl. (s)
1995/96:A35 av Barbro Johansson m.fl. (mp)
1995/96:A36 av Yvonne Sandberg-Fries m.fl. (s)
1995/96:A37 av Anders Nilsson m.fl. (s)
1995/96:A38 av Dan Ericsson m.fl. (kds)
1995/96:A39 av Karin Israelsson (c)
1995/96:A40 av Siri Dannaeus och Ingrid Skeppstedt (fp, c)
1995/96:A41 av Elver Jonsson m.fl. (fp)

med anledning av prop. 1995/96:149 Beräkning av basbelopp m.m.
1995/96:Sf23 av Gullan Lindblad m.fl. (m)

med anledning av prop. 1995/96:167 Kommunal uppdragsverksamhet
avseende kollektivtrafik, m.m.

1995/96:K33 av förste vice talman Anders Björck m.fl. (m)
1995/96:K34 av Mats Odell m.fl. (kds)
1995/96:K35 av Birgit Friggebo m.fl. (fp)

med anledning av prop. 1995/96:169 Sammanslagning av Svenska
Penninglotteriet AB och AB Tipstjänst, m.m.

1995/96:Fi66 av Lilian Virgin och Ingibjörg Sigurdsdóttir (s)
1995/96:Fi67 av Michael Stjernström m.fl. (kds)
1995/96:Fi68 av Johan Lönnroth m.fl. (v)
1995/96:Fi69 av Ewa Larsson m.fl. (mp)
1995/96:Fi70 av Roy Ottosson m.fl. (mp)
1995/96:Fi71 av Bo Lundgren m.fl. (m)
1995/96:Fi72 av Rolf Kenneryd m.fl. (c)
1995/96:Fi73 av Karin Israelsson (c)
1995/96:Fi74 av Elver Jonsson (fp)
1995/96:Fi75 av Anne Wibble m.fl. (fp)

med anledning av prop. 1995/96:170 Översyn av skattebrottslagen

1995/96:Ju23 av Isa Halvarsson (fp)
1995/96:Ju24 av Alice Åström m.fl. (v)
1995/96:Ju25 av Eskil Erlandsson och Rolf Kenneryd (c)
1995/96:Ju26 av Gun Hellsvik m.fl. (m)

med anledning av prop. 1995/96:172 Avveckling av bankstödet
1995/96:N32 av Karin Falkmer m.fl. (m)
1995/96:N33 av Lennart Beijer m.fl. (v)

Prot. 1995/96:78
29 mars

*Fel! Okänt
växelargument.*

med anledning av prop. 1995/96:176 Förstärkt tillsyn över hälso- och
sjukvården

1995/96:So19 av Leif Carlson m.fl. (m)
1995/96:So20 av Chatrine Pålsson m.fl. (kds)
1995/96:So21 av Stig Sandström m.fl. (v)
1995/96:So22 av Thomas Julin m.fl. (mp)
1995/96:So23 av Karin Israelsson och Kerstin Warnerbring (c)
1995/96:So24 av Margitta Edgren (fp)
1995/96:So25 av Barbro Westerholm m.fl. (fp)

med anledning av skr. 1995/96:181 Konsumentpolitiken i EU – mål
och inriktning för det svenska arbetet

1995/96:L33 av Tanja Linderborg m.fl. (v)
1995/96:L34 av Rolf Dahlberg m.fl. (m)
1995/96:L35 av Yvonne Ruwaida (mp)
1995/96:L36 av Bengt Harding Olson och Kerstin Heinemann (fp)
1995/96:L37 av Agne Hansson m.fl. (c)

med anledning av prop. 1995/96:183 Huvudmannaskapet för gymnasial
utbildning m.m.

1995/96:Ub34 av Marietta de Pourbaix-Lundin m.fl. (m)
1995/96:Ub35 av Beatrice Ask m.fl. (m)
1995/96:Ub36 av Andreas Carlgren m.fl. (c)

med anledning av prop. 1995/96:186 Nya regler för bostadsbidrag

1995/96:Bo25 av Elisa Abascal Reyes och Yvonne Ruwaida (mp)
1995/96:Bo26 av Susanne Eberstein m.fl. (s)
1995/96:Bo27 av Ulf Björklund m.fl. (kds)
1995/96:Bo28 av Owe Hellberg m.fl. (v)
1995/96:Bo29 av Per Lager m.fl. (mp)
1995/96:Bo30 av Tomas Eneroth och Lena Sandlin (s)
1995/96:Bo31 av Anders Ygeman (s)
1995/96:Bo32 av Rolf Kenneryd m.fl. (c)

med anledning av redog. 1995/96:NR1 Nordiska rådets svenska dele-
gations berättelse angående verksamheten efter rådets 44:e session
t.o.m. den 47:e sessionen

1995/96:U39 av Göran Lennmarker m.fl. (m)
1995/96:U40 av Bodil Francke Ohlsson (mp)
1995/96:U41 av Marianne Samuelsson och Barbro Johansson (mp)
1995/96:U42 av Elver Jonsson och Anne Wibble (fp)

Prot. 1995/96:78
29 mars

***Fel! Okänt
växelargument.***

med anledning av förs. 1995/96:RR10 Riksdagens revisorers förslag
angående uppföljning av post- och telepolitiska mål
1995/96:T60 av Elisa Abascal Reyes m.fl. (mp)

15 § Anmälan om interpellationer

Anmälades att följande interpellationer framställdes

den 28 mars

1995/96:144 av *Gunnar Hökmark* (m) till kulturministern
TV-sändningar via fiberoptik och kabel

1995/96:145 av *Gunnar Hökmark* (m) till statsministern
Ökad valfrihet för medborgarna

1995/96:146 av *Beatrice Ask* (m) till statsrådet Ylva Johansson
Läringsutbildning i EU-kommissionens vitbok om utbildning

1995/96:147 av *Beatrice Ask* (m) till utbildningsministern
Behovet av välutbildade m.m.

1995/96:148 av *Beatrice Ask* (m) till statsrådet Ylva Johansson
Den flexibla skolstarten

1995/96:149 av *Margit Gennser* (m) till statsrådet Maj-Inger Klingvall
Fördelningseffekter vid förändringar i socialförsäkringssystemen

1995/96:150 av *Gullan Lindblad* (m) till statsrådet Ulrica Messing
Kvinnors arbetsmarknad

1995/96:151 av *Gullan Lindblad* (m) till socialministern
Köer i vården

1995/96:152 av *Göte Jonsson* (m) till jordbruksministern
Regelverket för miljöstöd

1995/96:153 av *Beatrice Ask* (m) till statsrådet Ylva Johansson
Elevernas matematikkunskaper på högstadiet

den 29 mars

1995/96:154 av *Sten Andersson* (m) till kulturministern
Ett mångkulturellt samhälle

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens
snabbprotokoll tisdagen den 16 april.

16 § Anmälan om skriftliga frågor

Anmälades att följande skriftliga frågor framställdes

den 29 mars

1995/96:357 av *Majléne Westerlund Panke* (s) till inrikesministern
Bidrag till kommuner för invandrare

1995/96:358 av *Karl-Erik Persson* (v) till kommunikationsministern
Miljözoner

Prot. 1995/96:78
29 mars

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 16 april.

17 § Kammaren åtskildes kl. 13.41.

Förhandlingarna leddes
av tredje vice talmannen från sammanträdet början t.o.m. 6 § anf. 59
(delvis),
av talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

LISBET HANSING ENGSTRÖM

/Barbro Nordström

Innehållsförteckning

1 § Information från regeringen om förhandlingsläget be- träffande Sveriges deltagande i Schengensamarbetet.....	1
Anf. 1 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s)	1
Anf. 2 GUSTAF VON ESSEN (m).....	3
Anf. 3 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s)	3
Anf. 4 MARIANNE SAMUELSSON (mp)	4
Anf. 5 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s)	4
Anf. 6 MARIANNE SAMUELSSON (mp)	4
Anf. 7 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s)	5
Anf. 8 ULLA HOFFMANN (v)	5
Anf. 9 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s)	5
Anf. 10 ULLA HOFFMANN (v)	5
Anf. 11 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s)	5
Anf. 12 MICHAEL STJERNSTRÖM (kds).....	5
Anf. 13 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s)	6
Anf. 14 MICHAEL STJERNSTRÖM (kds).....	6
Anf. 15 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s)	6
Anf. 16 ANNIKA NORDGREN (mp)	6
Anf. 17 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s)	7
Anf. 18 ANNIKA NORDGREN (mp)	7
Anf. 19 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s)	7
Anf. 20 MARIANNE ANDERSSON (c)	8
Anf. 21 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s)	8
Anf. 22 KIA ANDREASSON (mp)	8
Anf. 23 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s)	9
Anf. 24 KIA ANDREASSON (mp)	9
Anf. 25 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s)	9
2 § Ledighet.....	10
3 § Meddelande om plan för kammarens sammanträden	10
4 § Meddelande om svar på interpellation	10
5 § Hänvisning av ärenden till utskott	10
Meddelande om samlad votering.....	11
6 § (forts. från prot. 77) EU:s regeringskonferens (forts. UU13)	11
Anf. 26 LARS HEDFORS (s)	11
Anf. 27 BIRGER SCHLAUG (mp) replik.....	13
Anf. 28 LARS HEDFORS (s) replik	14

Anf. 29	BIRGER SCHLAUG (mp) replik	14
Anf. 30	LARS HEDFORS (s) replik.....	15
Anf. 31	BO KÖNBERG (fp) replik	15
Anf. 32	LARS HEDFORS (s) replik.....	16
Anf. 33	BO KÖNBERG (fp) replik	16
Anf. 34	LARS HEDFORS (s) replik.....	17
Anf. 35	KIA ANDREASSON (mp)	17
Anf. 36	GÖRAN MAGNUSSON (s).....	19
Anf. 37	KIA ANDREASSON (mp) replik.....	20
Anf. 38	GÖRAN MAGNUSSON (s) replik.....	21
Anf. 39	KIA ANDREASSON (mp) replik.....	21
Anf. 40	GÖRAN MAGNUSSON (s) replik.....	22
Anf. 41	INGER DAVIDSON (kds)	22
Anf. 42	EVA ERIKSSON (fp).....	23
Anf. 43	BIRGER SCHLAUG (mp) replik	25
Anf. 44	EVA ERIKSSON (fp) replik.....	26
Anf. 45	BIRGER SCHLAUG (mp) replik	26
Anf. 46	EVA ERIKSSON (fp) replik.....	26
Anf. 47	MAGGI MIKAELSSON (v).....	27
Anf. 48	BIRGER SCHLAUG (mp) replik	28
Anf. 49	MAGGI MIKAELSSON (v) replik.....	28
Anf. 50	BIRGER SCHLAUG (mp) replik	28
Anf. 51	MAGGI MIKAELSSON (v) replik.....	29
Anf. 52	GUDRUN LINDVALL (mp).....	29
Anf. 53	BO KÖNBERG (fp) replik	31
Anf. 54	GUDRUN LINDVALL (mp) replik.....	31
Anf. 55	BO KÖNBERG (fp) replik	31
Anf. 56	SINIKKA BOHLIN (s).....	32
Anf. 57	BO KÖNBERG (fp) replik	34
Anf. 58	GUDRUN LINDVALL (mp) replik.....	34
Anf. 59	SINIKKA BOHLIN (s) replik.....	34
Anf. 60	GUDRUN LINDVALL (mp) replik.....	35
Anf. 61	SINIKKA BOHLIN (s) replik.....	36
Anf. 62	MAGGI MIKAELSSON (v) replik.....	36
Anf. 63	SINIKKA BOHLIN (s) replik.....	36
Anf. 64	MAGGI MIKAELSSON (v) replik.....	37
Anf. 65	SINIKKA BOHLIN (s) replik.....	37
Anf. 66	EVA ERIKSSON (fp) replik.....	38
Anf. 67	SINIKKA BOHLIN (s) replik.....	38
Anf. 68	EVA ERIKSSON (fp) replik.....	38
Anf. 69	BIRGER SCHLAUG (mp) replik	39
Anf. 70	INGRID BURMAN (v)	39
Anf. 71	PETER ERIKSSON (mp)	42
Anf. 72	INGRID BURMAN (v)	42
Anf. 73	PETER ERIKSSON (mp)	43
Anf. 74	INGRID BURMAN (v)	43
	(Beslut fattades efter 13 §.).....	43

Prot. 1995/96:78
29 mars

7 § Kommunala frågor44

Konstitutionsutskottets betänkande 1995/96:KU9	44
Anf. 75 HÅKAN HOLMBERG (fp)	44
Anf. 76 NILS FREDRIK AURELIUS (m).....	46
Anf. 77 PETER ERIKSSON (mp)	48
Anf. 78 NILS FREDRIK AURELIUS (m) replik.....	50
Anf. 79 PETER ERIKSSON (mp) replik	50
Anf. 80 NILS FREDRIK AURELIUS (m) replik.....	50
Anf. 81 PETER ERIKSSON (mp) replik	51
Anf. 82 DAN ERICSSON (kds).....	51
Anf. 83 PÅR-AXEL SAHLBERG (s)	52
Anf. 84 NILS FREDRIK AURELIUS (m) replik.....	54
Anf. 85 PÅR-AXEL SAHLBERG (s) replik.....	55
Anf. 86 NILS FREDRIK AURELIUS (m) replik.....	55
Anf. 87 PÅR-AXEL SAHLBERG (s) replik.....	55
Anf. 88 DAN ERICSSON (kds) replik.....	56
Anf. 89 PÅR-AXEL SAHLBERG (s) replik.....	56
Anf. 90 DAN ERICSSON (kds) replik.....	57
Anf. 91 PÅR-AXEL SAHLBERG (s) replik.....	57
Anf. 92 HÅKAN HOLMBERG (fp) replik.....	57
Anf. 93 PÅR-AXEL SAHLBERG (s) replik.....	58
Anf. 94 HÅKAN HOLMBERG (fp) replik.....	58
Anf. 95 PÅR-AXEL SAHLBERG (s) replik.....	59
Anf. 96 PETER ERIKSSON (mp) replik	59
Anf. 97 PÅR-AXEL SAHLBERG (s) replik.....	59
Anf. 98 PETER ERIKSSON (mp) replik	60
Anf. 99 PÅR-AXEL SAHLBERG (s) replik.....	60
Anf. 100 CHATRINE PÅLSSON (kds).....	60
Anf. 101 PÅR-AXEL SAHLBERG (s) replik.....	61
Anf. 102 CHATRINE PÅLSSON (kds) replik.....	62
Anf. 103 PÅR-AXEL SAHLBERG (s) replik.....	62
Anf. 104 CHATRINE PÅLSSON (kds) replik.....	62
Anf. 105 TALMANNEN.....	63
Anf. 106 TOMAS HÖGSTRÖM (m).....	63
Anf. 107 PÅR-AXEL SAHLBERG (s)	64
Anf. 108 TOMAS HÖGSTRÖM (m).....	64
(Beslut fattades efter 13 §.)	64

8 § Utökad möjlighet för kyrkomötet att överlåta sin norm-givningskompetens64

Konstitutionsutskottets betänkande 1995/96:KU28	64
(Beslut fattades efter 13 §.)	64

9 § Tullsamarbetsavtal med Lettland.....64

Skatteutskottets betänkande 1995/96:SkU29.....	64
(Beslut fattades efter 13 §.)	64

10 § Tilläggsbudget	64
Justitieutskottets betänkande 1995/96:JuU25	64
(Beslut fattades efter 13 §.)	64
11 § Anslag till Fastighetsmäklarnämnden	65
Lagutskottets betänkande 1995/96:LU28	65
(Beslut fattades efter 13 §.)	65
12 § Tilläggsbudget inom Kulturdepartementets område	65
Kulturutskottets betänkande 1995/96:KrU13	65
(Beslut fattades efter 13 §.)	65
13 § Tilläggsbudget inom Kommunikationsdepartementets område	65
Trafikutskottets betänkande 1995/96:TU15	65
Beslut	65
UU13 EU:s regeringskonferens	65
KU9 Kommunala frågor	72
KU28 Utökad möjlighet för kyrkomötet att överlåta sin normgivningskompetens	74
SkU29 Tullsamarbetsavtal med Lettland	74
JuU25 Tilläggsbudget	74
LU28 Anslag till Fastighetsmäklarnämnden	74
KrU13 Tilläggsbudget inom Kulturdepartementets område ...	74
TU15 Tilläggsbudget inom Kommunikationsdepartementets område	74
14 § Bordläggning	74
15 § Anmälan om interpellationer	78
1995/96:144 av <i>Gunnar Hökmark</i> (m) till kulturministern	78
TV-sändningar via fiberoptik och kabel	78
1995/96:145 av <i>Gunnar Hökmark</i> (m) till statsministern	78
Ökad valfrihet för medborgarna	78
1995/96:146 av <i>Beatrice Ask</i> (m) till statsrådet Ylva Johansson	78
Lärlingsutbildning i EU-kommissionens vitbok om utbildning	78
1995/96:147 av <i>Beatrice Ask</i> (m) till utbildningsministern ...	78
Behovet av välutbildade m.m.	78
1995/96:148 av <i>Beatrice Ask</i> (m) till statsrådet Ylva Johansson	78
Den flexibla skolstarten	78
1995/96:149 av <i>Margit Gennser</i> (m) till statsrådet Maj-Inger Klingvall	78

Prot. 1995/96:78
29 mars

Prot. 1995/96:78
29 mars

Fördelningseffekter vid förändringar i socialförsäkringssystemen.....	78
1995/96:150 av <i>Gullan Lindblad</i> (m) till statsrådet Ulrica Messing	78
Kvinnors arbetsmarknad.....	78
1995/96:151 av <i>Gullan Lindblad</i> (m) till socialministern.....	78
Köer i vården.....	78
1995/96:152 av <i>Göte Jonsson</i> (m) till jordbruksministern.....	78
Regelverket för miljöstöd.....	78
1995/96:153 av <i>Beatrice Ask</i> (m) till statsrådet Ylva Johansson.....	78
Elevernas matematikkunskaper på högstadiet	78
1995/96:154 av <i>Sten Andersson</i> (m) till kulturministern.....	78
Ett mångkulturellt samhälle.....	78
16 § Anmälan om skriftliga frågor	78
1995/96:357 av <i>Majléne Westerlund Panke</i> (s) till inrikesministern Bidrag till kommuner för invandrare	78
1995/96:358 av <i>Karl-Erik Persson</i> (v) till kommunikationsministern	79
Miljözoner.....	79
17 § Kammaren åtskildes kl. 13.41.....	79